

fuzinar

Leto XXI

Ravne na Koroškem, 15. januarja 1984

St. 1

STABILIZACIJSKA RAVNOVESJA

Seznam razvad in napak, ki nas je privedel v gospodarske težave, je dolg. Obstaja pa na drugi strani enako dolg spisek pozitivnih vedenjskih norm, od katerih so mnoge stare, kolikor so stare civilizacije. Zato lahko vsakemu slabemu najdemo ustrezno dobro za par, kot npr.:

lenoba — delavnost, bahaštvo — skromnost, razsipnost — varčnost.

Recept za izboljšanje stanja pozna vsak bolnik: grenka zdravila in temeljita sprememba navad.

Da ne bomo veliki v besedah in majhni v dejanjih, je važna sposobnost vsakdanje presoje, v kakšnem razmerju sta volja in moč, da to, kar si želimo, zares uresničimo. Tudi prenos načel zasebnega umnega gospodarjenja v gospodarjenje z družbenimi sredstvi. Tudi načrtovanje prihodnosti kot posledico takšnih ali drugačnih naših današnjih dejanj.

Poslavljamo se od številnih starih parol in marsikatero slovo je boleče. Odkar se npr. spet zavedamo, da le obdelana zemlja daje kruh, je predvčerajšnje bahanje, kako je v naši občini le še nekaj malega kmetov, danes smešen, čez čas bo grozljiv zgled kratkovidnosti.

Kolikor pridelamo denarja, toliko imamo poslej zdravja, socialne varnosti, šolanja, kulture, športa. Zato se pojavljajo nova razmerja, vsa pa rastejo iz spoznanja: imamo, kolikor ustvarimo.

Dobro delo po malem spet postaja vrednota, tudi znanje v službi dela. Sploh se zdi, da je šele temeljito prevrednotenje vrednot trdna podlaga za drugačen odnos do dela, tovarištvo in medsebojno razumevanje pa nadomestilo za lažno solidarnost in potuho nedelu.

Iz novih navad naj bi rasla tudi pripravljenost sprejeti in spoštovati tiste odločitve, ki so v korist večine, četudi se osebno morda vedno ne strinjamo z njimi. Mogoče bomo temu rekli: mislimo »jugoslovansko«, ne samo »slovensko« ali »koroško« ali celo le »železarsko«. — Korist skupnosti je nad koristjo posameznika.

Intervju s predsednikom poslovnega odbora Gvidom Kacлом:

Razgledi 1983-84

»Tov. predsednik, kakšne so dobre lastnosti kolektiva Železarne Ravne pri izpolnjevanju proizvodnih načrtov, katere pa so naše šibke točke?«

»Največja vrednost Železarne Ravne so njeni ljudje — sposobni, zagnani, predani 'fabriki'. Zato nas tudi trenutna in bodoča gospodarska gibanja doma in v tujini, ki imajo na naše delo, poslovanje, medsebojne odnose in rezultate velik vpliv in posledice, ne morejo skreniti z začrtane poti. V zadnjem obdobju smo med drugimi:

— uspeli urediti in dopolniti veliko razmerij na področju samoupravnih in družbenoekonomskih

odnosov ter tako okrepiti medčloveške odnose in medsebojno zaupanje v železarni

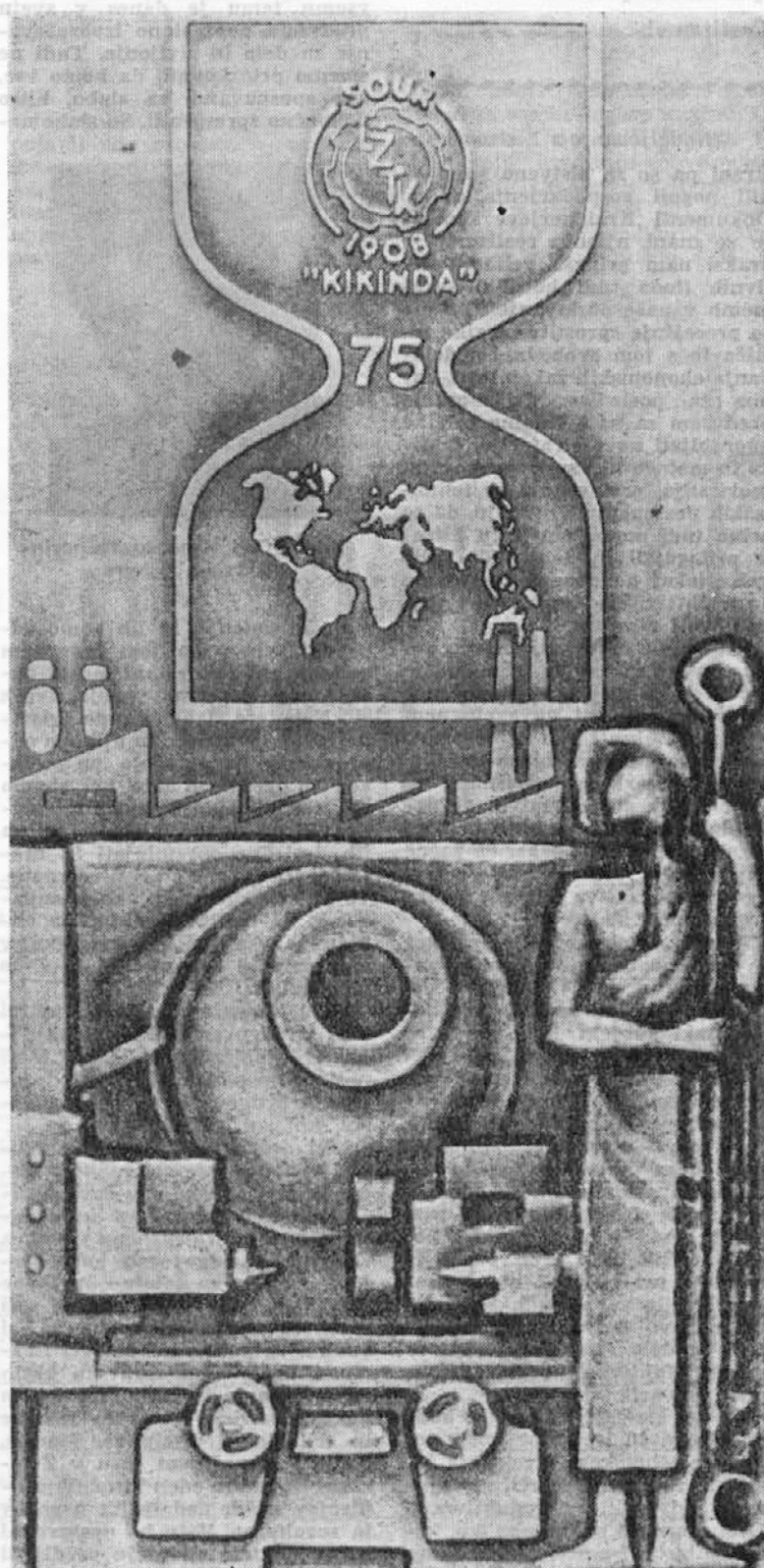
— zelo intenzivno smo zaključevali, razvijali in pričenjali nove razvojne projekte

— iz državnega razdeljevanja konvertibilnih deviz smo prešli na lastno devizno financiranje in pokrivanje uvoza z izvozom

— uspeli smo obdržati in celo povečati nivo proizvodnje.

Te in podobne družbene in gospodarske spremembe se dogajajo v času, ko imamo na eni strani svetovno gospodarsko krizo, ki je najgloblja in najbolj boleča ravno v jeklarski industriji, na drugi

(Nadaljevanje na 2. strani)

Eno od priznanj Železarni Ravne

PRIZNANJA OB DNEVU JLA

Ob dnevu JLA je občina Ravne na Koroškem dobila veliko plaketo oboroženih sil za zasluge pri organiziranju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite, enoti protizračne obrambe teritorialne obrambe Ravne na Koroškem pa je TO SR Slovenije podelila malo plaketo teritorialne obrambe. Enoto je komandant TO Koroške razglasil za najboljšo v teritorialni obrambi Koroške in ji na proslavi dneva JLA na Prevaljah izročil prehodno zastavico. Čestitamo!

(Nadaljevanje s 1. strani)

strani pa so se bistveno spremenili pogoji gospodarjenja doma. Dokumenti Kraigherjeve komisije so znani, njihova realizacija v praksi nam prinaša veliko pozitivnih (toda tudi bolečih) sprememb v naše poslovanje. Opazne so precejšnje sprostitev logike tržišča in s tem svobodnejša delovanja ekonomskih zakonitosti, kar ima za posledico, da moramo predvsem za naše finalne izdelke uporabljati novo strategijo, taktiko in metode plasmaja, razvoja in inoviranja proizvodov in tehnoloških postopkov. Gre za to, da se bomo tudi domačemu trgu hitreje prilagajali in nanj tudi vplivali. Nekaj podobnega že delamo na tujih tržiščih, čeprav še vedno ne dovolj uspešno.

Logika gospodarjenja je ena sama na celim svetu. Ta pa je predvsem v medsebojni odvisnosti in povezanosti na svetovnem trgu, ki je hkrati tudi edino pravo merilo za vrednost blaga-izdelka. Nobena avtarkija, še najmanj pa pri manjših gospodarstvih ne daje dolgoročne perspektive. Prej ali slej pripelje do tega, da začne ščititi slabo delo in neinventivnost gospodarstva ali njegovega posameznega dela.

Zato se v Železarni Ravne nikar ne tolažimo, da smo v jugoslovanskem merilu dobra 'fabrika'. Osnovno merilo za vsak razvit gospodarski subjekt je in bo svetovni trg ter iz njega izpeljana produktivnost na določenem gospodarskem področju. V taki primerjavi pa nismo dovolj dobri. Predvsem ustvarimo premalo družbenega produkta glede na število zaposlenih. Da se bomo v prihodnjih stabilizacijskih in razvojnih gibanjih hitreje znašli, bomo povečali našo proizvodnjo in kvaliteto pri bolj ali manj enakem številu zaposlenih. Šele dodatna novo ustvarjena vrednost nam bo dala realne možnosti za novo produktivno zaposlovanje na novih kapacitetah.

V tej številki Fužinarja bodo objavljene 30 let stare misli pokojnega tehniškega direktorja železarne Franja Mahorčiča o tem, kako dvigniti produktivnost. Kljub temu pa se človeku zdi, kakor da bi bral poziv poslovodnega odbora, akcijske konference ZK ali sindikata od včeraj. Kaj je po vašem vzrok, da se stvari premi-

kajo tako po polzevo, in kaj moramo storiti, da se to ne bo ponavljalo še letos in naprej?

»Vsak organiziran sistem (v našem primeru delovna organizacija, temeljna organizacija ali delovna skupnost) nosi v sebi željo po razpadanju. Le neprestano usmerjanje energije in informacij v obliki odločanja, organiziranja, inoviranja, znanja in pridnega dela lahko sistem obdrži na sedanjem ali višjem kvalitetskem nivoju. Zelo pomembno, včasih kar odločujoče pri našem poslovanem obnašanju je seveda tudi okolje. Zato ni nič narobe, da temeljne resnice dobrega gospodarjenja, večje produktivnosti in kvalitete dela večkrat ponovimo. Pravzaprav jih mora vsaka generacija ljudi spoznavati in se po njih ravnati na izobrazbeno višjem nivoju. Temeljna osnova vsemu temu je danes v svetu predvsem neprestano izobraževanje za delo in življenje. Tudi ne smemo pričakovati, da bomo vse, kar spoznavamo za slabo, hitro dokončno spremenili. So slabe na-

Gvido Kacel, predsednik poslovodnega odbora

vade in hotenja, ki jih bomo odpravili šele v daljšem časovnem obdobju ob neprestani močni akciji vseh zavestnih subjektivnih sil. Nekatere slabosti bodo prisotne tudi še v bodoče in njihovo odpravljanje bo potekalo po polzevo. To predvsem zato, ker znamo pri nas dogajanja čudovito analizirati, ne znamo (ali nočemo) pa jih dosledno spreminjati in urediti, čeprav so rešitve znane. To je še vedno naša velika napaka, ki pa izvira iz zavesti in obnašanja vsakega posameznika v naši delovni organizaciji in širše v družbi.

»Kaj lahko pri veljavni delitvi dela in odgovornosti na ravni delovne organizacije in tozdov stori poslovodni odbor, da bi se odpravile še druge naše kronične bolezn, kot so:

tehnološka in delovna disciplina, izpolnjevanje rokov, bolj gibčne organizacijske povezave itn.?

»Lastna ustvarjalnost in občutek, da so nam družbena sredstva zaupana v odgovorno gospodarjenje zase in za celotne družbene potrebe, mora veliko globlje seči v zavest vsakega zaposlenega. Vsi vodilni in vodstveni delavci imamo v naših samoupravnih aktih dovolj pravice in dolžnosti, da do kraja zaostrimo odnos do delovne in tehnološke discipline. Menim, da je v današnjem času v Železarni Ravne to eden ključnih problemov naših nadaljnjih uspehov in rezultatov. Zato bo poslovodni odbor na tem področju predlagal in izvajal politiko doslednega spoštovanja samoupravnih aktov in njihovih določil v zvezi z dobrim

in boljšim delom oziroma nede- lom. V primeru, da posamezni vodstveni in vodilni delavci ne bodo izvajali začrtanih nalog na tem področju, bomo ob reelekcijah ali tudi prej predlagali ustreznim samoupravnim organom in družbenopolitičnim organizacijam ustrezne kadrovske spremembe.

Področje varčevanja surovin, materialov, energije in veliko boljše izkoriščanje delovnega časa bo še nadalje eno od osrednjih področij dela poslovodnega odbora. Vse samoupravne in ostale aktivnosti bodo morale biti tako dobro pripravljene, da bo sestajanje med delovnim časom minimalno. Nekaj sestankov in pomenkov bomo morali preložiti na prosti čas, vsako minuto in sekundo pa porabiti za večjo produktivnost, za boljše kvaliteto izdelka, za njegov lepši videz, za večjo funkcionalnost izdelka itd. Vse nas bi morala gnati želja in sila, da bodo naši proizvodi na svetovnem tržišču najboljši ali vsaj enakovredni ostalim. Samo v takem delu vidimo v poslovodnem odboru možnost še večjih uspehov in pametnega razvoja Železarne Ravne v prihodnje. V nasprotnem primeru bomo pred resno grožnjo, da ne bo dela in kruha za nas, ker bodo naši izdelki nekonkurenčni.

Ko gre za proizvodnjo, tehnologijo, poslovne odločitve, strokovne rešitve, inovacije in podobno, ne more in ne sme biti več-tirnosti pri vodenju v katerikoli delovni sredini. Samo enotno in dosledno spoštovanje delovne dokumentacije in delovnih pravil ter z veliko lastne kreativnosti imamo realne možnosti za večje delovne in poslovne uspehe. Drugače pa bomo prišli v neko anarhično stanje, katerega prve pojave oblike se kažejo v predčasnem zapuščanju delovnega mesta, nadnormalnem odstotku bolniških in drugih izostankov, slabšanju kvalitete, padanju proizvodnje, vsakovrstni demagogiji, zapostavljanju in obrekovanju dobrih in poštenih delavcev itd. V končni fazi pripelje to do težkih finančnih izgub in notranjih političnih pretresov — rezultat pa je v upočasnjem razvoju ali pa kar v stagnaciji, če ne celo nazadovanju delovne organizacije.

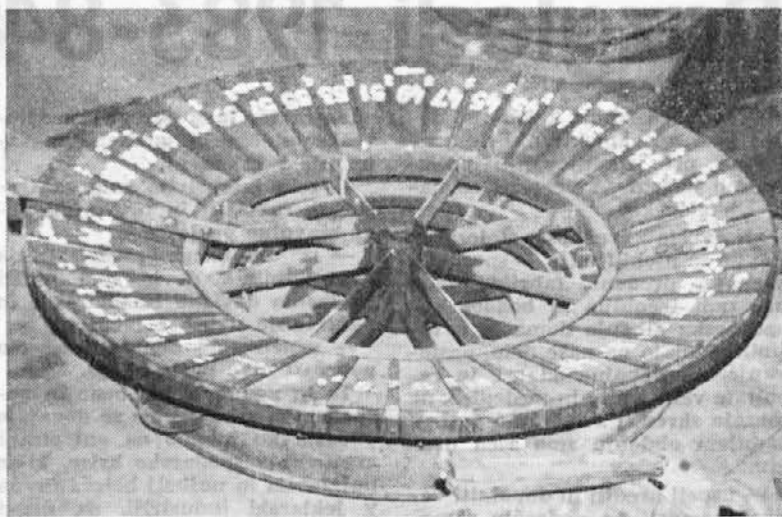
V poslovodnem odboru bomo storili vse, da tako nevarnost, ki potencialno vedno obstaja, energično preprečimo s pomočjo samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij in velike večine zaposlenih, ki jim je ali pa

jim postaja delo v železarni edini vir za preživljanje sebe in svoje družine.

»Vsi želimo, da bi delavci, posebnost strokovnjaki delali čim boljše, čim bolj ustvarjalno. Načelno tudi vemo, da so spodbude za tako delo materialne (denar) in moralne (priznanja, odlikovanja), v praksi pa ne na enem in ne na drugem področju nismo posebno uspešni.

Ali imamo merila za ugotavljanje velike uspešnosti, mesečni pregled nad njo, zraven pa še voljo in moč, da bi npr. zelo uspešnim delavcem izplačevali po nekaj tisoč dinarjev večje OD, jim izposlovali občinska, republiška in državna priznanja?

»Ni osnovni problem v merilih, temveč v še vedno preveliki »varnosti« večine zaposlenih glede obstoja in razvoja delovne organizacije ali posameznega njenega dela. Zato tudi toliko ležernosti in nepriznavanja izjemnih dosežkov sposobnim posameznikom in skupinam na področju proizvodnje, poslovanja, konstruiranja, razvoja samoupravljanja in druge. Večkrat prihaja na dan demagoška teza, da je samoumevno (ali pa da mu to piše v opisu del in nalog), če je nekdo inoviral določen proizvodni postopek, konstruiral povsem nov in perspektiven proizvod, vnesel inventivne poteze v komercialni, finančni, razvoj in podobno. Prav posebej bi rad poudaril, da so taka dejanja izboljšav in inovacij plod posebej zavestnega in napornega dela delavca včasih tudi več let in desetletij. Predvsem pa, da so naše glavno orodje v borbi s tujo konkurenco. Vedno bolj prihaja do izraza eden osnovnih zakonov gospodarjenja, da pač sposobnejši na trgu zmaga. Zato moramo priznavati inventivnejšim med nami vsaj tisto, kar jim gre po naših samoupravnih sporazumih in pravilnikih. Upam si trditi, da imamo to pri nas urejeno in opredeljeno, samo izvajanje zopet ni dosledno. Večkrat tudi zato, ker tistim ljudem, ki res ustvarjajo in naredijo nekaj novega, zmanjka energije za to, da bi tudi okolju uspeli dokazati, da je tisto, kar so »pogrunтали«, dobro za vse — da bomo zato vsi imeli večji kos kruha. Zaradi tega smo obdani v sivino, ki pa bo vedno bolj črna, če ne bomo takoj skupaj prižgali svetilk, ki so med nami! Dajmo priznanje in dobro nagrajujmo sposobnejše, pa bomo vsi boljše živeli! Ne bom dejal, da je to klic

Plošča za drobilec

v sili, lahko pa ga razumemo tudi tako!«

»Kaj bi še sami dodali temu pogovoru aktualnega?«

»Samo krepitev humanih in tovariških medsebojnih odnosov, ki temeljijo na delu in iz dela izvirajo, je lahko osnova vsem našim prizadevanjem za lepši jutri. To se bo še posebej odrazilo v sedanjih in jutrišnjih stabilizacijskih gibanjih, ki bodo zahtevala še vsa tista odrekanja, ki niso imela svoje podlage v družbeno koristnem delu.

Glavna sila in najboljša garancija, ki lahko hitro izboljša naš materialni položaj in zagotovi izhod iz gospodarske krize, pa je

znanje: tehnično — tehnološko, organizacijsko in samoupravno-politično. Če pa bomo vse to znanje in izkušnje znali pravilno položiti v roke mladih, bo rezultat še veliko boljši!

Zaključiva lahko, da smo ob vseh slabostih, ki se jih nekaj že zavedamo in proti njim ukrepamo, eden sposobnejših in perspektivnih gospodarskih subjektov v državi. Zato pa morajo biti naši cilji, dejanja in hotenja še bolj pogumna, ambiciozna, toda trezna in bolj obrnjena na svetovno tržišče.

»Tovariš predsednik, hvala za pogovor.«

Marjan Kolar

Naše delo v novembru

V novembru nismo dosegli predvidenega plana skupne proizvodnje, zaostanek znaša 1,4 odst., v kumulativu 4,4 odst. Odprema je bila presežena za 9,5 odst., v kumulativu je zaostanek 1,7 odst. Fakturirano realizacijo smo presegli za 28,5 odst., v kumulativu 12,6 odst. Pri izvozu smo pri dolarjski vrednosti dosegli le 56,0 odst., v kumulativu 75,9 odst., pri dinarjih 89,0 odst., v kumulativu 90,7 odst. Vrednostni plan prodaje na domačem trgu je bil presežen za 43,5 odst., v kumulativu 20,9 odst.

SKUPNA PROIZVODNJA

Pomanjkanje ferolegur in kvaliteto slabo staro železo sta oteževala proizvodnjo v Jeklarni. V Jekloliarni pa povzročajo zastoje kakovostno slaba oprema v livarni posebne litine. Kovačnico pesti povečan izmeček, ki v večini primerov izvira že iz Jeklarne, nekaj pa ga je tudi na račun predgretja in razpoka. Tako v Valjarni kot tudi v Jeklovleku je primanjkovalo vložka. Jeklovlek dobiva vedno več vložka, ki ima globoke površinske razpoke, te pa se ne dajo v celoti odstraniti niti z dodatnim brušenjem.

V Orodjarni niso dosegli predvidene skupne proizvodnje predvsem zaradi drobnega asortimenta, pri Strojih in delih pa zaradi izpada odpreme stiskalnic. Naši zunanji tozdi: Kovinarstvo, Armature in Bratstvo količinskega plana niso dosegli, zaostali pa so tudi za vrednostnim planom.

IZKORISTEK DELOVNEGA ČASA

V novembru je znašal izkoristek delovnega časa 75,63 odst., odsotnosti 24,37 odst. Odsotnosti so bile porazdeljene takole:

— letni dopust	4,49 %
— izredno plačani dopust	0,40 %
— službena potovanja	0,28 %
— prazniki	11,95 %
— bolezn do 30 dni	2,89 %
— bolezn nad 30 dni	3,45 %
— druge plačane odsotnosti	0,86 %
— neplačane odsotnosti	0,05 %

PRODAJA DOMA

Predvideni plan prodaje na domačem trgu je bil vrednostno presežen za 43,5 odst., v kumulativu 20,9 odst. Količinski plan pa smo presegli za 19,8 odst., v kumulativu 6,5 odst. Razlike nastajajo predvsem na račun povečanja cen, v nekaterih tozdih pa se tako odraža tudi sprememba proizvodnega programa na račun visoke legiranih izdelkov. Zasedenost z naročili je v večini primerov zadovoljiva, obsežen proizvodni program pa ima marsikje za posledico težave pri zagotavljanju ustreznega reprodukcijskega materiala, kar je značilno predvsem za TRO.

NABAVA

Dobave starega železa z domačega trga so umirjene zaradi večjega dotoka iz uvoza in še vedno trajajoče ustavitve. Zaradi trenutne elektroenergetske situacije je problematična dobava ferolegur vseh domačih proizvajalcev, tako da moramo le-te nabavljati iz uvoza. Če pa jih uspemo dobiti,

moramo doplačati devize ali pa dodatne stroške za porabljeno električno energijo. Težave z nabavo ognjevarnih materialov se stopnjujejo iz meseca v mesec.

IZVOZ

V novembru smo dosegli za 56,0 odst. predvidenega dolarjskega izvoza. Največji delež v skupnem konvertibilnem izvozu beleži tozdi Valjarna, sledijo ji Kovačnica in Jeklovlek, medtem ko so izmed ostalih tozdoz mehanske predelave največ izvozili Industrijski noži, Armature in TRO ter na klirinško področje tozdi Stroj in deli.

Vzroki neizpolnitve predvidenega plana so podobni kot v oktobru in prejšnjih mesecih; to je slab odvoz izdelanega materiala, zaradi nekompletiranosti posameznih pozicij, kasnitev dobavnih rokov itd.

UVOZ

Novembra se je v vsej širini pojavil nov problem — nadomestitev domačih surovin z uvoznimi. Zaradi kritične energetske situacije predvsem v južnih republikah je izpadla dobava mnogih materialov, ki smo jih sedaj ku-

OSKRBA Z ENERGIJO

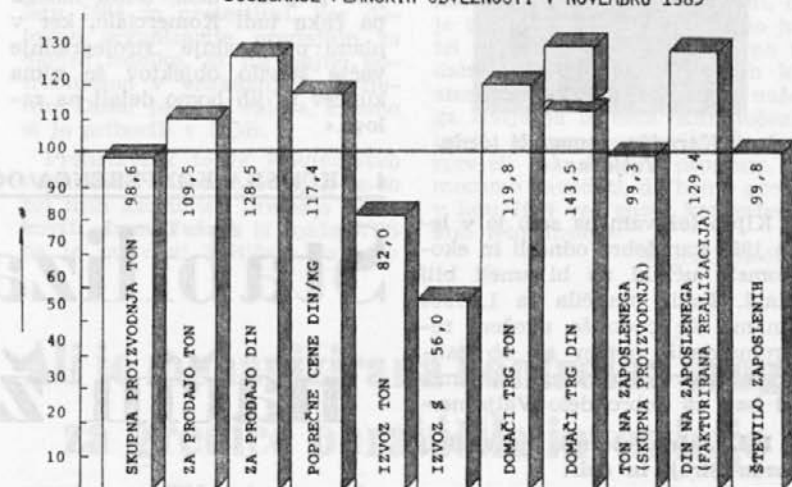
V novembru je bila oskrba s primarnimi energetskega mediji dokaj zadovoljiva. Delne omejitve so bile pri dobavi zemeljskega plina, medtem ko butan-propana sploh ni bilo. Vendar so bili vsi porabniki v železarni oskrbljeni z zadostno količino tako primarne kot sekundarne energije.

V novembru je bilo porabljeno:

— elektro energije	19,154,080 kWh
— zemeljskega plina	4,822,950 Sm ³
— butan propana	45,010 kg
— mazuta	1,267,850 kg
— koksa	1,000 kg
— karbida	14,210 kg
— hladilne vode	1,094,144 m ³

povali doma. Tako moramo praktično že vse Fe-legure uvažati. Ob nezadostnih deviznih prilivih ter ogromnih kreditnih obveznostih smo uvoz zagotovili s termiskimi nakupi deviz pri LB Slovenj Gradec. To bo imelo negativne posledice v I. kvartalu 1984, ko

DOSEGANJE PLANSKIH OBVEZNOSTI V NOVEMBRU 1983

TOZD	ODSTOTEK DOSEGANJA NAČRTOVANE PROIZVODNJE											
	SKUPNA PROIZVODNJA TON		ODPREMA TON		FAKTURIRANA REALIZACIJA DIN		IZVOZ \$		IZVOZ DIN		DOMAČI TRG DIN	
	nov.	kumul.	nov.	kumul.	nov.	kumul.	nov.	kumul.	nov.	kumul.	nov.	kumul.
JEKLARNA	99,9	96,9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
JEKLOLIVARNA	106,1	99,0	101,4	100,8	151,7	127,5	14,9	101,3	23,5	122,8	183,4	128,6
VALJARNA	98,0	94,2	116,2	98,5	149,8	117,8	74,1	67,3	116,8	83,0	161,2	129,8
KOVAČNICA	102,8	100,6	112,2	108,6	155,1	130,8	55,8	70,9	85,6	81,6	172,8	143,4
JEKLOVLEK	89,0	102,8	97,4	93,0	120,8	108,4	37,7	72,8	61,5	84,7	131,3	112,6
ORODJARNA	59,8	89,0	68,8	92,4	113,5	96,6	-	0,2	-	0,4	127,8	108,8
STROJI IN DELI	64,2	93,4	84,2	91,4	111,9	109,7	60,3	99,4	93,2	118,5	126,9	102,6
- NOŽI, BRZOREZ. OROD.	83,9	92,5	92,6	87,1	117,5	93,2	75,2	69,8	122,8	86,9	112,9	98,6
- GREDECE	210,0	99,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
INDUSTRIJSKI NOŽI	129,9	95,1	92,6	87,1	117,5	93,4	75,2	69,8	124,0	87,4	112,0	98,4
PNEVMATIČNI STROJI	100,0	96,6	98,8	95,9	121,5	108,2	33,7	23,5	53,2	26,5	125,8	113,4
VZMETARNA	101,4	86,2	104,4	86,3	154,0	104,9	21,3	26,2	33,2	32,0	194,1	129,0
TRO	98,7	107,6	100,0	93,5	118,0	100,7	45,6	89,4	71,9	108,7	128,5	98,9
KOVINARSTVO	49,2	90,5	52,4	94,5	81,4	104,6	-	-	-	-	84,4	108,5
ARMATURE	84,1	76,0	65,4	75,1	68,0	86,6	24,4	42,7	49,1	59,3	120,2	161,8
BRATSTVO VARVARIN	38,5	42,8	28,8	37,7	45,4	45,0	-	-	-	-	50,0	49,5
KALILNICA	-	-	-	-	150,4	114,2	-	-	-	-	150,4	114,2
STORITVE DRUGIH TOZD, DS	-	-	-	-	90,6	91,2	-	-	-	-	93,5	90,9
DELOVNA ORGANIZACIJA	98,6	95,6	109,5	98,3	128,5	112,6	56,0	75,9	89,0	90,7	143,5	120,9

BESEDA TOZDOV

Dipl. inž. Sead Karadža, ravnatelj tozda Valjarna:

»Ze ob polletju 1983 smo ugotovili, da zaradi pomanjkanja jekla letnega plana v celoti ne bomo mogli doseči. Zato smo se usmerili predvsem v proizvodnjo profilov. Tu smo letni plan dosegli 19. 12. 1983, adjustaža pa ga je nekaj dni kasneje v višini 100.000 ton, od tega 12.000 ton za izvoz.

Ker smo v 11 mesecih dobili od jeklarne 8.500 ton manj jekla, kakor smo načrtovali, smo imeli težave z roki in kupci. Pomanjkanje ferolegur smo seveda močno občutili tudi mi.

Sead Karadža, ravnatelj tozda Valjarna

Za Sovjetsko zvezo imamo letos pogodbo za 10 stiskalnic. V zadnjem kvartalu jih bomo delali že po pogodbi za 1. 1985.

Izpad naročil za več stiskalnic bomo nadomestili s proizvodnjo in montažo raznih vrst strojev, da bomo zaposlili naše montažne kapacitete. Ker so tu roki zelo kratki, bodo potrebni veliki na-

Jože Potočnik, ravnatelj tozda Stroj in deli

pori priprave dela, težka naloga pa čaka tudi Komercialo, ker v planu proizvodnje strojegradnje večje število objektov še nima kupcev in jih bomo delali na za-

4. AKCIJSKA KONFERENCA OO ZKS ŽELEZARNE RAVNE:

Stabilizacija kot način življenja

Kljub težavam pa smo jo v letu 1983 kar dobro odnesli in ekonomski učinki ne bi smeli biti slabi. Tudi naročila za 1. 1984 imamo, če bodo še uvoženi repromateriali, potem se ob takšnem kadru, kakršnega imamo, ni bati za dobro delo Valjarne.

Inž. Jože Potočnik, ravnatelj tozda Stroj in deli:

»Zaradi zamude ekscentrov z Jesenic so novembra izpadle stiskalnice, tako količinskega plana nismo dosegli, realizacija pa je bila presežena s fakturami za stiskalnice v oktobru. Količinski izpad je zapolnila decembrska proizvodnja.

Pri valjih so pošla naročila dobav v SZ. Delamo drobnejši asortiment, ki sicer ne daje ton, zato pa finančne rezultate.

Za 1. 1984 ni običajnih naročil za valje iz SZ, kljub temu plan proizvodnje vsaj v 1. polletju ne bo ogrožen, saj imamo precej zaostankov za domači trg. Računamo še na dodatna domača naročila, na tuja pa iz ČSSR.

bomo morali terminske devize vrniti. Zaradi nedoslednosti združevalcev deviz, ki za nas uvažajo določene materiale, je v novembru praktično zmanjkalo rezalk in drugih brusnih materialov. Tudi te dobave smo morali pokriti sami s terminskimi devizami. Konec meseca je bilo zadovoljivo stanje le pri grafitnih elektrodah in niklju (uvoz prek Slovenijalesa).

24. novembra 1983 so se komunisti, predstavniki osnovnih organizacij ZKS v Železarni Ravne, zbrali na 4. akcijski konferenci. Razpravljali so o nalogah v zvezi z uresničevanjem dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije. Čeprav posamezniki menijo, da v železarni ni treba izdelovati posebnega stabilizacijskega programa, ker so naši letni in srednjeročni plani že nekaj časa stabilizacijski, je vendarle prevladalo mnenje, da je smernice zveznega, republiškega in občinskega stabilizacijskega programa le treba konkretizirati z našimi delovnimi načrti in nalogami.

Osnutek »načrta uresničevanja dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije v Železarni Ravne« so razpravljali večinoma ugodno ocenili. Menili so, da je dovolj konkreten, čeprav nosilci nalog niso navedeni imensko in bi nekateri želeli tudi to.

SMERNICE ZA DELO KOMUNISTOV

Predsednica akcijske konference Alenka Pikalo je v uvodu poudarila:

• Sklepi 8. seje CK ZKS in 10. seje CK ZKJ obvezujejo vse komuniste, da z osebnim zgledom

mobilizirajo vse delavce za uresničevanje programa gospodarske stabilizacije.

• V železarni moramo razkriti notranje probleme, jih analizirati in zahtevati od poslovnih organov, strokovnih služb in samoupravnih organov, da jih odpravijo.

• Z ustreznim nagrajevanjem in boljšo organizacijo dela moramo doseči večjo in kvalitetnejšo proizvodnjo.

• Pri raziskovalnem in razvojnem delu se moramo bolj povezovati v republiko in Jugoslaviji, ustvarjalno delo strokovnjakov pa nagrajevati bolje kot doslej.

• Nihče ne more imeti monopola nad delovnim mestom in kadrovska politika mora biti v funkciji uresničevanja dogovorjenih nalog.

• Uveljaviti moramo ustavno pravico delavcev, da sami odločajo o pogojih ustvarjanja in delitve dohodka na osnovi ekonomskih zakonitosti.

• Poskrbeti moramo za dobre strokovne predloge, na osnovi katerih se bodo lahko delavci pravilno odločali za nove investicije, raziskovalne programe in kadrovske politike.

• Komunisti moramo doseči idejno in akcijsko enotnost, da bomo kot vsem nalogam. Člane,

ki ne bodo delovali v skladu s politiko ZK ali bodo stali ob strani, je treba obravnavati v osnovni organizaciji in sprejeti vzgojne ukrepe — vse do izključitve iz ZK.

• Da bomo komunisti sposobni sodelovati pri uresničevanju dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, moramo njegovo vsebino temeljito poznati. Za to morajo poskrbeti osnovne organizacije in člani sami. Usmeritve programa bomo lahko uresničili le, če jih bodo sprejeli vsi delavci železarne.

NEKATERE ZAhteVE IZ STABILIZACIJSKEGA PROGRAMA

Član poslovnega odbora Jože Žunec je na konferenci razložil osnutek »načrta uresničevanja dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije v Železarni Ravne«, ki predvideva povečanje proizvodnje in izvoza, kvalitetnejše gospodarjenje in povezovanje v jugoslovanskem prostoru. Naloge so kratkoročne in dolgoročne. S kratkoročnimi naj bi izboljšali poslovanje, z dolgoročnimi pa postopno prestrukturirali proizvodnjo in prodajo tako, da bi se povečal delež izdelkov z večjo stopnjo predelave.

• Žunec je dejal, da moramo v železarni načrtovati pametno strategijo izvoza. Zdaj v konvencionalnem izvozu še prevladujejo metalurški izdelki, saj nujno potrebujemo devize za surovine. S kvalitetno proizvodnjo se moramo prebiti na tuje trge tudi z izdelki kovinsko predelovalnih tozdo, kolikor se še nismo, zanemariti pa ne smemo tudi povezovanja z de-

ČLANSTVO ZK OBČINE RAVNE V ŠTEVILKAH

V novembru 1983 je bilo v občini Ravne 1599 članov ZK ali 5,68% več kot leta 1981. V zadnjem letu se je število članov povečalo za 2,43%. Lani je v vrste ZK vstopilo 49 novih članov, odšlo (izključeni, črtani ali so sami izstopili) pa 11.

L. 1982 je bilo v ZK 31,8% delavcev, kar je za 2,8% manj kot leto poprej. Kmetje so še vedno le simbolično zastopani. Delež članstva je najbolj narastel med gostinskimi in trgovskimi delavci in upokojeanci, največji padec pa je med delavci, pisarniško finančnimi uslužbenci ter dijaki in študenti.

21,4% članstva je staro do 27 let, 25,6% od 28 do 35 let, 28,5% od 36 do 45 let in 24,6% nad 45 let.

Novo sprejetih članov je bilo največ v kategoriji do 27 let (65,3%), precej pa jih je tudi od 28 — 35 let (24,5%).

Izključenih članov je bilo v letu 1981 18, leta 1982 in lansko leto do novembra 7. Zadnja tri leta so bili črtani po trije vsako leto.

L. 1981 je samih izstopilo 6 članov, naslednje leto 5 in do lanskega novembra 2.

Na osnovi teh podatkov so si komunisti zadali nalogo, da v tistih organizacijah, ki že več let niso sprejemale novih članov, obnovijo članstvo. OO ZK Trata mora več pozornosti posvetiti aktivu mladih zadružnikov in jih pripraviti za delo in vstop v osnovno organizacijo.

Sicer pa menijo, da je mnogo pomembnejša kvalitetna kadrovska rast kot samo število članstva.

(Vir: gradivo za sejo predsedstva OK ZK Ravne 23. 12. 1983)

lovnimi organizacijami v Jugoslaviji: tako bo prišlo naše jeklo posredno in izvoz.

● Z dolgoročnim programom moramo uskladiti naše letne plane in pri tem poskrbeti, da bomo v letu 1984 zagotovili uvoz opreme, ki nam bo omogočala proizvodnjo za konvertibilni izvoz.

● Pri spremembah v deviznem poslovanju bi morali vztrajati, da se devizni zakon ne bi oddaljil od zakona o združenem delu — z devizami naj razpolaga tisti, ki jih zasluži.

● Za našo proizvodnjo je zelo pomembna energija. Preusmerjamo se na energetske medije, ki so cenejši in jih je dovolj, pripraviti pa moramo tudi projekte za izkoriščanje odpadnih toplot.

● Se bolj kot doslej moramo sodelovati z drobnim gospodarstvom.

● Preučiti moramo smotrnost sedanje organiziranosti in utemeljiti ustavno vlogo tozda kot dela delovne organizacije.

● Dograditi moramo dohodkovne odnose med tozdi v DO in izpopolniti sistem OD na osnovi živega in minulega dela.

● Pri raziskovalnem delu se moramo bolj povezovati v jugoslovanskem prostoru, premagati moramo tudi razdrobljenost jugoslovanskega tržišča.

● Povečati se mora odgovornost vodilnih in strokovnih delavcev.

● Vsi moramo izrabljati notranje rezerve v produktivnosti in kvaliteti dela.

MNENJA KOMUNISTOV

Iz razprave predstavnikov osnovnih organizacij je bilo čutiti zavzetost komunistov, da bi usmeritve stabilizacijskega programa zares uresničevali. Spraševali so se, kako bi delavce motivirali za boljše delo in za večjo delovno in tehnološko disciplino, ki se je marsikje v železarni močno poslabšala. Menili so, da bo to mogoče le z doslednim nagrajevanjem po delu, slabega dela in nedela pa ne bomo nagrajevali. Treba bo tudi izpopolniti sistem dohodkovne povezanosti med tozdi.

Višja produktivnost in večja kakovost izdelkov bosta znižali proizvodne stroške in povečali našo konkurenčnost na tujih tržiščih, kar je za nas zelo pomembno, saj, kakor je poudaril predsednik poslovnega odbora Gvido Kacel, »svetovni trg ni socialna služba«. Tam ne moremo prodajati slabega blaga in tudi s cenami ni mogoče barantati.

Predstavniki OO v Strojih in delih **Štefan Kamnik** je poročal, da v njihovem tozdu razmišljajo, kaj in kako bodo delali, ko bo tržišče postalo zasičeno s stroji za preoblikovanje. Najprej bi se morali povezati z ustreznimi partnerji in kompletirati ponudbo, tako da ne bi več prodajali samih strojev, ampak celotne tehnološke linije. Povečali bi lahko proizvodnjo valjev, ker je po njih veliko povpraševanje, vendar bi morali zgraditi novo proizvodno halo. Perspektiva je tudi v proizvodnji za naftno industrijo.

Branko Kaker iz Industrijskih nožev je dejal, da bi morali o letnih planih v tozdi odločiti vsi delavci, saj jih morajo tudi uresničevati, **Jože Sedelšak** iz Jeklo-livarne pa je menil, da bi morali

bolj ceniti delo strokovnjakov, ki naj edini odločajo o strokovnih zadevah, ter da naj bi bolj nadzirali porabo in stroške materiala. Na velike materialne stroške, ki jih zaračunavajo nekateri tozdi, je opozoril tudi **Peter Dobrovnik** iz istega tozda. Izrazil je še bojazn, da je v osnutku stabilizacijskega programa nevarnost pretirane centralizacije. Kot nosilci nalog so večinoma navedene skupne službe, posledice njihovih odločitev pa bodo čutili tozdi.

Andjelko Krautberger je menil, da bi morali predvsem v Jeklarni izboljšati kadrovanje. Bolje je zaposliti kvalificirane delavce, čeprav z neustreznimi poklici, kakor popolnoma nekvalificirane, brez delovnih izkušenj, ki nimajo nobenega odnosa do dela in delovnih naprav. Poudaril je tudi, da bi morali v Jugoslaviji smotrno urediti uvoz in izvoz, tako da ne bi mogel nekdo izvažati materiala in izdelkov, ki jih mora drugi zato uvažati.

Ivan Gostenčnik iz Pnevmatičnih strojev pa je bil mnenja, da proizvodni tozdi ne morejo vplivati na izvoz, saj ne morejo sami raziskovati tržišča. Vplivajo lahko le na kakovost in ceno izdelkov s tem, da izrabljajo notranje rezerve. Zavzel se je za dosledno uresničevanje akcijskega načrta v letu 1984 in protestiral, ker delovne organizacije prodajajo za devize izdelke, ki jih nujno potrebujemo v vsakdanjem življenju. Dinar je naša valuta, ki smo si jo priborili v NOB.

Predstavniki tozda Kovinarstvo **Aleksander Marcen** je dejal, da so pri njih komunisti premalo učinkoviti, **Ivan Vušnik** iz tozda ETS pa je po vrsti kritičnih razprav

ugotovil, da smo preveč črnogledi, saj v naši železarni vendar prevladuje dobro delo, drugače ne bi poslovali pozitivno. Imamo vrsto strokovnih delavcev, ki so se že potrdili z delom in svoje znanje vložili v naš razvoj, so pa tudi »diplomanti«, ki nič ne dajo od sebe. Za delovno disciplino je treba poskrbeti na delovnem mestu, ne pa pri vratarju ob tričetrt na dve. Skrbi ga slab odnos mnogih delavcev do delovnih naprav, zato je priporočil večjo povezavo med proizvodnimi in vzdrževalnimi tozdi. »Vsekakor pa«, je poudaril, »ne smemo zamenjevati tehnologije s samoupravljanjem. Kjer se začne tehnologija, ni več samoupravljanja.« Končal je z mislijo, da bi morali delavci na zborih in sestankih razpravljati in odločati le o stvareh, na katere dejansko lahko vplivajo.

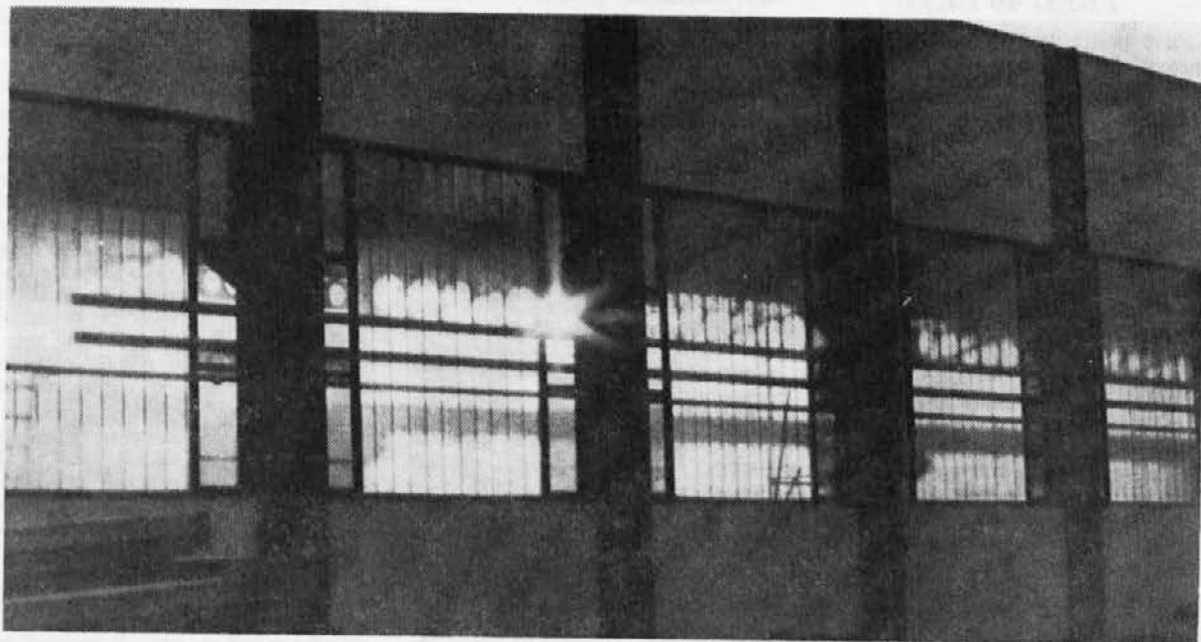
Ob koncu razprave se je oglašil sekretar MS ZKS za Koroško **Silvo Komar**, ki je opazil premik v naši miselnosti: postali smo kritični, vendar napake le ugotavljamo, odpravljamo jih pa ne. Človeku, ki slabo dela, tudi ne pove-mo v obraz, kaj dela narobe in kako bi moral delati. Menil je, da zveza komunistov še ni enotna pri izvajanju stabilizacijskega programa. »Pristajamo na stabilizacijo,« je dejal, »jo sprejemamo kot nujo, ker smo prepričani, da je prehodnega značaja, da bo jutri spet vse po starem. To pa ni dah enega, petih ali desetih let, ampak mora postati način našega življenja in dela. Kar hočemo imeti, moramo ustvariti. Če smo sprejeli tak delovni program, se moramo zavedati, da bomo prešli v letu 1984 več znoja kot katerokoli leto doslej.«

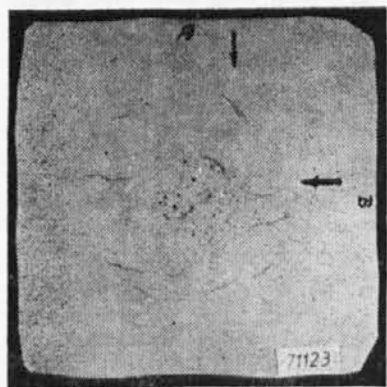
Mojca Potočnik

Ali je mehanizirana kontrolna proga za gredice opravičila investicijo

Že eno leto se vrtijo valjčnice na tej kontrolni napravi, ultrazvočni del naprave javlja notranje defekte, magnetni del pa pokaže površinske razpoke, ki jih s prostim očesom ne vidimo, pač pa ta mesta kontrolor označi s kredo, če so osamljena, če pa je razpok

več in po vsej dolžini gredice, napiše številko 1. To pomeni, da mora brusilec brusiti celo površino in ne samo lokalno. Nešteto se zgodi, da je razpokana samo ena ali dve površini, so pa tudi šarže, ki so povsem brez napak in jih sploh ni treba brusiti, kar

Sl. 1. — Na gredici so vidne razpoke »kosmiči«, velikosti do 20 mm, v srednjem delu preseka pa so ostanki lunke in grobi nemetalni vključki

pomeni ogromen prihranek pri stroških brušenja in še prihranek materiala, saj pri »slepem« brušenju odpade kar 10 % jekla.

Če ultrazvočni del naprave najde v gredici notranje napake, ki v skupni dolžini presežejo vnaprej določeno skupno dolžino ali posamezna napaka preseže vnaprej določeno dolžino in pri tem preseže tudi vnaprej določeno velikost, kar je razvidno iz višine signala, potem avtomat vrže gredico v jasli »slabo«. Ker pa zaradi neravnih čel gredice ultrazvočne glave vsaj 50 mm na vsakem koncu gredice ne morejo nalegati, ostanejo ti konci nepreiskani in jih kontrolor v kabini z ročnim aparatom »otipa« na obeh krajih, da bi sigurno našel tudi lunke, ki bi morda ostal na koncih gredic.

Razen tega ima naprava vgrajeno še avtomatsko brizgalko, ki z barvo označi tista mesta na površini, kjer leži v notranjosti napaka, ki je avtomat ni izločil, ker je prekratka. Lahko rečemo, da imamo tako na dlani vse podatke o notranjih in zunanjih napakah gredice.

Taka je teorija in tudi praksa po vsem svetu, kjer imajo take naprave vgrajene. Teh naprav je mnogo po svetu, vse sodobne valjarne imajo vgrajene, prve so vgradili že pred 20 leti in povsod so z njimi zadovoljni.

Pri nas pa se slišijo glasovi, da je ta naprava »zgrešena investicija«.

NOB NA KOROŠKEM PRED 40 LETI

• V prvi polovici januarja 1944 je prevaljska žandarmerija poročala višjim oblastem:

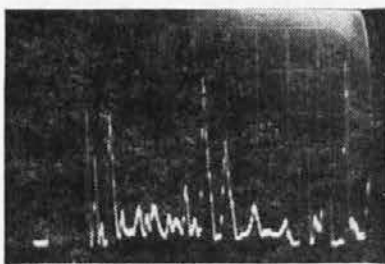
»Naša propaganda ni uspešna, ker se naši umikajo iz strahu pred partizani. Zato pa opravljajo partizani med ljudmi ustno propagando. Širijo vesti, da bo Nemčija premagana. Prebivalstvo je večinoma na njihovi strani.«

• V noči med 20. in 21. januarjem 1944 je 3. bataljon Šlandrove brigade napadel sovražne vojaške postojanke v Črni. Borci so izpraznili trafiko in nekaj trgovin.

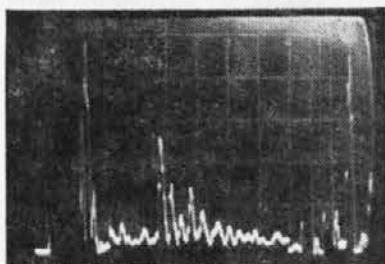
Ko so se naslednje jutro vračali prek Ludranskega vrha proti Smrekovcu, jih je zasledovala policija, ki je požgala Podbršnikovo domačijo. V njej sta zgorela dva ranjena borca. Gospodarja in njegovo ženo je policija ustrelila nedaleč od stare Najevske lipe.

(Vir: Aleš Mrdavič, NOB na Koroškem)

Ko smo razmišljali, ali bi tako napravo kupili, smo prosili Valjarno, da izdela analizo, če so gredice dovolj ravne. Njihova analiza je pokazala, da je blizu 90 % gredic tako ravnih, da jih lahko taka naprava »prebavi«. Res je tudi, da so naše gredice sorazmerno

Sl. 2a — Ultrazvočna glava stoji na ploskvi A in pravokotno napada razpoke. Odmevi so visoki

Sl. 2b — Ultrazvočna glava stoji na ploskvi B in napada razpoke vzporedno, odmevi so nizki. Na obeh slikah se vidi, da ostanejo napake v sredini skrite in prekrita z velikimi kosmiči.

kratke, vendar je le malokatera krajša od 2500 mm in naša naprava je grajena tako, da je sposobna kontrolirati tudi tako kratke gredice.

Ko pa je bila naprava montirana, so se pričele težave. Lahko trdimo, da vse težave izvirajo izključno iz krivih gredic. En ših izdela lepo ravne gredice, drugi ših pa enake gredice pošastno izkrivljene. Če se na naših valjarskih napravah ne bi dalo izdelovati ravnih gredic, jih niti en ših ne bi mogel izdelati. Torej se da, le paziti je treba, nože za odrezovanje je treba brusiti in pravčasno menjati, prečni transporter mora biti brezhiben, tudi pri odlaganju vročih gredic v jasli bi se dalo marsikaj izboljšati.

Kaj vse povzroči preveč izkrivljena gredica

Najprej se zatakne pri mehaniziranem nakladanju, gredica se prevesi poprek, nato zadene v stroju za čiščenje površine ob robu — to smo po nešteti intervencijah in prošnjah uspeli v veliki meri odpraviti s tem, da smo popravili en rob v stroju, pa smo za to »popravilo« stroja rabili eno leto. Preveč kriva gredica razbija valjčnice, zgodilo se je nemalokrat, da je izskočila celo iz proge.

Kriva gredica povzroča težave tudi pri kontaktiranju v magnetilni napravi in končno tudi pri samem brušenju gredice.

Najhujše pa je, da se ultrazvočne glave od preveč krive gredice odmaknejo in skriti defekti v gredici ostanejo zares skriti.

Tudi tu smo si sami pomagali. Sami smo konstruirali ultrazvočne glave, ki »prebijajo« tudi najdebelejšie gredice. Sami smo razvili fluorescenčni magnetni prah ter se tako rešili uvoza za prah in glave, sami smo delno rekonstruirali javljalce položaja gredice, ker so pač naše gredice bolj krive, kot je v svetu običajno.

Vzdrževalci se po pravici jezijo nad pogostimi okvarami na mehanskem delu proge, ker jo preveč krive gredice

razbijajo, okvare na elektronskem delu naprave so prava redkost. Vse bi torej bilo v najlepšem redu, če bi valjari pazili, da pošiljajo v kontrolo dovolj ravne gredice, ki jih pri pazljivem delu brez težav naredijo.

Sedaj pa pride na vrsto ocena dela na progi.

Na nesrečo so kontrolorjem pripisali normo. Če bi bile gredice ravne, ne bi bilo to nič nenavadnega, tako pa je čisto človeško, da delavci stremijo za čim več tonami, kaj pa bo s kvaliteto, pozabijo, saj so plačani od ton, naš ugled zavisi od kvalitete. Kdo more trditi, da je v tej dirki za tonami kontrolor zares pritisnil ultrazvočno glavo na obeh koncih gredice? Če je ni, je lahko spregledal lunke, ki pa je lahko usoden in reklamacija je tu.

Mehanizirana kontrolna proga nam je v enem letu kljub težavam s krivimi gredicami povedala mnogo. Izvedeli smo, da se pojavlja tudi sekundarni lunke. Čeprav smo dolga leta mislili, da ga že davno ni več. Začudili smo se, da ima vrsta legiranih šarž kosmiče ali neregularno razmetane grobe nemetalne vključke. Videli smo, da je vrsta šarž po površini razpokana le na eni strani ali dveh površinah gredice in da je 100 % brušenje izguba časa in denarja.

Vsega tega brez proge ne bi nikoli izvedeli in kako naj bi korigirali tehnologijo izdelave jekla, če ne vemo, kaj je v njem in na njem?

Koliko teh informacij pa smo koristno uporabili, je stvar predelovalcev. Če je brusilec zares brusil samo označene površine, smo sigurno ogromno prištedili, če oznak ni spoštoval, je seveda učinek ničel.

Ali je topilec ukrepal, ko je izvedel, da ima sekundarni lunke in kosmiče v jeklu ali ni, to mora odgovoriti tehnolog v topilnici. Informacijo je dobil pravočasno.

Sodu dno pa je izbil primer, ko je ultrazvočna naprava v jeklu odkrila kosmiče ali vsaj množico napak, tako da so pričele gredice frčati druga za drugo v jasli »škart zaradi notranjih napak«. V takem primeru kontrolor izključi ultrazvočno napravo ali »blend« , ki čuti napake ali pa zmanjša občutljivost na aparatu in gredice gredo na magnetenje, kot da so zdrave, ker se iz prakse ve, da se kosmiči po navedi (ne vselej) pri prevajanju na manjše dimenzije zavarijo. Nesreča pa je v tem, da aparat ne loči kosmičev od drugih napak, npr. lunke. Tako se zgodi, da je palica iz kosmičave gredice zdrava, na koncu pa ima lunke. Tako se je zgodilo, da so kosmičave gredice dale navidezno zdrav valjanec in ljudje so zavpili »čemu nam naprava, ki vpije defekt v jeklu, ko pa končni proizvod ni defekten«. Preizkusili so par končnih profilov, ne vseh, morda pa je med njimi tudi nekaj lunkejev, kar je usodno.

Na sliki 1 smo prikazali presek take gredice, kjer se lepo vidijo razmetane razpoke, dolge skoraj 20 mm. To so kosmiči, ki se po naših pričakovanjih zavarijo pri nadaljnjem valjanju, toda le, če se predelajo na zelo tanke valjanec, palice večjega preseka pa obdrži del razpok, ki izvirajo iz kosmičev predvsem še zato, ker se kosmiči (razpoke zaradi vodika) najraje rojevajo prav na nemetalnih vključkih, tj. na oslabljenih mestih v gredici.

Na istem posnetku pa se dobro vidijo poroznosti v sredini gredice, ki so ali ostanek lunke ali grobi nemetalni vključki. Teh napak pa ultrazvočna glava ne najde, ker ležijo v akustični senci kosmičev, če pa jih najde, se signali od teh napak mešajo s signali od kosmičev. Vsakomur je jasno, da se lunke ali nemetalni grobi vključki nikoli ne zavarijo, temveč se pri nadaljnjem valjanju razvečejo celo

tako tenko, da jih ultrazvočna glava ne najde, če pa tako jeklo uporabimo za nožovo rezino, ki je fino brušena, bo ferofluks odkril razvečeno napako, kar pomeni izmeček vsaj za zahtevni inozemski trg.

Še hujši je primer, ko se kosmičaste gredice prekujejo v kalupe, kjer so deformacije lahko ravno pravokotno usmerjene na razpoko. Taka razpoka se tedaj ne bo zavarila, temveč bo zaznala.

Kosmičaste gredice so problem, ki bi ga bilo treba še posebno obravnavati. Take gredice nikakor ne smejo biti poslane direktno na magnetno kontrolo, temveč jih je treba izločiti in po valjanju na končne profile 100 % kontrolirati vsako palico na obeh krajih z ročno ultrazvočno metodo vsaj z dveh za 90 stopinj obrnjenih smeri. Šele tako smo lahko sigurni, da smo dobili proizvod brez notranjih napak.

Sedaj je treba še razmisliti, kakšne kriterije nastavi na ultrazvočni kontrolni napravi.

Odločili smo se, da mora biti najkrajša napaka vsaj 50 mm dolga in skupna dolžina napak vsaj 150 mm, da bi avtomat gredico izločil. Sedaj vidimo, da smo mnogo preveč popustljivi. Neprekinjena napaka dolžine 50 mm v gredici 150 × 150 se razveče v palici 10 Ø kar na 2,25 metra dolgo napako. To je neznosno. Torej moramo zmanjšati dovoljeno najmanjšo dolžino vsaj na premer ultrazvočne glave, tj. 20 mm.

Tudi »elektronski prag«, tj. višino signala, pri katerem avtomat sproži izmetavanje gredice, moramo postaviti čim nižje, občutljivost pa povečati do meje šumov. Tega pa se delavci na progi izogibajo, ker pač preveč gredic leti v izmetne jasli. Vendar ne preostane drugega. Razlog nam pove druga slika, na kateri so prikazani posnetki odmevov od istih napak z vseh štirih strani gredice. Če zvočni snop zadene razpoko pravokotno na ploskev, bo že pri majhni občutljivosti odbijala dovolj visok signal, če pa zvočni snop teče vzporedno z razpoko, se tudi pri visoki občutljivosti komaj kaj odbije in signali so nizki. Tu torej ne velja pravilo »do Ø 3 mm po AVG«, manj pa ne, temveč odkrivati vse napake, ki so v gredici. Naprava ima vgrajeno tudi avtomatsko brizganje barve na površino gredice na mestu, kjer je znotraj napaka, četudi je kratka in gredica ne zleti v izmetne jasli. Žal je ta naprava delala le nekaj dni, potem pa so jo izključili, ker se maši. Že res, jo je pač treba vsak dan na začetku šilhta očistiti. Brizganje barve na površino smo predvideli zato, da kontrolor natančno vidi, kje se napaka nahaja in jo z ročno metodo bolj podrobno analizira. Seveda pa vse to terja nekaj več časa, kate-rega pa pri normiranem delu nima.

In končno, za oceno učinka mehanizirane kontrole je treba zasledovati gredice dalje, kako se brusijo, koliko časa smo brusili manj v primerjavi s slepim brušenjem itd. Tega pa danes nihče ne počne. Prišli smo tudi do zaključka, da je za določene vrste jekla, ki so namenjene specifični uporabi (jeklovlek), treba brusiti 100 %, ker je jeklo tik pod površino mehuričasto, kar povzroči vzdolžne razpoke, vidne po brušenju, na grobi površini gredice pa so nevidne. Katera so ta jekla in kolik je obseg takih napak, je treba najti iz sprotnih analiz proizvodnje. Če tega ne bomo storili, je investicija zares nepotrebna. Naprave nismo kupili zato, ker nam je všeč, temveč zato, ker smo bili pri kvaliteti resno ogroženi.

Sedaj jo imamo, pa je nočemo, ne znamo dovolj in pravilno izkoristiti in rajši tiščimo glavo po nojevsko v pesek in vpijemo »zgrešena investicija«.

Žal je tako nestrokovno in povsem zgrešeno mišljenje še zelo prisotno, po-

SPREMENBE IN DOPOLNITVE CILJEV IN POSLOVNE POLITIKE ZA LETO 1984

Delavski sveti tozdom so od 25. 11. do 12. 12. 1983 obravnavali in sprejemali cilje in politiko za leto 1984. Ob razpravah so izoblikovali stališča in predloge, ki jih je mogoče razvrstiti v dve skupini:

— v predloge ukrepov za realizacijo predlaganih ciljev v tozdi in

— v predloge, ki dopolnjujejo cilje in politiko za leto 1984 ali spreminjajo predlagane plane

Spreminjevalne predloge sta uskladila poslovni odbor in odbor za poslovanje, ki predlaga naslednje dopolnitve ciljev in politike:

1. V uvodnem delu so navedeni ključni cilji. Te dopolnjujemo s ciljem — »nadaljnji razvoj samoupravljanja«.

Usmeritve v zvezi z ustvarjanjem in razporejanjem dohodka nadomešča naslednje določilo:

»Prizadevali si bomo zaustaviti padanje realnih osebnih dohodkov in skupne porabe. Pogoji za to je, da dosežemo boljše poslovne rezultate, ki bodo takšno usmeritev omogočali«.

2. V poglavju »Prodaja na domačem trgu« je naveden vrstni red sprejemanja naročil. Zato, da si bomo zagotovili čim manjše motnje v oskrbi in poslovanju, predlagamo naslednjo spremembo in dopolnitev vrstnega reda:

1) Direktni izvoz DO Železarn Ravne in namenska proizvodnja ter dobave drugim OZD, namenjene skupnemu izvozu oz. DO, ki z nami združujejo devizna sredstva. Ob tem bomo dajali prednost izvozu izdelkov višje stopnje obdelave, če so ti namenjeni za konvertibilno tržišče, namensko proizvodnjo in združevalcem deviz.

2) Dobave za domači trg tozdom Železarn Ravne in SOZD.

3) Ostale dobave domačemu trgu.

3. Planirana skupna proizvodnja se spremeni v TOZD Jeklo-

vlek, tako da se zmanjša od predlaganih 11.840 t na 11.400 t. Obseg proizvodnje Jeklovleka omejuje dobave lahkih profilov iz valjarne. Pri ponovnem usklajevanju blagovnih pretokov je bilo ugotovljeno, da ne bo mogoče zagotoviti toliko ustreznega vložka, kot bi ga potrebovali za 11.840 t izdelkov Jeklovleka.

4. Predlog plana izvoza so komercialne službe pripravile ob koncu oktobra. V novembru so imele že več informacij o možnosti plasmana naših izdelkov na tuje trge, zato so predlagale spremembo planiranega izvoza in uvozno izvozno bilanco. Sprememba, s katero se strinjata poslovni odbor in odbor za poslovanje, je naslednja:

a) V TOZD Valjarna se zmanjša obseg izvoza za 2000 t, vrednost pa za 820.000 \$. Ta sprememba je rezultat dogovora o povečani dobavi valjanega jekla domačemu kupcu, ki bo z nami združil devize, ustvarjene z izvozom izdelkov, izdelanih iz našega jekla.

b) V TOZD Armature se zmanjša vrednost konvertibilnega izvoza za 1.030.000 \$. Strokovne službe komercialne so ugotovile, da pri prodaji armatur na konvertibilno področje ne bo mogoče doseči takšnih cen, kot so predvidevale, zato so izdelale nov predlog.

c) Zaradi spremenjenega plana izvoza je bila popravljena tudi uvozno izvozna bilanca. Zmanjša se obseg sredstev za uvoz surovin in repromateriala za 1 milijon dolarjev in obseg kooperacije za 129.000 \$.

Vrednost vseh neto odlivov in prilivov bo skupaj manjša za 1.136.000 \$, obseg bruto odlivov in prilivov pa za 2.122.000 \$.

5. V poglavju »Zaposlovanje« je predlagan plan števila zaposlenih po tozdi in delovnih skupnostih. Razprave so pokazale, da so se v času od priprave predloga do sprejetja ciljev in poslovne politike spremenila posamezna izhodišča in da bo planirano povečanje proizvodnje mogoče uresničiti le s spremembo predlaganega števila zaposlenih. Zato je bilo predlagano število zaposlenih povečano:

— v TOZD Jeklarna od 400 na 410 delavcev (s pogoji, ki so določeni v ciljih)

— v TOZD Kovinarstvu Ljubno od 167 na 172 delavcev

— v TOZD Bratstvo Varvarin od 70 na 76 delavcev

— v TOZD Kontrola kakovosti od 202 na 206 delavcev

Za delovno organizacijo v ustanavljanju bo treba že v letu 1984 priučevati delavce za težko livarno, ki bo zgrajena do konca leta, zato se prvotno predvideno število zaposlenih povečuje na 92.

V tem poglavju so navedeni tudi pogoji, ki jih morajo tozdi in DSSS izpolniti, preden lahko povečajo število zaposlenih. Ti pogoji se dopolnjujejo z naslednjim določilom:

»Odstopanje od tega načela bomo dovolili le, če gre za zaposlovanje strokovnih kadrov, ki se usmerjajo v dela in naloge tistih razvojnih služb, ki bodo v bodočnosti zagotovile hitrejši razvoj novih izdelkov in boljše poslovne rezultate.«

Prehod

6. V poglavju »Razporejanje celotnega prihodka« predlagamo spremembo obsega sredstev, ki jih bodo tozdi združevali za izobraževanje. Zaradi počasnejše rasti stroškov izobraževanja se zmanjšajo združena sredstva od 7.700 din na zaposlenega na

5.570 din na zaposlenega delavca.

7. V skladu z vsemi naštetimi spremembami se v 2. poglavju spremenijo tudi Možnosti in cilji materialnega razvoja Železarn Ravne.

Odbor za poslovanje Železarn Ravne

DELAVSKI SVET ŽELEZARNE DOPOLNIL CILJE IN POSLOVNO POLITIKO V L. 1984

Delavski svet železarn je na svoji 8. seji 19. 12. 1983 sprejel naslednje pomembnejše sklepe in stališča:

— Sprejel je cilje in poslovno politiko za leto 1984 z dopolnitvami, kot jih je predlagal odbor za poslovanje. Z njimi je treba seznaniti vse tozde in delovne skupnosti (objavljamo jih v nadaljevanju). Izrekel je kritiko centru za samoupravljanje in informiranje, ker tako pomembnega akta, kot so cilji in poslovna politika, ni tiskal v celotnem besedilu za delegate, ki so o njih odločali. Center naj obenem preveri, kako je z vabili in dostavo vabil delegatom delavskega sveta železarn na delavske svete tozdom in delovnih skupnosti, ter zagotovi, da bodo vabljeni in da bodo dobivali ustrezno gradivo.

— Sprejel je varnostni program vključno z varnostno — politično oceno Železarn Ravne ter imenoval komite za SLO in družbeno samozasčito za mandatno obdobje dveh let.

— Sprejel je pravilnik o ravnanju z odpadki in zahteval, naj se zbiranje uporabnih odpadkov organizira enotno za železarno in ne po posameznih tozdi.

— Sprejel je pravilnik o priznanjih sozda Slovenske železarn.

— Delavski svet je ugotovil, da je zanimanje za uvedbo premakljivega delovnega časa doslej pokazala manj kot polovica tozdom.

sebo med predelavci, morda tudi navzgor, ko vidijo samo tone, pred informacijo o kvaliteti pa panično bežijo.

V tem pa je tudi vsa tragika našega nagrajevanja, ki naravnost pospešuje nekvalitetno delo, saj so plačane samo tone, posledice slabe kvalitete pa direktno čuti le nekaj ljudi, posredno pa ves kolektiv.

Zatiskati oči in ušesa pred odgovornostjo za kvaliteto je družbeno nesprejemljivo in nevarno, je pot, ki sigurno pelje v gospodarski polom.

Na delovnih mestih od kontrolorjev in delavcev na progi prek predelavca pa do ravnatelja morajo biti ljudje, ki jim bo prva skrb poleg ton tudi kvaliteta jekla. Ne preostane nam drugega kot iti v korak z visoko razvitimi industrijami, zato bomo pač prisiljeni uporabljati tudi kontrolne posege, kot jih imajo drugi, kolikor nam sredstva sploh dopuščajo, da jih nabavimo. Če pa jih že imamo, jih moramo kar najbolj izrabiti, predvsem pa uporabiti dragocene informacije, ki nam jih dajejo s pogojem, da jih »krmimo« s prebavljivo hrano. Ravne gredice so za mehanizirano gredično kontrolo edina prebavljiva hrana in znamo jih narediti, če le hočemo.

Dipl. inž. Mitja Šipek, ravnatelj tozda Kontrola kakovosti

Vzrok je verjetno v tem, ker delavci v sedanjem stanju vidijo preveliko togost. Sistem bi moral biti glede na posamezna okolja in specifične zahteve delovnega procesa mnogo bolj gibljiv, tak, da bi resnično služil boljši organizaciji in izkoriščanju delovnega časa in boljšemu delu nasploh.

— Zato je zadolžil poslovodni odbor, naj imenuje poseben tim, ki naj v dveh mesecih preuči ustreznost in smotrnost sedanjega sistema premakljivega delovnega časa glede na posamezna delovna okolja in poda predloge, o katerih bi se ponovno odločali. Vzporedno morajo biti dani tudi tehnični in drugi pogoji evidentiranja te oblike dela.

V dveh mesecih je treba preučiti možnost razporejanja delovnega časa v vseh tozdih in delovnih skupnostih, s čimer bi zmanjšali nadurno delo. Nosilec naloge je Delovna skupnost za kadre in splošne zadeve.

— Sredstva rezerv, ki so na računih sklada rezerv tozdov in na računih združenih sredstev rezerv, se lahko v letu 1984 obračajo na žiro računih tozdov in žiro računih združenih sredstev delovne organizacije, uporabljajo pa se lahko za namene iz 10. člena zakona o rezervah.

— Sredstva skupne porabe, ki jih tozdi izločijo iz svojega čistega dohodka in jih združijo za določene namene skupne porabe, se med letom obračajo na žiro računih tozdov in žiro računih združenih sredstev.

— Delavski svet je podelil priznanje Železarne Ravne za dolgoletno uspešno poslovno sodelovanje Tovarni avtomobilov Maribor in Uniorju Zreče.

(Vir: sklepi in stališča 8. seje DS Železarne Ravne)

Po halah in pisarnah

V vsaki tovarni, ki se hitro razvija, nujno nastajajo oddelki, ki ne dosegajo ostalih ravni proizvodnje in jo zaradi tega zadržujejo po količini ali po kakovosti ali ovirajo, da bi razširila svoj asortiment. Tudi v Železarni Ravne so taka mesta. Danes se pomudimo v Jeklarni in v konstrukcijskem biroju.

LIVNA HALA NE DOHITEVA PROIZVODNJE JEKLA

V modernizacijo jeklarne smo vložili veliko sredstev, zato upravičeno načrtujemo povečanje in kvaliteten rast proizvodnje jekla. Če takih rezultatov ni ali jih težko dosegamo, se sprašujemo, kaj je temu vzrok.

Jeklarji pravijo, da je bila modernizacija nedosledna oziroma da je nedokončana. Posodobili smo samo proizvodnjo, ostalih delovnih procesov pa ne, ali pa tam posodabljanje ni dovolj učinkovito. V obeh jeklarnah je velika prostorska stiska; v jeklarni II. so jo močnejše začutili, ko so vpeljali proizvodnjo v vakuumski napravi, v jeklarni I pa bo še toliko večja, ko bo tudi tam začela delati vakuumška peč z napravo za vpihavanje kisika, kajti s prostorom so tam že pri sedanjem načinu proizvodnje zelo na tesnem, hala pa se nima kam širiti.

V jeklarni iščejo možnosti, kako bi sprostili in povečali zmogljivosti vlivališča. Predlagajo gradnjo nove stavbe ob jeklarni II. V njej bi bil prostor za montažo livnih plošč in zidanje ponove. Tako bi bilo v livni hali dovolj prostora za postavljanje dodatnih livnih sistemov, sprostili pa bi se tudi žerjavi, ki so zdaj druga šibka točka v tem proizvodnem obratu. Pri pečeh imajo kar po 15 do 23 ur zastojev na mesec zaradi čakanja na žerjav, medtem ko je v jeklarni I zastojev te vrste le eno do dve uri na mesec. Vzrok je prezasedenost ali pomanjkanje (dobrih) žerjavovodij.

Vodja oddelka za razvoj v tozdu PII dipl. inž. Vlado Macur meni, da so livne hale preobremenjene v vseh železarnah, posebno pa tam, kjer imajo še klasični sistem litja šarž kakor pri nas. Prostorsko stisko bomo odpravili s kontilitjem, ki ga v naši železarni še nismo uvedli, ker doslej še ni bilo dovolj izpopolnjeno, da bi omogočalo litje toliko vrst kvaliteten jekel, kot jih izdelujemo pri nas. Sistem pa se izpopolnjuje, zato v prihodnosti tudi mi računamo nanj. Z novo modernizacijo pa bomo morali nekaj časa počakati, kajti v Slovenskih železarnah je zdaj posodobitev in gradnja jeklarn življenjskega pomena za železarno Jesenice in Štore.

Kolikor toliko redno delo in dober pretok materiala po Macurjevih besedah — za zdaj lahko zagotovimo v livnih halah le s stoo odstotnim redom in delovno disciplino, nujno pa je tudi pazljivo ravnanje z delovnimi sredstvi. Pozna ugovore proti stroju za mehanizirano slačenje ingotov ali boforsu, ki naj bi olajšal delo in povečal zmogljivosti vlivališča, pa je zaradi pogostih okvar večkrat bolj v napoto kot v korist. Vendar meni, da smo stroj morali kupiti, da lahko strežemo kovaškemu stroju, težave pa so, ker je firma, ki je napravo edina izdelovala, medtem propadla, zato je ne moremo reklamirati, težko pa je tudi odpravljati slabe tehnične rešitve. Ugotovili smo, da je vzrok pogostih okvar stroja v hidravličnem sistemu in to bomo zdaj skušali izboljšati.

V razvojnem oddelku preučujejo tudi druge možnosti in načine, kako bi izboljšali delovne razmere v livni hali in v jeklarni sploh. Dokler bomo imeli klasični sistem litja šarž, v železarni Ravne ne bomo mogli občutno povečati proizvodnje, vsi pa moramo storiti vse, da bomo dosegli plan, ki letos predvideva 233.000 ton jekla, v prihodnjih letih pa še nekaj več.

PREMALO LJUDI V KONSTRUKCIJSKEM BIROJU

V letih največjega razmaha industrije smo pri nas premalo dali na lastno pamet, ampak smo se raje opirali na uvoz tehnologije in opreme. Zdaj, ko so se gospodarske razmere močno poslabšale, nas taka kratkovidnost tepe. Njene posledice občutijo tozdi mehanske predelave, predvsem pa konstrukcijski biro, saj ne more zadovoljiti potreb teh tozdov, ki bi radi ustregli zahtevam tržišča in bi jim tudi morali, da bi obdržali delo in si zagotovili naročila za naprej. Gre predvsem za Stroje in dele, ki jim primanjkuje naročil za preoblikovalne stroje (precej so jih izgubili zaradi nenehnega zamujanja dobavnih rokov, čemur je bila pogosto vzrok tudi prepočasna priprava dokumentacije), pa bi morali kar se da hitro začeti izdelovati drugačne izdelke, vendar konstrukcijski biro ne more v kratkem času zagotoviti načrtov in dokumentacije.

Vodja konstrukcijskega biroja dipl. inž. Jurij Pratnekar meni, da imamo v tem oddelku zaposlenih daleč premalo ljudi. V razvitem svetu dela 8 do 12 odstotkov ljudi proizvodnega obrata v razvojnih oddelkih, pri nas pa manj kot 3 odstotki. Razen tega je v razvitem svetu velika prednost, da lahko konstrukter v načrtih uporablja tipske elemente, torej je njegovo delo v precejšnji meri sestavljanje prejšnjih rešitev, pri nas pa mora vsak del na novo konstruirati, kar je zelo zamudno. V Jugoslaviji namreč ni ali pa je premalo proizvajalcev standardne pnevmatične in hidravlične opreme. Naš konstrukter zato za izdelavo načrta porabi več časa kot na Zahodu.

V Železarni Ravne je proizvodni program zelo širok, nismo tipizirani za določeno vrsto opreme, ampak izdelujemo najrazličnejše stvari. Serijske proizvod-

nje tudi pri strojih skoraj nima več, kupci kupujejo posamezne in zelo raznovrstne stroje. Za vsakega posebej je treba izdelati načrte. Vedno bolj pa se dogaja, da ni dovolj sam stroj, ampak je treba izdelati tudi orodje in mehanizacijo, ki mu pripada. To zahteva veliko razvojnega dela in eksperimentiranja. Je pa v tem tudi več denarja, saj prodajamo manj materiala in več znanja in dela.

Pratnekar opaža, da se mladi bojijo tega poklica. Meni, da so tega deloma krive šole, ki dajo premalo znanja, krivda pa je tudi v neustreznem nagrajevanju. Skozi konstrukcijski biro je šlo že veliko dobrih inženirjev, ki pa so pristali na vodilnih delovnih mestih, ker so tam za lažje, enako ali manj odgovorno delo neprimerno bolje plačani. Tudi v proizvodnji se da z nekaj nadurami doseči boljši OD kot v biroju. Ključavničar, ki ob delu konča tehnično šolo in postane konstrukter, ima npr. manjši OD kot montažer. Narobe je tudi, da konstrukterje istovetimo z administracijo.

Po mnenju vodje konstrukcijskega biroja bi morali ta oddelek nujno kadrovsko okrepiti, to pa bo mogoče doseči z manj togim planiranjem kadrov (po planu bi si lahko v letu 1984 privoščili le eno novo moč, potreboval pa bi jih 6!) in z ustrezno stimulacijo, ki jo vidi v nagrajevanju po delu. Razlika med najboljšim in najslabšim konstrukterjem bi morala biti občutna — zdaj je skoraj ni — da bi najboljšega spodbujala k še boljši ustvarjalnosti, slabi pa si tudi ne bi mogli privoščiti lenarjenja in neprimernosti. Konstrukterji bi morali biti odvisni od uspešnosti izdelkov, ki jih konstruirajo. Ni prav, da dober konstrukter išče dodaten zaslužek drugje, ko bi moral biti z dušo in telesom na delovnem mestu.

Mojca Potočnik

MNENJA DELAVCEV:

Naše delo in želje v letu 1984

Erik Ginter, delovodja v ETS:
»Naša delavnica skrbi za popravila električnih naprav v kovačnici, kalilnici, na upravi, kličejo pa nas tudi, kadar je kaj narobe v DTK, na žičnicah in še kje. Dela je veliko, pa saj se ga vzdrževalci ne branimo. Jezi nas le, kadar kje kaj po neumnem pokvarijo, ko delajo malomarno ali na 'horuk', da lahko potem sedijo. Prav zato bi želel priporočiti vsem v železarni, naj ravna s stroji in napravami tako kot doma, saj si z njihovo pomočjo služijo kruh. Rezervni deli so dragi in težko jih je dobiti, še posebno iz uvoza. Doslej smo sicer naprave, ki jih imamo na skrbi, še dokaj dobro vzdrževali in sproti popravljali, zato tudi nimamo slabih odnosov s tozdi, za katere delamo. Želim pa si, da bi se proizvodni tozdi v prihodnje bolj zavedali, da so njihovi delovni uspehi odvisni tu-

di od nas, vzdrževalcev, in nas ne bi gledali kot odvečno breme v spisku materialnih stroškov.

Delo delovodje je zahtevno, meni pa je v veselje, ko opazujem

Erik Ginter

mlade elektrikarje — k nam pridejo že kot učenci, kako postajajo vedno bolj samostojni delavci. Kdor ima veselje do poklica, gotovo postane dober delavec, če le imaš pravi pristop do njega. Ravnati se je treba po reku: 'Če živiš z volkovi, moraš tuliti kot volk,' pa gre. Sreča je tudi, da imamo v vodstvu tozda ljudi, ki so vedno pripravljeni pomagati. Če bo tako še naprej in če se delovna vnema mojih fantov ne bo zmanjšala, potem se tudi letošnjega leta ne bojim, čeprav bo težko.

Ivan Mernik, delovodja v SGV: »Pleskarji delamo v slabih delovnih razmerah. Naši prostori so neprimerni. Upam, da bodo pristojni to sprevredili in bomo dobili novo halo, skupno z mizarji. Delovni proces bomo lahko potem

Ivan Mernik

bolj smotrno organizirali, manj bo transporta, delo bolj povezano in učinkovito, skratka, povečali bomo produktivnost, kar v letu 1984 vsi v železarni želimo doseči. Nujno potrebujemo tudi novo, sodobno lakirnico, ki je zdaj sploh nimamo.

Pleskarji sodelujemo pri remontih in v proizvodnji. Čeprav opravljamo zaključna dela (premazi, zaščita, signiranje), pa smo za proizvodnjo vendarle nujno potrebni. To bi morali upoštevati tudi proizvodni tozdi. Če bomo dobro sodelovali, bodo popravila hitrejša in učinkovitejša.

Sicer pa izrazitejših problemov pri delu nimamo, tudi težave z materiali smo v glavnem prebredli. Tovarni Kolor Medvode, od katere kupujemo večino barv in lakov, prispevamo devize za uvožene surovine.

Železarji že prispevamo k stabilizaciji in rasti kraja. Delati moramo še z večjo vnemo naprej, da bomo izboljšali gospodarsko situacijo. Vsak bi se moral zavdati, da je treba v 8 urah na šihu železkar ustvariti.

Za novo leto si želim, da bi se še naprej dobro razumeli s sodelavci v skupini in z vsemi, s katerimi sodelujemo, saj je razumevanje najboljše spodbuda za delo.

Milan Plešivčnik, oblikovalec in izpraznjevalec kalupov v strojni kaluparnici: »Delam v strojni kaluparnici, oblikujem in praznim kalupe. Delo je dokaj težko, tudi delovne razmere tu niso lahke. Poleti je vroče, pozimi mrzlo, delamo na prepihu. Nekateri imamo 6., drugi 7. skupino pogojev dela, kar se mi ne zdi prav, saj smo vsi v istem prostoru. Delamo v skupini, tudi norma je skupinska, zato tu ni izmikanja. Kdor je tak, da se hoče izmikati, tudi prej ali slej odide drugam. Razumevanje

Milan Plešivčnik

v skupini je dobro, z nadrejenimi sproti razčističujemo nesoglasja.

Ceprav je moje delo težko, sem vesel, da lahko delam — le kaj bi doma brez dela in brez denarja! Doslej je bilo dela še dovolj, manjše peči zaradi redukcije niso stale, upam, da bo še naprej tako. Rad pa bi, da bi letos začeli modernizirati našo proizvodno halo, saj nam to že dolgo obljubljajo. Potem bo delo bolj avtomatizirano in lažje pa tudi več se bo dalo narediti.

Marija Slatinek in Danica Abraham, nakladalki kalupov v livarni posebne litine: »Delava pri transportni napravi, ki prenaša zaboje s kalupi k livarskemu stroju. V vsak zaboj naloživa maske in jih zasujeva s peskom. Praznih zabojev ne smeva spuščati mimo. Včasih nama kdo reče, da ne delava dovolj. Midve pa sva proti koncu šihata večkrat tako izmučeni, da še komaj dvigujemo maske, ki tehtajo okoli deset kilogramov. Zdaj

Marija Slatinek

sva se delu že kar privadili, od začetka pa je bilo težko. Tu sva začeli delati novembra, ko so v livarni posebne litine uvedli dvoizmensko delo. Prej sva bili skoraj štiri leta brusilki v mini livarni. Prišli sva k težjemu delu, vendar je tu osebni dohodek ne-

Danica Abraham

koliko višji. Denar pa pri sedanjih draginjah tako malo zaleže. Želiva si, da bi v novem letu več.

Drugače se ne pritožujem, ko bi le imeli boljši zrak — odpravevanje je namreč v tej novi hali zanič. Ko bo to urejeno, bova lažje in z večjim veseljem delali. Sodelavcem pa praviva: 'Lepo naj nauj imajo, pa bo!'

Andreja Pečovnik in Marija Lesjak s sodelavkami in brusilkami v livarni posebne litine: »S sodelavkami smo začele delati 2. novembra. Dva meseca traja priučna doba, januarja pa bomo že delale na normo. Tudi zdaj (decembra) poskušamo dosegati norme, včasih zmoremo, včasih ne. Odvisno je od tega, kako so nalitki odrezani. Če je veliko brušenja, se lahko še tako trudiš, pa norme ne dosežeš. Brusiti pa ne moreš hitreje, kot dovoljuje stroj.

Andreja Pečovnik

Če le malo bolj pritisneš, se ročni brusilni stroj ustavi in potem moraš čakati, da ga popravijo.

Vesele smo, da smo dobile delo, moti pa nas, ker ni vse tako, kot so nam govorili na uvajalnem seminarju. Odpravevalne naprave slabo delujejo. Zdrave smo, pa že več katero boljijo pljuča od vdihanega prahu. Mleka ne dobimo, čeprav so nam rekli, da smo upravičene do njega. Tudi, če bi dobile bloke zanj, si ga ne bi mogle privoščiti, ker je čajna kuhinja,

Marija Lesjak

kjer ga delijo, predaleč. Tudi na malico je predaleč. Hoditi moramo v jedilnico ob Meži. Plašča na umazano banduro ne moreš obleči, brez njega pa je premrzlo. Marsikatera raje ne malica, kot pa da bi tvegala prehlad.

Za novo leto si želimo, da bi imele jedilnico bliže, da bi uredili odpravevanje in da bi odpravili druge pomanjkljivosti, ki nas ovirajo pri delu.

Jože Matitz, ravnatelj Jekloli-varne: »V tozdu Jekloli-varna smo skrajno nezadovoljni s tem, kar sta vgradila v novo livarno posebne litine inženiring Smelt iz Ljubljane in Gostol iz Nove Gorice. Več kot pol leta že traja poskusna proizvodnja, pa še vedno nista usposobila naprav za redno delo. Posebno kritično je odpravevanje. Naprave povzročajo močan hrup, so pa neučinkovite. V Gostolu obljublajo, da jih bodo usposobili, naredijo pa skoraj nič. Naša opozorila ne zaležejo, pravno pa tozda nima pravice ukrepati.

Jože Matitz, ravnatelj tozda Jekloli-varna

Posledica tega je, da se poskusno obratovanje podaljšuje, projektant in izvajalec ter dobavitelj opreme nam nista dolžna jamčiti stodstotne zmogljivosti naprav, mi pa že moramo plačevati anuitete in stroške amortizacije. Ob slabših proizvodnih rezultatih, kot so bili predvideni, je to za tozda veliko breme. Razen tega delajo delavci v najtežjih ekoloških razmerah, kar so pokazale meritve in kar moramo upoštevati tudi pri osebnih dohodkih (5. do 7. skupina pogojev dela). Tako imamo v sodobni proizvodni hali najslabše delovno okolje v železarni.

Ob proizvodnih prostorih bi morale biti garderobe in jedilnice. Garderobni prostori so okrnjeni, jedilnice pa sploh ni, ker je projektant ni načrtoval, vodstvo tozda pa ni imelo vpliva na to. Ker je jedilnica ob Meži preveč oddaljena, smo skušali urediti, da bi delavci iz livarne posebne litine malicali v sosednji jedilnici Težkih strojev in delov, vendar jim vodstvo tega tozda ne dovoli, češ da je jedilnica premajhna in da je treba varovati vojaško tajnost. Upam, da bomo s pomočjo Družbenega standarda ta problem v kratkem rešili.

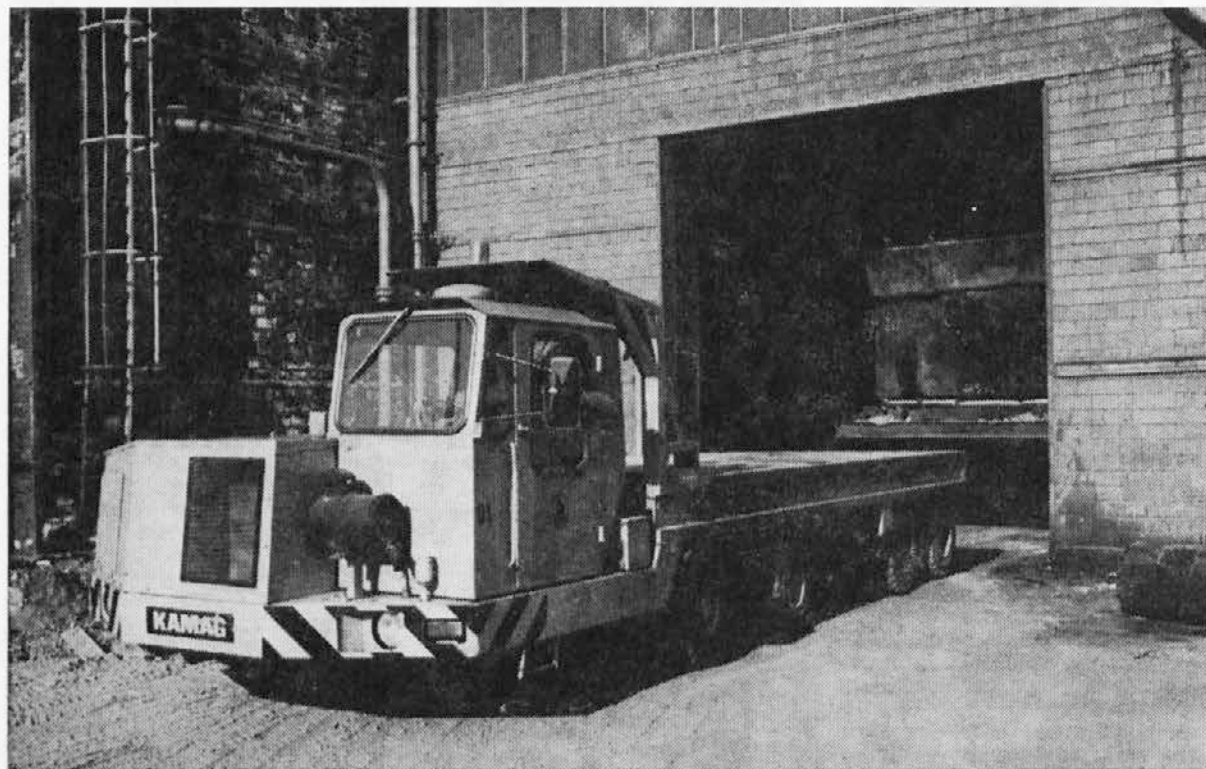
Besedilo in fotografije
Mojca Potočnik

O BESEDAM IN DEJANJH

Treba je preseči način dela in vodenja, ki se izraža v zasedanjih, konferencah, v izgubljanju časa, ki nas zavaja, da nekaj delamo, in pomirja zavest, da bomo nekaj ukrenili.

Zato: manj političnega hrupa, načičkanih besed, nasvetov in navodil, več poslovnosti in praktičnosti, več živga, konkretnega dela, praktičnega izvajanja osvojenе smeri...
Lenin

USPELO POSVETOVANJE O PALETNEM TRANSPORTU

Izkušnje, ki smo jih pridobili pri uvajanju težkega paletnega transporta, zelo zanimajo druge. To je dokazalo posvetovanje, ki je bilo v železnici 15. decembra, in so se ga udeležili predstavniki drugih slovenskih železnar, nekaterih jugoslovanskih (Zenica, Smederevo, Sisak) ter iz Ruš, Nove Gorice in manjših podjetij. Proizvajalec paletnega vozila, Vozilo iz Nove Gorice, in strokovnjaki

iz tozda PII ter Transport so predstavili vse prednosti in pomanjkljivosti novega transportnega sistema. Ugotovili so, da zagotavlja težki paletni transport ustrezno nosilnost in kapaciteto, manevriranje na majhnem prostoru in ozkih cestah, prilagodljivost različnim vrstam tovarov in nizke stroške vzdrževanja in izkoriščanja časa. Največja razlika v primerjavi z drugimi načini transporta je v tem, da vozilo samo dvi-

gne tovor in ga ni treba nakladati. S tem odpade uporaba žerjavov, morebitne poškodbe pri nakladanju in angažiranju delavcev pri natovarjanju, ne pa pri osnovnem delu.

Železnica Sisak želi z našo pomočjo naročiti študije za uvedbo, po nekaterih informacijah pa se preko Združenja jugoslovanskih železnar za vozilo zanima tudi SEV.

Marko Vrečič

REDNA PRESKRBA Z ENERGIJO – ZAGOTOVLJEN NADALJNI RAZVOJ

Pametna energetska politika je postala nujnost v našem času. Rastjoč pomen energije kaže že dejstvo, da so nekdanji razvitost merili s količino proizvedenega jekla na prebivalca, danes pa s količino porabljene energije. V razvitih državah so se po naftni krizi l. 1973 zavedli potrebe po spremenjeni porabi energije. Takšne razprave je v Jugoslaviji povzročila šele kriza v začetku osemdesetih let, pospešile pa sedanje težave, ki jih na svoji koži občutimo sami.

Železnica Ravne s strukturo porabe različnih vrst energije izstopa iz jugoslovanskega poprečja. Visok delež porabe plinskega goriva kaže na pravilno usmeritev. Energetiki in gospodarstveniki namreč menijo, da je najboljša tista energija, ki je stalno zagotovljena.

... Iz Sovjetske zveze naj bi prihodnje leto dobili tudi za 13 odstotkov več zemeljskega plina.

Delo, 14. nov. 1983

... V pogovorih o energetskem sodelovanju so preučili možnost dobav alžirskega zemeljskega plina Sloveniji prek italijanskega plinovodnega omrežja.

Bogate gospodarske povezave z Italijo, Delo, 3. dec. 1983

Uvedba in uporaba plina v Železnici Ravne še ni dokončna, zato nas je zanimalo, kako daleč smo.

V Valjarni so imeli v l. 82 precejšnje težave s pomanjkanjem mazuta. Čez vse leto se je nabralo 14 dni, ko je bila proizvodnja zaradi pomanjkanja ustavljena. Zato so že lani preuredili globinsko in koračno (OFAG) peč na plin, letos pa nameravajo še dve. Zaenkrat kurijo še 4 peči z mazutom. Tudi drugi večji porabniki so se že prilagodili. Razmišljajo o ponovni uvedbi rekuperatorjev, naprav, ki odpadno toploto ponovno usmerjajo v peč in tako zmanjšujejo porabo goriva.

... Najtežje bo, kot kaže, uskladiti potrebe po naftnih derivatih s predelovalnimi možnostmi v državi. ZIS zdaj zahteva, da bi Sloveniji prihodnje leto odmerili milijon 626 tisoč ton tekočih goriv. To je sicer približno, kot naj bi jih porabili v letu 1983. Ker smo imeli letos pri oskrbi z nekaterimi tekočimi gorivi precejšnje težave, gospodarski načrtovalci v Sloveniji menijo, da so takšne zahteve nesprejemljive...

Delo, 14. nov. 1983

Danes je zelo pomembna fleksibilnost pri prilagajanju posa-

meznim vrstam energije. Če zmanjka ena vrsta, je treba agregate kuriti z drugimi, kar je možno s kombiniranimi pečmi. Tehnično so mogoče kombinacije: zemeljski plin — tekoči naftni plin

— mazut in zemeljski plin — mazut.

Mazut bodo letos v Sloveniji delili po posebnem družbenem dogovoru, kjer imamo dogovorjeno količino in mesto na listi porabnikov. Temu primerno bomo tudi oskrbovani.

Prihranka z zamenjavo vrste energije ne smemo gledati le skozi denarno logiko. Pomembnejše je, da preurejene peči delajo vsaj enako ali z večjim učinkom. Pri tem lahko mnogo pripomore procesno vodenje peči. Septembra je bilo v železnici posvetovanje o energetiki v vroči predelavi. Ustrezne službe so predstavile lasten mikroprocesorski sistem vodenja z domačo opremo in lastnim znanjem. Računajo, da ga bodo letos preizkusili na pečeh z impulzivno regulacijo.

Toliko o zamenjavi manj dosegljivih vrst energije z zagotovitvenimi in o njihovi racionalni porabi.

Že na začetku smo ugotovili, da sodoben energetski razvoj v Jugoslaviji kasni za 10 let. Ob vse glasnejših zahtevah, da je treba povečati uporabo trdih goriv, se zbirajo novi pomisleki. Klasična uporaba trdih goriv pri nas ekoško ni sprejemljiva. Povečana poraba trdih goriv v razvitih državah gre na račun moderne tehnološke predelave. Pri nas pa za takšne naprave nimamo lastne tehnologije, znanja in ne denarja.

Energetska politika v Železnici Ravne torej sledi sodobne tokove v svetu, čeprav ne najnovejših. Ko bodo uresničene še nekatere naloge iz dolgoročnega načrta (procesno vodenje, kombinirano kurjenje), bo treba sprejeti in razvijati še modernejšo in racionalnejšo tehnologijo.

Ponekod za energijo že divjajo vojne, zato si kot organizacija in tudi kot družba ne bi smeli privoščiti razsipništva na tem področju.

(Pri pripravi članka sta sodelovala tov. Karadža, ravnatelj tozda Valjarna, in tov. Vodeb, tozda PII)

Marko Vrečič

V ŽELEZARNI RAVNE PRED 30 LETI:

NEKAJ MISLI ZA DVIG PRODUKTIVNOSTI

Šele ko zavlada v nekem obratu (podjetju) enotnost glede pravičnega odnosa do dela, postane tak obrat kot celota dovteten za vsako izboljšavo, ki vodi k večji storilnosti. To je ključ do uspeha tudi pri nas.

Storilnost je moč povečati z mnogimi majhnimi prijemi:

- boljša organizacija dela za zmanjšanje izgubnih časov
- zmanjšanje izmečka
- povečanje izplena
- zmanjšanje obratnih nesreč, bolezni itn.

Vse to pa se seveda skrha, če trčimo ob prenizko zavest do dela. Delovna in tehnološka disciplina, izkoriščanje delovnega časa in podobno — vse to so pojmi, ki se sami po sebi rešijo in izginejo iz problematike podjetja, če je oddelek (obrat, podjetje) uspel ustvariti dobro »duševno klimo« za delo. Dokler tega ne bomo dosegli, se bomo vrteli v začaranem krogu in ne bomo uspeli izboljšati niti storilnosti niti kvalitete, ki bi se morala približati srednjeevropski višini na napravah, ki jih — pri današnji stopnji razvoja tehnike — štejemo kot sodobne.

Ustvaritev takega vzdušja v obratih ne stane ničesar, lahko pa rodi uspeh.

(Izveček iz članka Franja Mahorčiča, Koroški fužinar 1954, št. 5–6)

glasilo mladih delavcev železarne ravne

mladi fužinar

priloga informativnega fužinarja

Leto XI

Ravne na Koroškem, 15. januarja 1984

St. 1

»Mladi fužinar« izhaja kot mesečna priloga Informativnega fužinarja. Uredniški odbor: Saša Meško, Irma Fajmut, Barbara Sušnik, Marjana Kjørpenčev in Silvo Jaš, ki odgovarja tudi za vsebino »Mladega fužinarja«

Program KS OO ZSMS Železarne Ravne za 1984. leto

JANUAR

- Priprave za tekmovanje »Suhodolčanova bralna značka« — akcija poteka skozi vse leto. Pripravi komisija za kulturo.
- Prvenstvo v sankanju s sodelovanjem AŠ ŽR, organizira komisija za šport in rekreacijo.
- Nabor '82 (sprejemanje karakteristik in predlogov za rekrutiranje) organizirata in izvedeta organizatorja za LODS in MDA.
- Usposabljanje mladih informatorjev (komisija za informiranje).
- Evidentiranje za MDA — komisija za MDA.

FEBRUAR

- Pohod »Koroška v zimi '84« — organizira organizator za LODS pri KS OO ZSMS ŽR — skupno s komisijo za LO in DS pri OK ZSMS.
- Prvenstvo v smučanju in sankanju s sodelovanjem AŠ ŽR — organizira komisija za šport in rekreacijo.
- Sodelovanje na proslavah (Prežih, Prešeren) — recital se izvede prek razglasne postaje v ŽR — organizira komisija za kulturo.
- Evidentiranje brigadirjev — komisija za MDA.
- Organiziranje okrogle mize na mladinsko in gospodarsko problematiko v železarni. Pripravi komisija za DEO in IPD.

MAREC

- 8. marec — obdaritev mater partizank — izvršijo OO ZSMS po zadolžitvah KS OO ZSMS ŽR in dogovoru OK SZDL Ravne.
- Prvenstvo v šahu — organizira komisija za šport in rekreacijo.
- Tekmovanje v znanju »Mladost v pesmi, besedi in spretnosti« s parolo »Tito — revolucija — mir« — organizira komisija za kulturo.
- Priprave na MDA, evidentiranje — komisija za MDA.

APRIL

- 1. april — dan brigadirjev — komisija za MDA; razprava o delu brigadirjev.
- Organiziranja literarnih večerov (Suhodolčan, Cankar, Prežih) s sodelovanjem ŠC Ravne in konference sindikata — izvrši komisija za kulturo skupaj s centrom za klubsko dejavnost pri OK ZSMS Ravne.
- Sportno srečanje mladine in vojakov v občini Ravne (občinsko tekmovanje), regijsko pa bo v mesecu maju.
- Čiščenje TOZD — izvršijo OO ZSMS po TOZD v dogovoru s TOZD — DS in komunalo.
- Priprava na MDA (inf. plat) — komisija za informiranje.

MAJ

- Kresovanje ob 1. maju — prazniku dela.
- Vključevanje v občinski program ter akcije ob dnevu mladosti — izvrši komisija za kulturo; v program se vključujejo tudi ostale komisije.

- 3-dnevni tabor na Ivarčkem jezeru ali v okolici (komisija za MDA in SLO ter DS).
- Razstava mladih fotografij železarne (komisija za kulturo in informiranje).

JUNIJ

- Programska volilna konferenca KS OO ZSMS Železarne Ravne.
- Udeležba na republiških in zveznih delovnih akcijah (obisk brigadirjev MDB NORBERT WEBER).

JULIJ

- Kresovanje ob 4. juliju — dnevu borca in 22. juliju — dnevu vstaje slovenskega naroda — organizira komisija za LO in DS.

- Sodelovanje na zveznih in republiških delovnih akcijah.

AVGUST

- Obisk karavle »Sonjak« ob dnevu graničarjev — 15. avgustu s kulturnim programom in sodelovanjem ŠC Ravne — organizirata komisiji za kulturo in LODS.
- Srečanje mladine in borcev SOZD Slovenskih železarn.
- Sodelovanje na akcijah — komisija za MDA in informiranje.

SEPTEMBER

- Prvenstvo v malem nogometu (kolikor bo dovolj prijavljenih ekip) — organizira komisija za šport in rekreacijo.
- Srečanje kulture in športa mladih jugoslovanskih železarn v SPLITU — organizira KS OO ZSM železarne.
- Tekmovanje v znanju mladost v pesmi, besedi in spretnosti s parolo »Tito — revolucija — mir«.
- Lokalne delovne akcije v železarni Ravne in izven nje — komisija za MDA.

Novoletna jelka

— Pridobivanje dopisnikov za »Mladi fužinar« na osnovnih in srednjih šolah — komisija za informiranje.

OKTOBER

- Prvenstvo v šahu — organizira komisija za šport in rekreacijo.
- Seminar SOZD SZ.
- Lokalne delovne akcije (spravilo pridelkov...) — komisiji za MDA in informiranje.
- Skrb nad spominskimi obeležji — izvedejo OO ZSMS po dogovoru za LO in DS.

NOVEMBER

- 27. november — tradicionalni košarkarski turnir, na katerem sodelujejo: KKŠ Ljubljana, KKŠ Maribor, SC Ravne in KS OO ZSMS ŽR — organizira komisija za šport in rekreacijo.
- Ob dnevu republike pripraviti recital prek razglasne postaje — izvede komisija za kulturo.

DECEMBER

- Pregled dela v letu 1984 in izdelava programa KS OO ZSMS ŽR za leto 1985.
- 22. december — obisk karavle »Sonjak« skupaj s sindikatom in ZRVS — organizirata komisija za kulturo in komisija za LO in DS.

Poleg vseh zgoraj naštetih aktivnosti, pa bomo imeli tudi nekaj stalnih nalog, kot so:

- Izbor »Najboljšega delavca« — samoupravljalca in mladega inovatorja v železarni in SOZD.
- Dosledno izvajati ter spremljati problematiko SZ, s katero se srečujejo mladi ne samo v železarni, temveč tudi izven nje ter jim pri tem pomagati.
- Asocijalni problemi med mladimi (alkoholizem, narkomanija, itd.).
- Evidentiranje za MDA v letu 1984, sodelovanje s komisijo za MDA pri OK ZSMS.
- Najboljše OO ZSMS v delu — železarni.
- Akcija NNNP v letu 1984.
- Pravočasno informiranje članstva itd.
- Poleg že prej naštetih nalog in akcij pa bomo tudi v tem letu imeli stalne stike z mladimi delovnih organizacij, kot so: Tovarna avtomobilov Maribor, Mariborska livarna, Tovarna glinice in aluminija Kidričevo, Litostroj... (sodelovanje temelji predvsem na izmenjavi delovnih izkušenj med mladimi, na sodelovanju na raznih športnih in kulturnih srečanjih ter podobno).

AKCIJSKI PROGRAM DELA OK ZSMS ZA OBDOBJE DECEMBER 1983-DECEMBER 1984

Na osnovi poročila o delu OBCINSKE KONFERENCE ZSMS IN NJENIH ORGANOV v preteklem letu in na osnovi sprejetih programskih usmeritev 11. kongresa ZSMS predlaga PREDSEDSTVO OK ZSMS Ravne na Koroškem v obravnavo in sprejem AKCIJSKI PROGRAM DELA IN USMERITEV ZA DELO OK ZSMS Ravne na Koroškem v obdobju DECEMBER 1983 — DECEMBER 1984 in sicer:

1. VPRAŠANJE BREZPOSELNOSTI

V razmerah družbenoekonomske krize, ko se mladi ljudje vse težje zaposlijo, se bomo v osnovnih organizacijah ZSMS v OZD vključili in vplivali na oblikovanje in sprejem TEMELJNIH PLANOV OZD in s tem na PLANE ZAPOSLOVANJA, NA RAZPISE STIPENDIJ, NA KADROVSKE PLANE, NA PRAVILNIKE O DELOVNIH RAZMERJIH. OK ZSMS se bo povezala z OBCINSKO SKUPNOSTJO ZA ZAPOSLOVANJE ZARADI ODPRAVLJANJA IN ZMANJŠEVANJA POGODBENEGA, HONORARNEGA IN NADURNEGA DELA ter PRAVOČASNEGA UPOKOJEVANJA OSEB, ki izpolnjujejo vse pogoje za upokojevitve. Zavzemali in spodbujali bomo ustanavljanje in organiziranje manjših proizvodnih enot, razvoj male obrti zato, da bomo zagotavljali možnosti in pogoje za zaposlovanje mladih ljudi.

2. STANOVANJSKA VPRAŠANJA

V OZD se bomo borili za ustrežnejše pogoje za mlade posojiljemalce, za prednostno obravnavo mladih družin, za to, da bodo mladi ljudje plačevali lastno udeležbo PO in ne PRED VSELTIVJO V STANOVANJE. Skupno s sindikatom moramo omogočiti delavcem in mladim ljudem, da bodo vplivali na samoupravne akte, ki urejajo odnose na področju pridobivanja stanovanj v OZD.

— Vključili se bomo v oblikovanje in sprejemanje SaS o TEMELJNIH PLANIH stanovanjske gradnje — spodbujali adaptiranje podstrešnih površin v stanovanjske prostore

- zavzemali se bomo za zakonsko ureditev podnajemniških odnosov
- zavzemali se bomo za odpravljanje vseh vzrokov, ki podražujejo stanovanjsko izgradnjo oziroma za odpravljanje odnosov, ki preprečujejo pocenitev m² stanovanja.

Komu je namenjeno informiranje v ZSM

Mladim funkcionarjem ali mladincem samim? Kdo bere dolgočasna poročila s sej številnih organov? Koga zanima premlevanje vedno istih tem? Najbrž ne (vseh) mladincev.

Mladinsko informiranje ni samo vsebinsko, ampak tudi prostorsko oddaljeno od mladih. Rečemo lahko, da tam, kjer mladi so (se zbirajo, debatirajo, se zaljubljujejo, popivajo in tako dalje), mladinskega tiska (informacij) ni in obratno.

In vendar ni povsod tako. Republiški (mlad.) center za informiranje je v analizi o interesih in načinu obveščanja naredil nekaj zanimivih poizkusov. Letake in glasila so razdelili ne po forumih, pač pa na mestih, kjer se zbirajo mladi (gostilne, slaščičarne). Ponekod so klasične biltene nadomestili z oblikovno zanimivimi letaki. Slednje so vedno razgrabili, medtem ko so biltene ostajali. Ti poizkusi seveda ne morejo zgrabiti boga za brado. Pokažejo lahko le nove, sveže prijeme, ki običajnemu rutinerstvu ne padejo na pamet. Mladinsko informiranje bo pač takšno, kakršna je mladinska organizacija sama. In če se bo ta še naprej ukvarjala z lastnimi problemi, s kadrovskimi igrami in igrkami, s politiko zaradi politike, če bo še vedno vztrajala na par interesnih področjih, ki so vseh velikim bratom, bo mladinsko informiranje ostalo takšno, kot je.

(Opomba: Iz naštetih pripomb izstopajo nekatere svetle izjeme. Problemski pristop v mladinskem tisku gojijo Mladina, Tribuna in Problemi. Tudi v drugih republikah je nekaj dobrih mladinskih časopisov.)

Marko Vrečič

OK ZSMS Ravne bo v letu 1984 organizirala mladinsko samopomoč (to bo nekakšna posvetovalnica, kjer bodo mladi iskali pomoč in nasvete za najrazličnejše probleme, s katerimi se srečujejo v svojem vsakdanu).

Pri stalnih nalogah se obravnava stanovanjska problematika, pa usmerjena kadrovska politika, stalno izobraževanje (debatni krožki, okrogle mize in podobno; teme bodo obravnavale trenutni gospodarski in politični položaj pri nas).

3. MLADINSKA SAMOPOMOČ OZIROMA MLADINSKA SOLIDARNOST

Deklarativna (splošna) politična podpora organov ali organizacij ZSMS že dolgo ni več dovolj, ko gre za povsem konkretne posamezne pa tudi skupne probleme mladih pri pridobivanju stanovanj, ko gre za spore o OSEBNEM DOHODKU v tovarnah, o DELOVNIH RAZMERJIH, ZA ODNOS MED UČENCI IN UČITELJI, ZA ZAPOSLOVITEV, SOCIALNO VAROST, ORGANIZIRANJE KONCERTA ali PRIREDITVE in za druge stvari, ki zadevajo mlade ljudi. Naša organizacija mora poleg družbenopolitične organiziranosti mladim ljudem omogočiti povsem KONKRETNO POMOČ. Ta pa obsega STROKOVNO (pravno, socialno), SVETOVALNO (zaposlitev, stanovanje), DRUŽBENO IN DRUGO POMOČ.

Gre torej za organiziranje pomoči mladim delavcem, brezposelnim, študentom, učencem in drugim mladim, ki so bodisi neseznanjeni z zakonodajo, svojimi pravicami in splošnimi človekovimi pravicami pri nas, ki ne poznajo formalnih pa tudi neformalnih možnosti in jih velikokrat prepelejo žejne čez vodo. Razne oblike mladinske samopomoči ali mladinske solidarnosti bomo organizirali na nivoju OK ZSMS, v okviru možnosti pa tudi v večjih OZD. Pri tem moramo angažirati strokovnjake (pravne, socialne delavce, sociologe, ekonomiste), ki bodo pripravili prostovoljno (ali ob minimalnem honorarju) opravilo do dejavnosti.

4. Usmeritvi in okrepljeni aktivnosti mladinskih organizacij oziroma mladih v odločanju v delavskih svetih, skupščinah, krajevnih skupnostih, svetih šol in organih ZSMS. Vse interese mladih, vse probleme in vse krivice, ki smo jih deležni, rešujemo in odpravljamo prek samoupravnih organov in v delegatskem sistemu. Uveljaviti moramo takšne pogoje, v katerih bodo delegacije v OZD in KS pomembne odločilne povezave med temeljnimi oblikami samoupravljanja v širši DPS.

5. Specifične interese mladih je treba obravnavati na zboru združenega dela in zboru krajevnih skupnosti, v skupščinah in odborih SIS (zaposlovanje, stipendiranje, stanovanjska vprašanja, finančni programi...)

6. Večji poudarek moramo dati kadrovski politiki v ZSMS in izven. Naš cilj je in mora biti, da bodo

v samoupravne organe, delegacije, temeljne delegacije, organe DPS prišli bojovati, brezkompromisni, pošteni, demokratični, skratka, revolucionarni ljudje. Temu ustrezno bomo zahtevali večjo osebno odgovornost pri opravljanju delegatskih funkcij in drugih dolžnosti. Zagotoviti moramo, da bo delegatska baza nenehno seznanjena z delom svojih delegatov, doseči moramo odgovornejše sodelovanje pri realizaciji nalog, za katere smo se dogovorili.

— Na vseh ravneh in v vseh okoljih moramo okrepiti iniciativnost. Predvsem pa doseči rast pobud mladih v različnih oblikah dela OO ZSMS. Najti moramo učinkovitejši pretok delegatskih pobud med posameznimi zainteresiranimi subjekti in doseči hitrejšo reševanje določenih problemov.

— Za učinkovitejšo delegatsko povezanost in akcijsko uspešnost nasploh je treba nadalje dograjevati informacijski sistem v ZSMS. Se bolj kot doslej moramo za boljše informiranost uporabljati ostale medije javnega obveščanja.

7. Okrepliti in razviti oblike idejnopolitičnega usposabljanja svojega članstva in pionirjev (poiskati takšne oblike idejnopolitičnega usposabljanja, ki bodo mlade pritegnile. Večji poudarek je treba dati usposabljanju v OO ZSMS).

8. Razvijati in krepiti moramo takšno organiziranost in delovanje ZSMS, s katero bomo učinkovitejši pri razreševanju naših problemov in učinkovitejši pri vključevanju v samoupravno in politično življenje v vseh okoljih. Našo organiziranost in delovanje moramo sprotno analizirati in dopolnjevati.

9. Posebno pozornost moramo nameniti podružljanju SLO in DS. Odgovorno in resno pristopiti k realizaciji sprejetih sklepov in stališč XI. kongresa ZSMS in problemske konference RK ZSMS na temo podružljanje SLO in DS.

Pri razvijanju in ohranjanju revolucionarnih tradicij NOB bomo tudi v prihodnjem obdobju organizirano izvajali različne pohode, razgovore, srečanja, skrbeli za spomenike in spominska obeležja.

10. Na področju preživljanja in organiziranja prostega časa moramo vso pozornost posvetiti sistemskemu reševanju problemov financiranja in iskanja prostorov (pri organizaciji plesov in koncertov moramo biti posebno pozorni pri izvajanju redarske službe).

11. Na področju mladinskega prostovoljnega dela moramo biti posebej pozorni na pravočasno informiranje in propagando. Evidentiranje moramo zaključiti karseda najhitreje, da je dovolj časa za urejevanje odsotnosti (zagotoviti moramo dogovorjeno število brigadirjev za republiške in zvezne MDA, strukturne brigade, finančna sredstva, opremo...) Poseben poudarek moramo dati organiziranju in izvajanju lokalnih MDA v šolah, OZD in KS.

12. Zaustaviti trend padanja števila klubov OZN in delati na tem, da se poveča število članov klubov OZN. Zagotoviti materialne pogoje za osnovno dejavnost CENTRA KLUBOV OZN, kar je prvi pogoj za izvajanje osnovnega programa in vključevanje v mirovne manifestacije v Sloveniji, Jugoslaviji in svetu.

13. Kadrovske popolniti komisije in centre pri predsedstvu OK ZSMS. Sproti spremljati in ocenjevati delo komisij in centra ter posameznikov pri uresničevanju zastavljenih ciljev. Spremljati in usmerjati delo vseh oblik organiziranja in delovanja mladih v vseh okoljih.

VOLILNO-PROGRAMSKA SEJA SVETA ZSMS SLOVENSКИH ŽELEZARN

V sredini decembra so se na volilno-programski konferenci zbrali mladi sveta ZSMS SOZD Slovenske železarn. Poleg njih je bil na konferenci prisoten Igor Uršič, predsednik poslovnega odbora sozda. Škoda, da udeležbe ni zagotovila RK ZSMS, kajti bilo je zelo veliko perečih vprašanj in problemov, s katerimi se srečujejo mladi železarji in ki bi jim bil kakšen nasvet »republikancev« zelo koristen. Ko je bil govor o nagrajevanju po delu, je bilo med drugim rečeno, da bi morali mladi bolj podrobno spremljati to področje ter ga ne jemati tako obrobno, kot se sedaj to velikokrat dogaja. In to ni samo pri tem področju, temveč velja tudi za druge stvari. Ob takšnih konferencah se pojavljajo vedno eni in isti problemi, stvari se ponavljajo že nekaj let nazaj, nikoli pa ne najdemo pravega izhoda, rešitve iz tega začaranega kroga. Čisto na mestu je ugotovitev, da problemi mladih v svetu ZSMS niso samo njihovi, temveč tudi problemi drugih, da pa je veliko stvari, ki jih morajo presekati in jim narediti konec mladi, kajti drugače se bodo zares nadaljevale v nedogled. Tudi na sestankih sveta ZSMS je vel občutek, da mladi iz posameznih sredin sedijo na okopih, ki jih morajo braniti. Ko so mladi razpravljali o kadrovske problematiki, so zelo kritično ocenili odnos do mladih v posameznih sredinah, tisti odnos, ki ga imajo do mladinskih funkcionarjev, kajti gre za omogočanje odsotnosti pri mladinskem delu. Stvari tudi niso v celoti dorečene v vseh treh slovenskih železarnah pri opravljanju funkcij predsednikov koordinacijskih svetov OO ZSMS. Nekateri imajo te stvari rešene (železarna Jesenice, pa tudi Štore), pri Ravnah so nekatere stvari še nedodelane. Skratka, konferenca sveta je dala določene smernice, ki jih bo moral svet doreči tudi na drugih organih na nivoju SOZD Slovenske železarn. Nedvomno pa se bo svet ZSMS tudi v prihodnje boril za usmeritve, ki jih mladi iz slovenskih železarn sprejemajo in ki so njihove.

Člani sveta ZSMS so poskušali najti in izoblikovati pravo vlogo sveta. OO ZSMS namreč vse preveč usklajujejo akcije z občinskimi konferencami ZSMS in je zato veliko manj pripravljenosti za skupne akcije na nivoju SOZD-a. Kljub temu, da je bilo veliko podarka namenjenega delu OO ZSMS, ugotavljamo, da se mladi iz teh sredin premalo vključujejo v razreševanje gospodarskih težav, vse preveč se OO ZSM ukvarjajo z organizacijsko-operativnimi vprašanji. Svet ZSMS je vodil skupno akcijo s komisijo za priznanja pri koordinacijskem odboru sindikata SOZD za podeljevanje priznanj. Pri mladih se najbolje kadruje za priznanje »Najboljši mladi delavec-samoupravljalec« in »Mladi inovator« Slovenskih železarn.

V preteklem obdobju je bilo redno seznanjanje na sejah sveta z rezultati poslovanja ter spremljanje gospodarske situacije tako po delovnih organizacijah kot tudi v SOZD. Premalo je prišla do izraza akcija, kako znižati bolniške odsotnosti mladih delavcev, izboljšati delovno in tehnološko disciplino. Temu in področju investicij, ki tudi zadevajo mlade delavce, bo treba dati v tem obdobju še poseben poudarek.

In kakšne so stalne naloge sveta ZSMS SOZD Slovenske železarn? Se naprej bo tesno sodelovanje OO ZSM in koordinacijskih svetov na nivoju SOZD, učinkovito uresničevanje vsebine določil samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev in dela v SOZD, še tesneje sodelovati z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami v delovnih organizacijah in tudi v SOZD. Moramo se boriti za hitrejšo uveljavljanje in uresničevanje načela o nagrajevanju po delu in rezultatih dela oziroma za uveljavljanje enotnega sistema oblikovanja in delitve sredstev za osebne dohodke v SOZD.

Nanizali smo samo nekaj sklepov in stalnih nalog sveta ZSMS, s katerimi se bodo novo vodstvo in vsi člani sveta srečevali v prihod-

Vili in Alenka z ekipo

Trd oreh

Med vprašanji

Po uradnem zaključku

Ekipo Železarn Ravne se je v Radencih pomerila z domačimi na kvizu Spoznavajmo svet in domovino in zmagala z 9 : 8

UČENCI OSNOVNIH ŠOL PIŠEJO

SADILI SMO DREVEŠA

Člani naše šolske zadruge »MRAVLJA« smo se odločili, da bomo čim tesneje sodelovali s krajan in jim pomagali pri raznih delovnih akcijah. Eno izmed njih smo že izvedli. O njej smo zapisali:

Na Trgu svobode na Ravnah na Koroškem skrbimo za čistočo okolja. Urejujemo zelenice, pobiramo papir in skrbimo za prostor, kjer se igrajo otroci.

V ponedeljek smo se odločili, da bomo pomagali posaditi drevesa v naši okolici. Prinesli smo orodje in se lotili dela. Iz kleti smo nanosili sadike različnih vrst. Razvrstili smo jih tako, kot je bilo narisano v načrtu. V globoko jamo smo nasuli humus, pokončno postavili sadike in jo prekrili z izkopano zemljo. Veselja in smeja je bilo dovolj.

Po končanem delu smo premraženi odšli na malico. Bili smo zadovoljni, saj nam bodo drevesa krasila okolico naših domov. Skrbeli bomo, da jih nihče ne bo uničeval. Drevesa bodo mogočno rasla, mi pa bomo vedno z zadovoljstvom občudovali naše delo.

Irena Rožej in Vera Trafela,
novinarsko-dopisniški krožek
osnovne šole Prežihov Voranc
Ravne na Koroškem

V globoko jamo smo nasuli humus

TRADICIONALNI KOŠARKARSKI TURNIR

Nadvse živahno je bilo konec novembra v telovadnici DTK, kjer so se pomerili mladi v tradicionalnem košarkarskem turnirju ob dnevu republike. Turnir je organizirala komisija za šport pri koordinacijskem svetu OO

njem obdobju. Z eno besedo, treba se je vključiti v vse tiste sredine življenja in dela mladih, kjer je naša prisotnost nujno potrebna in kjer bodo mladi čutili, da niso osamljeni pri svojih problemih in težavah in ne nazadnje tudi pri opravljanju njihovih funkcij v ZSMS.

Novi predsednik sveta ZSMS Slovenske železarnice je postal Zdravko Salobir iz železarnice Štore, podpredsednik pa Sandi Kokelj iz Verige Lesce.

Silvo Jaš

ZSMS Železarnice Ravne, na njem pa so poleg mladih železarjev sodelovale še ekipe Kovinarstva Ljubno, SŠTNPU Ravne in Kluba koroških študentov iz Ljubljane.

Tekmovanje je potekalo po turnirskem sistemu, v finale pa sta se uvrstili ekipi železarnice in Kluba koroških študentov iz Ljubljane. Po izredno razgibanem in razburljivem srečanju ter po treh podaljških so končno zmagali mladi železarji s 67:66.

Sploh pa ni bilo važno tekmovalje, kajti veliko pomembnejše je to, da so se mladi še boljše spoznali in seznanili med seboj, si izmenjali delovne izkušnje ter izrazili skupno željo, da bi se tudi prihodnje leto spet srečali na tem turnirju. To je njihov delež in prispevek k obeleževanju zgodovinskih pomnikov, posebno pa še takšnih dogodkov, kot je rojstni dan naše republike.

S. J.

20 LET OŠ FRANJA GOLOBA NA PREVALJAH

22. decembra 1983 je poteklo 20 let, odkar smo na Prevaljah odprli novo šolo. Z odločbo v Uradnem vestniku okraja Maribor smo jo poimenovali po Franju Golobu, znanem slovenskem slikarju.

dolžili slikarju. O njem smo izdali posebno številko glasila VIGRED.

Zgodovinski krožek zbira gradivo o njem. Prizadevamo si dobiti nekatera slikarjeva dela. (Seznam lastnikov nam je posredoval to-

Mladost

Ob otvoritvi šole je tedanji ravnatelj Leopold Suhodolčan takole predstavil umetnika in borca:

»Našo šolo imenujemo po Franju Golobu, ki je bil rojen 1. 1913 na Prevaljah, postal znan slovenski slikar — v svojih delih je z velikim umetniškim darom upodabljal rodno Koroško — ter je leta 1941 ustreljen kot talec. S svojim delom in življenjem je bil Franjo Golob umetnik in domoljub, napišimo si torej njegovo ime tudi v naše delo in življenje.«

Ob dvajsetletnici naše šole smo odprli stalno razstavo o Franju Golobu. Že dolgo smo načrtovali kotiček, kjer bi predstavili njegovo življenjsko in ustvarjalno pot. Zaradi hude prostorske stiske smo odlašali. Ker se nam obeta razširitev šole z naslednjim samoprispevkom, smo se priprav vendarle lotili, vendar v skromnejšem obsegu.

K temu nas je vzpodbudil tov. Pavle Žaucer-Matjaž, pobudnik partizanskega gibanja na Koroškem in Golobov prijatelj. Našo zbirko je obogatil z nekaterimi slikarjevimi rokopisi in originalnim likovnim delom.

Razstavo je uredil Pokrajinski muzej ljudske revolucije v Slovenj Gradcu. Za prizadevno pomoč se moramo zahvaliti zlasti tovarišu Kosu. Obsega tekstovno, slikovno gradivo iz slikarjevega življenja in povečave njegovih lesorezov N' mau čez izaro. Na razstavnem prostoru smo prenesli tudi doprni kip Franja Goloba (delo Rada Nikoliča).

Na otvoritveno slovesnost, 22. 12. 1983, ob 11. uri, smo povabili štiri slikarjeve sestre, tov. Žaucerja in družbenopolitične delavce našega kraja. Pripravili smo krajšo slovesnost. Sicer pa smo se učenci naše šole že od-

variš Jože Jurač, Prevaljčan, ki živi v Ljubljani).

Povezali se bomo s šolo v Selnici ob Dravi, kjer je živel in delal Golobov prijatelj in sodelavec Lojze Šušmelj.

Osebnost Franja Goloba nas zavezuje, da bomo njegovo ime, človeški in umetniški lik ohranjali med učenci, krajan Prevalj in našimi obiskovalci.

Literarni krožek

Dresirani in drugi moški

Zakonski možje lahko mirno pozabijo svoje napake. — Vedno znova bodo opomnjeni nanje.

Na svetu je precej idealnih zakonskih mož. Poročeni so s prijateljicami vaše žene.

Zakonski možje ne kupujejo odpiračev za pisma. Z njimi so poročeni.

Mož, ki popusti, kadar nima prav, je moder. Mož, ki popusti, kadar ima prav, je poročen.

Moški naj bi začeli zgodaj varčevati. Ženska, ki potrebuje denar, pride dvesto odstotno.

NA OBISKU PRI STAREM TOPILCU:

Vse šarže so bile odlične

Navadno zbiram snov za pisanje po železarni ali kličem po telefonu ljudi, ki bi lahko bili viri informacij. Včasih iščem koga tudi po več dni. Ondani pa se je zgodilo drugače. Poklical je ravnatelj Jeklarne Rac in dejal: »Imamo upokojenca, ki je vso delovno dobo delal pri pečeh, zdaj pa je že trideset let v pokoju. Napišite kaj o njem, naj mladi vidijo, da je tudi v jeklarskem poklicu mogoče dočakati visoko starost.«

Prav. Zmenili smo se in smo ga šli obiskat. Sredi decembra smo potrkali pri Juriču v Pamečah, kjer je doma upokojeni jeklarski mojster **Franc Lipuš**. Z menoj sta bila njegova naslednika pri pečeh — upokojenec mlajše generacije Ivan Ivartnik z Leš in sedanji vodja Jeklarne I Jože Kotnik, ki mu je izročil spominsko darilo in čestitke jeklarjev za 30-letnico upokojitve ter za 88. rojstni dan, ki ga bo praznoval 24. januarja.

Najbolj se je Lipuš razveselil Ivartnika: »O, tebe sem pa tako rad imel, ko si zmerom vse tako lepo počistil. Najrajši sem te imel!« Pa tudi s Kotnikom se nisva počutila nezaželeni, saj nam je Lipuševa snaha stregla kot dobrodošlim gostom. Kmalu smo se zapletli v pogovor, ki je razkril — vsaj meni — pot in delo jeklarskega delavca na Ravnah v prvi polovici 20. stoletja.

»Delati sem začel v leškem rudniku,« je pripovedoval. »Dekleta so mi govorile: 'Živ si, pa greš v jamo.' Po sedmih mesecih sem moral iti k zdravniku v Guštanj. Pomislil sem, kaj če bi šel vprašat za delo. Pred vrati srečam dva, še kar zdrava in močna. Nič ni z delom,« sta mi rekla. Vseeno sem vstopil. Pridem k Skrivarniku, ki je sprejemal nove delavce. »Zakaj hočeš od rudnika?« me je vprašal. »Ne paše mi,« sem odgovoril. »Si redeč ko bikova špica,« mi je dejal. In sem bil sprejet.«

1914. leta je že delal v jeklarni na Ravnah. Začel je pri pudlovkah in ostal pri njih, dokler ni zadnja ugasnila. Ni imel prav Ajnžik, ko je na grobu Miha Paradiža dejal, da je umrl zadnji ravenski pudlar. »Zadnji pudlar sem jaz,« je poudaril Lipuš. »Delali smo kroglice, podkve in take stvari. Mojster Navršnik me je hotel k martinovski. Ko je padel na ovseti, sem postal mojster jaz. Bilo je pa tako. Že nekaj dni prej ga je zadelo na šihlu. Kar zlezal je vase. Zbral sem dede, da so ga ob enajstih zvečer spravili k zdravniku. Potem sem bil kregan, zakaj spravljam ljudi od dela. Čez dober teden ga je na ovseti pri Ajnžku med plesom ponovno zadela kap in je umrl. Sam sem začel delati šarže.«

Delo mojstrov je bilo tisti čas zelo zahtevno in odgovorno, sta povedala spremljevalca. V železarni ni bilo toliko inženirjev kot sedaj, tudi laboratorijske analize še niso bile tako vsestranske. Kakovost jekla so ugotavljali mehansko.

»Na oko sem delal,« pove Lipuš. »Na lom sem se dobro spoznal. Pa na iskre smo preizkušali in na upogib. Ko sem odbil, sem že vedel, kaka šarža je. Delali smo brez laboratorija, pa smo dobro delali.«

S takimi probami si današnji topilec ne bi znal dosti pomagati. Kakovosti vseh vrst jekel, ki jih danes delamo v ravenski železarni, tudi ne bi bilo mogoče ugotavljati »na oko«. Tedaj so delali bolj navadna jekla in to le nekaj vrst. Zahtevnost se je gibala v teh mejah. Zelo težko je bilo zadeti jeklo za kôse.

Franc Lipuš

»Velikokrat sem delal kose,« je ponosen Lipuš. »Najraje sem jih delal ponoči. Nekoč sem ves teden ponoči delal kose. V ponedeljek zjutraj pa pride inženir in mi reče: 'Lipuš, vse šarže so bile odlične!«

»Povejte, kako je bilo, ko ste morali letati od ene peči k drugi,« je Kotnik izzval starega mojstra.

»Ja, delal sem pri stari peči. Nekaj je nagajalo, da šarža ni in ni hotela biti gotova. Pri novi martinovski pa smo delali prvo šaržo. Zbralo se je vse polno lju-

di. Hoteli so videti, kako bo delala nova peč. Pritekel sem tja, naredili smo kovaško probo. Ko sem udaril, sem že vedel: 42,44 je. Gremo, sem rekel. Šarža je bila gotova.« Delali so kvaliteto C 45.

Delo v topilnici je bilo nekdanj neprimerno težje kot danes. Material so nakladali ročno, prevajali so ga z vozovi. Ozkotirna železnica je začela voziti po železarni okoli leta 1950. Ne moremo si predstavljati, kako so včasih staro železo dovažali k pečem z vozovi in jih zvrčali tako, da so se močje s hrbti uprli obnje. Kadar je bilo pozimi veliko snega, so prišli do tri ure prej na šihl, da so spravili staro železo k pečem in so lahko pravočasno začeli taliti.

Geslo »pri peči moraš biti močen pa trep,« izvira iz pudlarskih časov, ko so mešali do testa zmehčan grodelj kakor žgance. Upravičeno je bilo tudi pozneje, ko je bilo pri pečeh še veliko ročnega dela, danes pa je nevzdržno. Vse topilniške mehanizacije samo z rokami ni mogoče obvladovati. Pa tudi včasih pri pečeh brez pameti ni šlo. Poklic topilca je bil težak, vendar spoštovan, in ga ni mogel opravljati vsakdo.

Kako pomembna je bila svojčas kvaliteta dela, pove sistem nagrajevanja, ki ga na kratko imenujejo ABCD. Z A so pomenovali dobro šaržo, z B nekvalitetno, vendar še primerno za prodajo, s C manjvredno, z D pa izmeček. Za same dobre šarže si lahko dobil celo dvojno plačo, če pa si naredil preveč slabih, si lahko šel domov petnajstega tudi brez denarja. Lipuš je bil vedno med prvimi, bili pa so med topilci tudi taki, ki so si s slabim delom napravili mesečni OD.

Sistem je bil za današnje pojmovanje preveč krut, v Jeklarni pa razmišljajo o tem, da bi ga ponovno uvedli, vendar le za nagrajevanje osebnega prispevka.

Danes v železarni niso redki delovodje, ki tarnajo, kako težko delo imajo, kako nimajo nobene avtoritete in podobno. V Lipuševih časih je bilo drugače. Mojster je imel glavno besedo v obratu. Bil je strokovnjak-tehnolog, hkrati pa je skrbel za red in disciplino. Nihče mu ni smel oporekati.

»Z ljudmi nisem imel težav,« je povedal Lipuš. »Glasen sem bil in kar sem rekel, je držalo. Le enkrat me je neki delavec hotel napasti. Bil je pijan. Zavpil sem: Domov! Šel je in sem imel mir.«

»Čeprav je bil hud, so ga delavci radi imeli. Pošten je bil in pravičen do vsakega,« ne skriva spoštovanja do starega mojstra jeklar Kotnik.

Ko je Lipuš dopolnil delovno dobo, je šel iz fabrike in se ni več vrnil. Prosili so ga, da bi še prišel pomagat, pa ni hotel.

»Sem si mislil: Če se mi kaj naredi, bojo rekli; lej, penzijo ima, pa hodi nazaj. Ali mu je treba!«

Res mu ni bilo treba. Ima dom, 3 ha veliko kmetijo z lepim poljem in gozdom. Z ženo sta redila kakšno goved in svinje. Zdaj, ko je opešal in pred leti odšel, prepušča delo sinu in snahi, ki lepo skrbita zanj, sam pa popazi na vnuka, kadar sta oba na šihlu. Zadovoljen je s štirinajstimi tisočaki pokojnine, tudi z dobro postrežbo, le to si želi, zase pa za potomce, da bi še naprej živeli v miru. Vojaške suknje si ni dolgo oblačil — bil pa je 7 mesecev korški borec — vendar so tegobe obeh svetovnih vojn, ki ju je preživel, tudi v njem zapustile boleče spomine. Takih doživetij ne želi več ne sebi ne drugim.

Želimo mu, da bi se mu ta želja v celoti izpolnila, saj je tudi naša.

Mojca Potočnik

Ulivanje

40.000 UR

Obstajajo teze, da v bodoče človeku ne bo treba delati 76.800 ur, ampak le 40.000 ur do upokojitve. Vprašanje, ki se veže na to razveljavljajo domnevo, je: v kakšnih razmerah se bodo uresničile reforme glede skrajšanja delovnega časa in kakšne bodo socialne, psihološke in družbene posledice?

Vsekakor lahko računamo s pozitivnimi kot tudi z negativnimi posledicami tega progresivnega procesa.

To pomeni, da se bo skrajšal delovni čas za približno polovico. Toda to skrajšanje terja podvojitve delovne storilnosti, v določenih sredinah pa seveda še kaj več, če želimo zagotoviti zgolj zdajšnjo življenjsko raven in s tem tudi zdajšnjo proizvodnjo.

Pristopno skrajševanje delovnega časa je torej jedro ekonomskih problemov našega časa, je tudi jedro družbenih in človeških problemov.

Če bi npr. pri sedanjih tehnikah skrajšali delovni čas, to pomeni, da bomo s tem zmanjšali proizvodnjo, hkrati pa tudi potrošnjo, pomeni torej, da življenjsko raven žrtvujemo na račun načina življenja. 40.000 ur je torej bistvena značilnost naše bližnje prihodnosti.

Velika tehnična in gospodarska preobrazba bo spremenila človeške razmere, pojavili se bodo seveda novi problemi, težave, nove oblike trpljenja, nemira.

Na stotine let večina človeštva ni poznala druge dejavnosti kot delo. Kljub temu, da je človek delal od rane mladosti do smrti, »od zore do mraka«, zaradi slabih tehničnih pripomočkov ni mogel drugače.

Danes, še bolj pa jutri, bo človek s približno 40.000 urami od 700.000 ur, kolikor traja poprečno življenje, lahko pridobil ne samo toliko, kolikor potrebuje za svoj obstanek, temveč precej več.

V kakšnem razdobju lahko zahodnoevropski narodi in ZDA pametno uresničijo tak delovni urnik?

40.000 ur pomeni: 33 let dela v vsem življenju, 12 tednov letnega dopusta, 30 ur dela tedensko. Po določenih izračunih bi dosegli omejeni delovni čas leta 2100. ZDA in druge najbolj razvite države lahko pričakujejo, da bodo to dosegle kakih 30 let prej. Ta približni račun zadostno pokaže, da hipoteza o 40.000 urah ni utopijska. Ta napoved je eksperimentalno dokazana, gre torej za razmere, ki se bodo zanesljivo uresničile popolno uničenje ali pogin

človeštva pravzaprav nista eksperimentalni hipotezi, na kateri bi se morali pripraviti), zjato moramo o njih razmišljati in se nanje pripraviti. Računi so baje pokazali, da za ostale manj razvite države ta prehod ne bo tako hiter.

Kajti treba je vedeti, da bi morali pri zdajšnji življenjski ravni povečati proizvodnjo za okoli 12-krat, da bi prišli na 40.000 ur. Zelo pa je tudi očitno, da človeštvo ne bo hipoma že v izbranem trenutku prešlo od sedanjih razmer na razmere s 40.000 urami. Razvoj gre postopoma naprej in je že v teku. Rok za uvedbo 40.000 ur je bil predviden samo zato, da bi lahko ocenili, kako nagel bo razvoj. Torej gospodarstvo in ekonomska znanost bo imela še zelo veliko besedo nadaljnjih 50 let.

Fizikalne in človeške eksperimentalne znanosti že danes učijo, kaj

kaže storiti, da bi ohranili in pospešili zdajšnji napredek, pa vendar ne smemo pozabiti, da je za to treba veliko dela in razuma.

Dejstvo, da kaj znamo storiti, pomeni, da moramo delati, to pa terja znanje, se pravi razum. Ljudje se morajo varovati zlasti prirojene nestrpnosti, ki jo uspeh včasih še razdraži, zaradi česar tratimo čas, ko hočemo preveč pridobiti. Danes je merilo, koliko smo zmožni proizvesti in koliko porabiti. Če ustvari država denar prek teh možnosti, ustvarja le inflacijo.

Edina ekonomska vrednota je človeško delo. Potrebuje pa človek tudi prijazne kraje, koder se počuti varnega in ki omogočajo občutek, da je normalno povezan z naravo in družbo.

Avzug Knez
(Po knjigi: 40.000 UR, Jean F.)

Dano v premislek

Slab izkoristek delovnega časa je pogost pojav v naši družbi. Imamo drage stroje, ki iz različnih vzrokov niso dovolj izkoriščeni. Zastoj povzroča tudi neurejenost dotoka materiala in še bi lahko naštevali. Vse to priča, da manjka sistematičen pristop na področju oblikovanja dela in študija časa tudi v naši delovni organizaciji.

Z Refo (metodo oblikovanja dela in študija časa) lahko ugotovljamo, na kakšen način se delo opravlja. S tem dobimo podatke o negativnih in pozitivnih dogodkih. Da pa lahko primerjamo te podatke, moramo imeti skupni imenovalac čas. Kot pravi inž. VENC, vodja tečaja Refa, je bistveno, da si

postavimo vprašanje, zakaj je sedanje stanje takšno, kot je, če hočemo dobiti odgovore, kako bo boljše.

Hočemo dvigniti produktivnost! Za dosego tega cilja potrebujemo novi način dela, ki pomeni precejšen prihranek časa, a ne na račun garanja, ampak z odpravljanjem napak, motenj, z novimi idejami organiziranja in izvedbe same, z urejevanjem dotoka in odtoka materiala, »kjer delo ni pripravljeno, je veliko skakanja okrog« itd.

Enoten meter je eden izmed ciljev Refe. »Odločitev, ali je možno uporabljati enoten meter v ŽR — je stvar naše presoje«, pravi inž. VENC in nadaljuje, da opravljene naloge od kovač-

Uta

KOROŠKA LJUDSKA MODROST O SLABIH ČASIH

V slovenski zgodovini je bilo več slabih kot dobrih časov. Naši predniki so jih premagovali z delom, pesmijo in duhovitostjo. Ta se po sočnosti, globini in ostrini lahko meri z deli svetovnih mojstrov epigrama. Zbrala in v narčju jih je zapisala Marija Suhodolčan, objavljene pa so bile v Koroškem fužinarju l. 1953, št. 5-7.

»Tako smo avžvali ko pa tak paver, ki je slamo v klet spravljaj, repico pa na gumno skladal.«

»Tako so delali s pavrom, ko svinja z mehom.«

»Ubilo življenje smo imeli.«

»Samo gladovne žaklje imajo.« (Nič nimajo)

»Je bilo tako življenje ko laška košta: en čas smo kleli, potem pa spet molili.«

»Delo jih je že posililo.«

»Če nimaš kaj v pisker deti, pa zobe tja v zid tišči.«

»Skrizem rok ne sme človek nikoli držati. Če drugega ne, mora v slamo luknje delati.«

»Če ima paver repico, kruh pa mošt, potem pa gre leto naprej.«

»Šestnajst ur delam, osem ur počivam, pa ne utegnem trpet.«

»Da imam le luč pa sol, potem se pa nič ne bojim, pa četudi Gora zamiga.« — Tako je dejal Lubenc v Gori, preden ga je sneg zapadel. Potem ga do velike noči ni bilo k Fari.

NA KRATKO IZ OBČINE IN REGIJE

PREDLOG NOVE CENE STANOVANJSKE POVRŠINE

Poprečna gradbena cena 1 m² stanovanjske površine znaša kot izhodiščna cena za leto 1984 21.950 din. Stroški za komunalno urejanje zemljišč so 3 % od gradbene cene za individualno komunalno potrošnjo in 6 % za kolektivno.

PODRUŽBLJANJE SLO IN DS

O problematiki so spregovorili v vseh štirih OK ZSMS. Sprejeli so osnutek gradiva z nekaterimi dodatnimi predlogi in stališči. Mladi so kritično spregovorili o obrambni vzgoji, družbeni samozaščiti, TO, civilni zaščiti, nabornih pripravah, starešinskem sistemu JLA ter o mladih v JLA.

ŠTIPENDIRANJE IZ ZDRUŽENIH SREDSTEV

Štipendija se podeli vsem kandidatom, ki so se vključili v izobraževanje v prednostne poklice in so po mnenju službe OS za zaposlovanje Ravne primerni za izbrano šolanje. Ob upoštevanju teh kriterijev je bila štipendija oz. razlika (h kadrovski štipendiji) odobrena 129 kandidatom, 104 pa so jo odklonili.

POROČILO O DELU OK ZSMS RAVNE

Mladi v občini Ravne so zadovoljivo izvedli načrtovane aktivnosti iz letnega programa. Dobro so organizirali in izvedli tradicionalne naloge (pohode, različna tekmovanja, aktivnosti v mesecu mladosti...), manj uspešni pa so bili pri pripravah okroglih miz, problemskih sej in posvetov, na katerih naj bi obravnavali reševanje mladinskih problemov (zaposlovanje, štipendiranje, stanovanja...).

ZDRUŽITEV V KOMUNALNO PODJETJE PREVALJE

SKIS, Samoupravna stanovanjska skupnost in Komunalno podjetje Prevalje so sklenili SaS o dolgoročnem urejanju razmerij med skupnostma in organizacijo. Skupnosti sta za delovanje delegatskega sistema ustanovili skupno delovno skupnost strokovnih služb, opravljanje vseh ostalih del pa poverjata organizaciji.

(Vir: Referalne informacije INDOK centra št. 10/83)

nice do mehanske obdelave (iz pisarni raziskav, a tudi tam bi lahko merili delo, le metoda bi bila drugačna) kažejo, da bi enoten »meter« v ZR lahko uporabljali.

Necnoten meter v DO lahko vpliva na razkorak med tozdi v njihovi moči.

Funkcija oz. služba Refe v Železarni Ravne

Letos sta zagovarjali seminarske naloge dve skupini naših delavcev, ki so obiskovali tečaj Refa. Tako smo v dveh letih usposobili okrog štirideset sodelavcev za študij dela in časa. Že pred dvanajstimi leti so se delavci Železarn Ravne usposabljali za isto stvar in ker so bili, kot kaže, prepuščeni lastni iniciativi, ni prišlo do poenotenega študija dela. Podobno perspektivo imajo tudi sedanjí absolventi tečaja. Predavatelja Venca smo pobarali, kaj storiti.

»V okviru DO bi se naj postavil za metek študija dela, iz katerega bi se pozneje lahko oblikoval center. V temeljnih organizacijah je treba ravno tako zasnovati funkcijo oz. službo, v kateri bo najmanj eden, ki bo razbremenjen ostalih nalog. Dela naj po potrebi zaseda centra z dovoljenjem in po potrebi posameznega tozda. Podatki iz posameznih tozdov se morajo nekje koordinacijsko primerjati in oblikovati ter so pozneje na razpolago vsem ostalim tozdom.«

»Koliko ljudi postaviti na začetku?»

»Na začetku ni potrebno veliko število za to področje dela. Ta služba naj bi se sama upravičila, to pomeni začetki z dvema ali tremi ljudmi za celotno DO. Pozneje naj se po potrebi in glede na dosežene uspehe okrepi. Ti delavci morajo imeti pristojnosti delovati po tozdi, pa ne v funkciji vodenja, ampak z namenom dvigniti nivo organizacijskih sposobnosti tozdov.

Težnja je, da bi bili podatki pripravljeni na čim bolj enak način, ker obstaja realna možnost, da bodo nekateri tozdi uspešneje uporabili študij dela in se obogatili s podatki.

Razkorak med tozdi se bo prav gotovo pojavil, kar pa lahko pripelje do odcepljanja tozdov.

»Če ne boste šli v novo organiziranost dela, bosta tudi ta dva seminarja padla v vodo kot tisti pred 12 leti. Nekaj podatkov od takrat sicer še imate, a tisti ljudje so nekam šli. Tudi vi boste šli, železarna pa bo ostala in bi bilo škoda to zapraviti!«, je med drugim povedal inž. Venc.

PREDSTAVITEV METODE

O Refi in drugih metodah študija dela so se po časopisih zopet pojavile razprave. Iz odmeva v Delu je tudi naslednji citat:

»Nimam namena polemizirati z nikomer o tem, katera metoda od znanih in v slovensko gospodarstvo uvedenih metod za dvig produktivnosti je boljša ali slabša, bolj ali manj uspešna, bolj ali manj natančna, katera celo nezmotljiva, katera pa »goljufiva«. To je neumestno! Kvečjemu si ob tem lahko zastavimo vprašanje, za kakšno delovno organizacijo gre, če želimo v njej stvari postavljati na pravo mesto, kakšni so pri tem cilji, kakšne so možnosti, in šele potem se odločimo za metodo, ki nam v strokovnem smislu največ nudi in od nje največ pričakujemo. Dovolite, da dam kot diplomant instituta za študij dela REFA, ki ima sedež v Darmstadt v Zahodni Nemčiji, nekaj pojasnil.

REFA je institucija svetovnega slovesa in je že več kot 50 let uspešen in pomemben »motor« nemškega gospodarskega razvoja. Čeprav se s študijem dela ukvarjajo tudi druge ustanove, je REFA gotovo na zelo vidnem mestu v Zahodni Nemčiji, če ne celo najbolj popularna in vodilna. Ta uspeh je dosegla s široko, pestro in kvalitetno ponudbo, prilagojeno možnostim, potrebam in zahtevam proizvodnje.

REFA ima 7 deželnih podružnic z izpostavami v 136 krajih Zahodne Nemčije in po svetu. V nemških podjetjih

Zimska vabila

je zaposlenih več tisoč njenih inženirjev in tehnikov in več sto tisoč t. i. refamanov. 1500 njenih učiteljev na leto poučuje 40.000 udeležencev, ki obiskujejo 3.500.000 ur tečajev. Na leto izda REFA 400.000 izvodov strokovnih revij. V okviru svojih izobraževalnih tečajev poučuje tudi vse znane metode in sisteme za študij dela, tudi work faktor.

Pa seštejmo, le zaradi ilustracije, vso »produktivnost« naših mnogih tovrstnih institutov in ustanov, ki naj bi pomagali dvigniti našo nizko produktivnost, in jih primerjajmo s temi podatki!

Namigovanje, da je metoda REFA le štopanje s štoparico, le normiranje, pri čemer se lahko celo goljufa, ni z ničimer utemeljeno. Za določitev točne mere pri izdelavi preciznega orodja uporablja namreč orodjar točen mikrometer. Za določitev mere pri zidanju uporablja zidar primeren meter, saj je pri slednjem merjenju mikrometer pač neustrezen. Zato je nesmiselno javno razglašati neustreznost metra in mu celo dajati vzdevek »goljufivega« merila, če pri tem zamolčimo, kje in kako se uporablja.

Pa še tole pojasnilo. Tudi work faktor sloni na snemanih in kataloško zbranih podatkih, ki jih slab in nevešč analitik lahko »zgreši« pri oblikovanju svoje organizacijsko-tehnološke zamisli. Poudariti moram, da velja osnovni princip strokovne kvalitete analitikov ravno v tem, da morajo zelo vsestransko poznati delovno področje, ki ga analitično obdelujejo, poleg tega mora biti analitik značajska trdna osebnost, ki si ne dovoljuje »goljufije« pri svojem delu.

»Polemika« o kvaliteti work faktorja pred REFA se vleče že od začetkov uvajanja work faktorja v naše delovne organizacije. Vedno se ta »primerjava« izvaja samo v množični, velikoserijski, serijski proizvodnji. Še nikoli pa nisem slišal o uspehih work faktorjev na drugih področjih našega gospodarstva, kot so kmetijstvo, gozdarstvo, gradbeništvo, rudarstvo, promet itd., kjer je doma in v tujini uspešna metoda REFA.

(Jože Kretič, »Vsak dan se pet ur neke izgubi«, Delo, 3. 12. 1983, sobotna priloga, stran 22.)

Morda bo tudi to pisanje sprožilo kakšno razpravo o REFI in drugih metodah v Železarni Ravne?

Samo Šavc

Železarji delegati

V decembru je bila močna delegatska dejavnost. Do 20. se je sestalo in oblikovalo svoja mnenja kar 12 konferenc delegacij na raznih področjih.

KULTURA

● Konferenca zahteva zapisnik skupščine v roku enega tedna po seji.

● Želi čimprejšnjo rešitev vzdrževanja skulptur Forme vive.

● Razstave, prireditve in drugo dejavnost je treba organizirati po vseh krajih v občini, ne samo na Ravnah in Prevaljah.

● Študijska knjižnica naj se financira tudi regijsko in širše, ker njene naloge pokrivajo takšne potrebe.

● Delegati zahtevajo specifikacijo odhodkov za Likovni salon.

● Najprej je treba narediti programe dela, šele zatem pa se dogovarjati o prispevni stopnji in osnutku finančnega načrta za l. 1984.

● Delegate zanima, kdo je odgovoren za vzdrževanje kapelice v Trgu svobode na Ravnah in kdaj bo znan finančni predračun za spominski park Poljana.

TELESNA KULTURA

● Sredstva za priprave izven republike ali v tujini so odvisna od vpliva in prodornosti klubskih funkcionarjev, ne pa od družbe.

● Nagrade strokovnim delavcem je treba povišati, če želimo obdržati sedanjí nivo telesne kulture.

● Še naprej jih zanima, kako je s preureditvijo smučišča Klemen.

POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE

Konferenca ni imela večjih pripomb, podobno kot konferenca za zdravstveno varstvo.

STANOVANJSKO GOSPODARSTVO

● Delegati podpirajo novo organiziranost stanovanjskega in komunalnega gospodarstva, če bo delo kvalitetno in obnašanje stabilizirajo.

● Predlagajo ustanovitev zbirnega centra, ki bi zbrane želje in potrebe občanov posredoval pristojnim službam v novi DO, in njihove rešitve nazaj k občanom. Če bo predlog sprejet, se mora o tem seznaniti javnost.

● Zanima jih, kakšna je usoda komisije za poenotenje cen ogrevanja za Ravne, Prevalje in Kotle. Iste cene naj veljajo še v Mežici in Crni.

RAZISKOVNA SKUPNOST (za elektrokovinsko industrijo)

● Na Koroškem bi morali storiti več, da bi se denar vračal v regijo. Odslej lahko zahtevamo, da se določene naloge financirajo iz sredstev raziskovalne skupnosti, zato se morajo naše raziskave vključiti v program dela Raziskovalne skupnosti Slovenije oz. posebne raz. skupnosti.

● V republiki je treba dodelati dolgoročni koncept računalniškega razvoja.

● Predlagajo, da se da komisijam za gospodarjenje, ravnanjem in animatorjem za inovacije pristojnost, da skupno in samostojno odločajo o drobnih inovacijah. Tako bi pospešili njihovo uveljavljanje in motivacijo.

Društvo inženirjev in tehnikov so poverili organizacijo posveta, kjer bodo predstavili uporabo mednarodnih bank podatkov.

IZOBRAŽEVANJE

● Občinska izobraževalna skupnost naj izdela predlog SaS o

združevanju sredstev za počitniški tabor v Karigadoru.

● S 50 % amortizacijo v bodoče ne bo mogoče vzdrževati stavb. Niso se strinjali z nadaljnjim krčenjem obveznih programov.

OTROŠKO VARSTVO

● Konferenca ne podpira predloga za 15 % akontacijsko zvišanje deleža staršev k oskrbnini v VVZ. Zahteva, da se prispevek staršev k oskrbnini, če je otrok bolan, zniža od 14 na 7 dni. Stevilo dni se mora uskladiti z dejanskim priznavanjem bolniškega staleža za otroke.

● Konferenca želi podrobnejšo obrazložitev o razširitvi posvetovalne službe v VVZ in o dograditvi mlečne kuhinje in dvigala v otroškem oddelku bolnišnice v Slovenj Gradcu ter prikaz vseh odvedenih sredstev.

● Na Javorniku se zvišuje število predšolskih otrok, manj pa je novorojenčkov. Delegate zanima, če so s tem usklajene načrtovane kapacitete.

● Predlaga, naj se občinskim skupnostim otroškega varstva zniža odstotek zbiranja solidarnostnih sredstev, ne pa jih v celoti oprosti. S predlogom za razširitev lestvice za prispevke staršev k vzgojnovarstvenim storitvam v celoti soglašajo.

IZOBRAŽEVANJE V KOVINSKO-METALURŠKI USMERITVI

Konferenca meni, da je pri predlogu spremembe enotnih standardov in normativov v točki 2 prišlo do pomote. Vzgojna skupina lahko šteje največ 25 učenec in ne manj, kot je bilo zapisano.

● Proizvodno delo naj šteje kot vsak drug šolski predmet in ga ni treba posebej nagradjevati.

ZAPOSLOVANJE

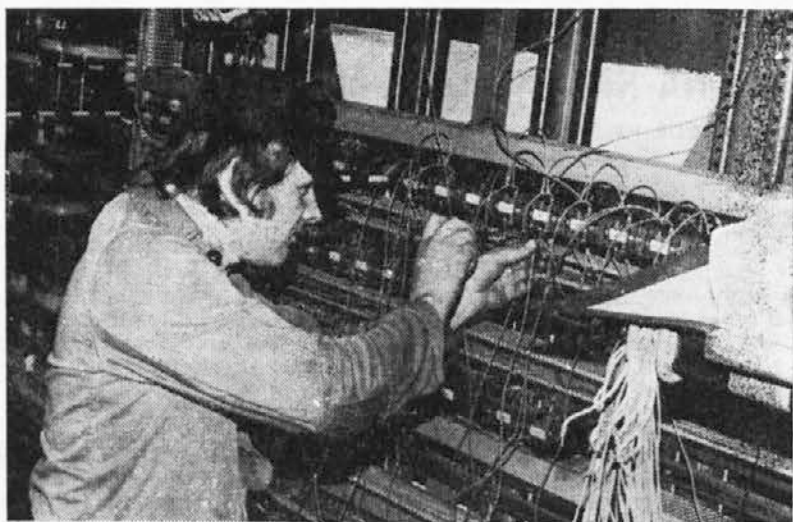
● Zaradi nezadovoljivega gradiva (preobsežno, komplicirano, prepozno dostavljeno) bodo v bodoče zahtevali le en izvod za republiško skupščino.

● Podpirajo predlog za spremembo SaS o štipendiranju, vendar naj ga strokovna služba bolj dodela.

SOCIALNO SKRBSTVO

● Konferenca na gradivo nima pripomb. Pospešeno pa naj se začne izvajati nega na domu ostarelih in bolnih oseb.

(Vir: zapisniki s sej delegacij)

V stikalnici

to začetek obratovanja nove tovarne, zgraditev in vselitev v novi dom, obletnica, nova zaposlitev, snidenje ali slovo, športni uspeh in še kaj, vsakdo bo pač dal prazniku in proslavljanju toliko poudarka, kolikor mu ta dogodek pomeni.

Ni primerno kakega sodelavca opomniti, naj ne pozabi kaj prinese na delo, ker ima osebni praznik. Celo naročimo mu, kaj naj prinese. Ko pa naročilo izpolni, se včasih niti ne spomni, da bi mu k prazniku čestitali, ampak prej damo pripombo, ali je pijača slaba ali dobra.

Pa še pogledimo, kaj pravi o praznikih pisec P. Bosmans:

»Praznik je takrat, ko se srečajo prijatelji. Praznik je, če mož in žena proslavljata svojo ljubezen. Praznik je kot vodnjak na dolgi življenjski poti, ki prekine vsakdanjo enoličnost in daje poguma za novo življenje. Toda po-

zabili smo, kaj pomeni praznovati in v čem je smisel praznovanja.

Prazniki umirajo zaradi nezmernosti, zapravljanja in popivanja. Praznik dobesedno umira, če gre le za to, da se bahamo, jemo, pijemo in kažemo svojo nečimrnost. Praznik umira, če se srečajo ljudje, ki se na videz razveselijo drug drugega, v resnici pa se komaj prenašajo. Praznik umira, če mislimo le na izmenjavno daril...

Da je praznovanje lepo, ni nujno, da je drago. Pravi praznik je tedaj, če je vse nenarejeno, prisrčno in preprosto. Praznik je vedno tam, kjer se srečajo prijatelji, pojejo in plešejo. Vsak lahko prispeva svoj delež, vsak se lahko pridruži in vsi se veselijo najmanjše pozornosti, ker čutijo, da je izraz ljubezni.

Praznuješ lahko le s tistimi, ki jih imaš rad.

Jože Jesenek,
tozd Pnevmatični stroji

Po Mežiški dolini

KS POLJE-PREVALJE

Tov. Jože Trbižan, predsednik sveta KS Polje-Prevalje, je povedal, da se v kraju pospešeno pripravljajo na novi samoprispevek. Iz združenih sredstev z občino nameravajo financirati razširitev osnovne šole Franja Goloba in povečati telovadnico. 50 % sredstev, s katerimi razpolagajo sami, pa so namenili za vzdrževanje družbenih in športnih objektov, za lastno službo in za nujna komunalna dela. V preteklosti so imeli za vzdrževanje vedno težave. Če bo ostalo kaj denarja, bodo pripravili še cesto čez Faro, vendar ima prednost osnovna šola. Podoben program načrtuje KS Trg, ker delajo enotno.

Prevaljčanom povzroča precejšnje težave novi plinovod. Priključitev na omrežje zamuja že tri mesece. Po informacijah SKISA je primarni vod že usposobljen. (22. 12. 1983). Razlog, da se na Prevaljah še ne grejejo s plinom, je v tem, da kurilnice še niso dobile uporabnih dovoljenj. Kdaj bodo priključeni, proti koncu decembra še niso vedeli. SKIS

zagotavlja, da takrat, ko bodo kurilnice dobile uporabno dovoljenje.

KS DOBJA VAS

»Na svetu KS smo se dogovorili, da bomo dali v program za samoprispevek izgradnjo trgovine z osnovnimi potrebščinami. Zadeva se sicer vleče že 14 let. Za trgovino so se že zanimali interesi, obstajali so načrti in celo lokacijsko dovoljenje, a je vedno vse padlo v vodo. Še zmeraj moramo po vsako malenkost hoditi na Ravne ali Prevalje. Velik problem bodo zadostna sredstva. Nemestnim KS ostane le 12 % lastnih sredstev. V trgovini predvidevamo prostore za KS. Načrtujemo tudi javno telefonsko govornico, ker ima pre malo ljudi svoje telefone. Pred kratkim smo razgrnili načrt za obrtno cono — med AMD in Gradišom. Udeleženci, ki jih je bilo bolj malo, se niso strinjali s pritično gradnjo, ker je škoda zidalnega prostora. Na tem mestu bi morala stati trgovina. Ustanovili smo 9-članski odbor, ki se

O PRAZNIKIH

Pogosto prek javnih občil slišimo, da bodo kje praznik proslavili z delom. Pri tem se nam kdaj nehote vsiljuje občutek, kot da se namiguje, naj bi tudi tisti, ki so na praznične dni delovnih obveznosti prosti, raje delali. Še drugače je tudi razumeti, da naj bi delali, ker si prostega dne nismo zaslužili.

Seveda imamo primere, ko je delo na praznične dni potrebno in nujno. S tem, ko priznamo kakšen praznik ali katerikoli drugi izjemen prost dan, hočemo poudariti pomembnost tega dne za širšo skupnost, državo in posameznika v zvezi z različnimi dogodki. Pri posamezniku se to lahko

izrazi z izrednim dopustom ob poroki, rojstvu otroka..., kar je tudi praznik.

Če pa bi na primer ukinili splošne in državne praznike ter ob izjemnih primerih proste dni za posameznega delavca, bi to pomenilo razvrednotenje biti tako širše skupnosti kot posameznika. Torej ne gre brez praznovanja in proslavljanja, saj je to pomemben dejavnik, ki ne le spremeni enoličnost našega vsakdanjika, temveč vzbudja zavest, da smo nekaj naredili, da nekaj pomenimo in je to vredno proslavljanja. Vsako proslavljanje pa mora biti v razumnih mejah. — Ni važno, kaj proslavljamo, najsi bo

pripravlja na samoprispevek. V njem so predstavniki vseh zaslakov naše KS. Naj omenim, da program še ni dokončno potrjen, je sklenil tov. Alfonz Polajner, predsednik skupščine KS Dobja vas.

KS STROJSKA REKA

Ta letni čas ni primeren za delovne akcije, toliko bolj pa za sestanke, na katerih pregledujemo in analiziramo uspehe in neuspehe v preteklosti ter načrtujemo dejavnosti za prihodnje obdobje. V Strojnski Reki ugotavljajo, da so v preteklosti dobro delali, saj so 22. decembra prejeli priznanje republiškega sekretariata za ljudsko obrambo, ker si zelo prizadevajo za družbeno samozasčito in splošno obrambo v krajevni skupnosti. Kakor je povedal predsednik sveta KS Jože Čas, jim bo to priznanje v spodbudo, da bodo obrambne načrte še izpopolnili.

Konec decembra so imeli v Mladinskem domu Reka prireditve za otroke, medtem ko je pogostitev ostarelih iz ravnstvih KS prevzelo Društvo upokojencev Ravne. Prireditve zanje je bila v hotelu Merx na Čecovju, tiste, ki niso mogli priti, pa so obdarili na domu.

Krajevna skupnost Strojnska Reka je pred kratkim dobila novo šolo na Strojni, zato od novega samoprispevka ne more veliko pričakovati. Načrtujejo le obnovo in prizidek Mladinskega doma, ki je nujno potreben za delovanje krajevne samouprave in družbenopolitičnih organizacij.

Sicer si v tej krajevni skupnosti prizadevajo speljati cesto med zgornjo in spodnjo Strojno, razširiti cesto ob Reki in zgraditi pot za pešce od Raven do novega naselja, v katerem manjka še primerna ulična razsvetljava.

KS HOLMEC

V tej krajevni skupnosti so oblikovali seznam potreb, ki si jih upajo rešiti z naslednjim samoprispevkom. Kar težko je reči, kaj je bolj nujno.

Malo pitne vode imajo, nekatera zajetja so nezdrava. Tako pijejo npr. šolarji v novi šoli. Radi bi se priključili na vodovod, ki bo napajal spodnjo dolino iz Sumca. Prva faza je končana, druge naj bi sledile.

Z razširitvijo telefonskega omrežja bi zblížali ljudi v tej široko raztreseni obsejni krajevni skupnosti.

Uredili bi radi avtobusna zavetišča pri Štoparju, Kralu, Rudniku in na meji, izogibališči pa pri Kralu in Rudniku.

Cesta od Drakslerja do Oberovega križa je dotrajana, a je na seznamu skisa občine Ravne.

Potreb je torej veliko, je zaključila tajnica Mira Gerdej, da bi le bilo tudi denarja.

KS KOTLJE

Člani sveta KS Kotlje so izdelali osnutek predloga za naslednji samoprispevek. Pri tem so upoštevali trenutni gospodarski položaj in nerealizirane naloge iz preteklega obdobja.

Predlagali so, naj bi se v prihodnje samoprispevek delil v

razmerju 60 (za kraj) : 40 (za občino) in ne več 50 : 50. Urediti pa želijo naslednje:

- kulturni dom naj bi priključili na toplovodno ogrevanje s plinom
- uredili ceste
- razširili telefonsko omrežje na kmetije
- posodobili trgovino
- postavili kiosk za prodajo časopisov
- poskrbeli za to, da bi Kotlje dobile pošto.

Seveda bi pri teh projektih sredstva iz samoprispevka lahko predstavljala le soudeležbo.

V okviru občinskega programa pa predlagajo posodobitev ceste Kotlje—Dular. (Podatke je dala tajnica KS tov. Olga Radovič).

KS JAVORNIK-ŠANCE

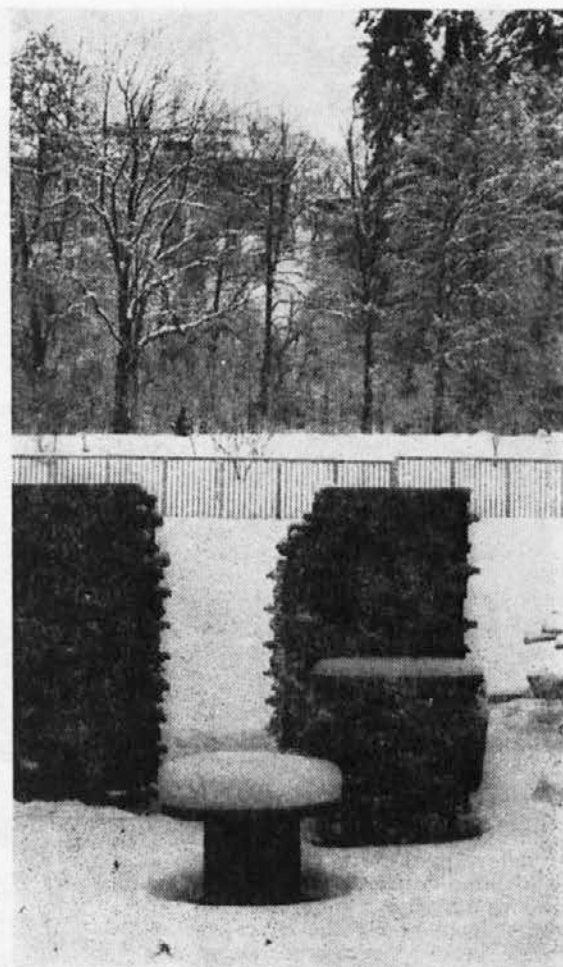
Največje delo, ki čaka to krajevno skupnost v letu 1984, je napeljava telefonske mreže na Šancah. Akcijo bi bili začeli že lanske jesen, vendar so morali počakati, da je pošta dobila novo telefonsko centralo in s tem dovolj prostih števil — na Šancah naj bi bilo okoli 80 novih telefonskih naročnikov. Dobiti pa niso mogli še kabla za napeljavo. Zdaj ustanovljajo gradbeni odbor in organe, ki bodo vodili dela. To bo tudi denarno zelo zahtevna akcija, kajti teren je težaven in naselje že urejeno, zato bodo morala dela potekati drugače kot na ravnih legah in v nastajajočih naseljih.

Na Šancah bi radi letos utrdili še podporni zid ob dovoznih cestah, zgraditi pa nameravajo tudi avtobusno postajo in izogibališče ob Hotuljski cesti.

Javornik je še vedno bolj ali manj spalno naselje. V vodstvu krajevne skupnosti si prizadevajo, kot je povedal predsednik skupščine KS Milan Zafošnik, da bi ta neprijetni pridevek zanj nehal veljati. Upajo, da se bo veliko spremenilo, ko bo zgrajen vrtec, med letom pa nameravajo tudi temeljito urediti in preurediti nasade v naselju in okoli njega. Med nasadi bo dovolj prostora za oddih in preživljanje prostega časa otrok in odraslih. Če bodo pri delih pomagali prebivalci, bodo kmalu začutili, da so tu res doma in da je kraj njihov. Najti pa bo treba učinkovit način za obveščanje hišnih svetov in posameznikov, da bo udeležba na delovnih akcijah zadovoljiva.

KS ČRNA

V nedeljo, 25. decembra, smo na prvem programu ljubljanske televizije gledali oddajo iz Črne. Čeprav je prikazovala dogodke, ki so se dogajali poleti, ko so imeli v Črni svoj 28. koroški turistični teden, so nam jo televiziji prikazali kar v pravem času. Dober mesec prej smo namreč izvedeli, da je Turistična zveza Slovenije podelila Črni zlato medaljo in listino, s katero potrjuje, da je skupaj s Postojno zmagala v tekmovanju »Izbirajmo najbolj urejen kraj v Sloveniji v letu 1983«. K zmagi so precej pripomogle prireditve v turističnem tednu, na katerih sodelujejo prebivalci te naše največje krajevne skupnosti in tudi drugih krajev v občini.

Pod gradom

Največ je vredno to, da so turistični delavci znali prepričati Črnjane in okoličane, da so prav vsi odgovorni za urejenost in lepoto ne samo lastnega stanovanja ali hiše, ampak tudi okolice. Že vrsto let na turističnem tednu podeljujejo priznanja za najbolj urejene hiše, bloke in stanovanjske soseske. Zato je poleti v Črni vse v zelenju in rožah, zato so v kraju estetsko oblikovani kažipoti in klopi, v majhnih muzejih

in na razstavah pa lahko tujec spozna zgodovinsko, kulturno in gospodarsko podobo tega dela doline.

Črnjani imajo radi svoj kraj. Morda je to posledica skupne skrbi zanj, ali pa je akcija prav zaradi te navezanosti sploh lahko uspela. Kakorkoli že, želimo, da bi občani Mežiške doline povsod tako skrbeli za svoj kraj kot v Črni — Črnjanom pa iz srca čestitamo!

ZDRAVJE

ZAŠČITIMO SE PRED PREHLADOM

Kdo si lahko danes dovoli zaradi navadnega prehlada ostati doma, v topli postelji? Verjetno malokdo, čeravno človek, ki mu teče iz nosu, ki ga boli grlo in mu šumi v glavi, težko opravlja svoje delo. In tudi, iz epidemiološkega vidika gledano — takšen človek ni primerna družba sodelavcem, saj ogroža vso okolico...

»Skorenj varuje glavo, kučma ji škodi!« pravi narodni izrek. In res je! Dobra obutev, suhe, tople nogavice in topla obleka so čuvaji zdravja, in če temu pridemo še gibanje na svežem zraku, je mera polna. Človeku, ki skrbi za omenjene preventivne ukrepe, se ni treba bati, da ga prva večja vremenska sprememba pahne v posteljo.

Da se je treba toplo obleči in obuti, je razumljivo. Kaj pa ima pri tem sveži zrak? Gibanje na svežem zraku krepi naš krvni obtok in izboljšuje prekrvavitev, predvsem v koži. Jasno, da tudi tu veljajo določena pravila, kot na primer:

— Pri teku ali pri napornem delu v hladnem vremenu morajo biti usta zaprta, da se zaščitijo zgornji dihalni organi!

— Če se oznojimo, se je treba umakniti v zaščiteno prostor, še bolje pa je zamenjati perilo!

Mislím, da ni nikogar izmed nas, ki ni na lastni koži občutil škode hladnega zraka. Včasih je potrebna le majhna nepredvidnost in že nas ščegeta v grlu ali boli glava...

Torej, če se želimo zaščititi pred prehladnim obolenjem, si moramo telo utrditi, utrdimo pa si ga z določenimi ukrepi, ki nas stanejo le malo volje in nekoliko časa.

Strokovnjaki svetujejo

— Zjutraj se stuširajte s toplo, nato pa s hladno vodo in krepko zdrgnite kožo z grobo brisačo!

— Počivajte v hladni sobi, ki naj ne bo toplejša od 15°C!

— Vsako jutro razgibavajte telo 5 minut!

— Uživate dovolj vitaminov in mineralnih snovi (dosti sadja, zelenjave, zlasti sveže solate!)

— Izogibajte se oseb, ki vam brez zaščite kašljajo in kihajo v obraz! V razpršenih kapljicah je namreč ogromno število klic, ki jih potem mi vdihavamo z zrakom.

Izvor infekcij so tudi zavrženi papirnati robci v koših za smeti, da ne govorimo o skupnih brisačah, ki so pravo leglo bolezenskih klic.

— V toplem in slabem zraku se virusi hitreje razvijajo, zato je v zaprtih prostorih možnost okužbe veliko večja. Poleg tega suh zrak izsuši sluznico dihal, kar jim zmanjša odpornost proti prehladu. Torej, prostore je treba večkrat prezračiti!

— Odpornost organizma povečuje tudi bivanje v svetlem prostoru!

Če se kljub vsemu prehladimo, se ne delajmo junaka. Če imamo vročino, moramo ostati v postelji. Če po dveh dneh vročina ne pade, moramo poiskati zdravnika. Posebno previdni moramo biti pri bolečinah v grlu. Vnetje tonzil je lahko tudi gnojno, kar ima večkrat za posledico težje obolenje.

Zdravljenje prehlada še vedno ni zadovoljivo, ker proti virusom še nimamo ustreznih zdravil. Težave se ublažijo s kapljicami za nos, s sirupi in tekočinami za grgranje, vendar vsa ta sredstva samo pomagajo, da se prehlad lažje prenaša, a na sam potek pa ne delujejo. Pravilo, da se prehlad zdravi teden dni z zdravili in

teden dni brez njih, je preizkušeno. Teden dni pa se prizadevamo dolgo vleči, zato nam lahko da misliti, ali se preventivni ukrepi zoper prehlad splačajo ali ne...

Pa še nekaj o gripi

Znano je, da je na pohodu gripa, tokrat filipinska. Pojavila se je lani na Filipinih in je spravila v posteljo milijone prebivalcev južne poloble. Naši strokovnjaki iz inštituta za imunologijo in virusologijo so zaskrbljeni. Pravijo, da bo konec decembra oz. januarja zanesljivo dosegla tudi Evropo in da bi jo ublažila le blaga zima.

Gre za hitro bolezen, ki se bliskovito širi in je sposobna v kratkem času »položiti« milijone ljudi. V nekaj urah »zmelje« doslej popolnoma zdravega človeka. Njeni poglaviti spremljevalci so: povečana temperatura, drhtenje, glavobol ter bolečine v kosteh in mišicah.

Zoper neprijetno bolezen so pripravili cepivo, žal pa se je cepilo le majhno število delavcev Železarne Ravne. Tveganje, da zbolimo za gripo, lahko še zmanjšamo z omenjenimi splošnimi ukrepi za obrambno moč organizma.

In kaj storiti, če bomo zboleli za gripo?

Priporočila se predvsem mirovanje in počitek ter pitje vročih čajev z dosti vitaminov, zlasti C v naravnih oblikah (limone in drugo sveže sadje). Pri povišani temperaturi nad 38°C vzamemo aspirin.

Referat za zdr. vzgojo

Krog figuralnih upodobitev na razstavi dopolnjuje kipar **Miro Šestir** s svojimi Solzicami. Figura matere in otrok je zraščena v celoto, kipar se ne spuša v anatomske detailje upodobljenih oseb in njihove medsebojne odnose, z večjo pozornostjo oblikuje le oblike, v katerih skuša izraziti vsebino Vorančeve literarne predloge.

Grujica Lazarevič se na razstavi predstavlja z vrsto oblikovno in slikarsko tehnično različno zasnovanih upodobitev koroške krajine. Slikarjevi akvareli so povečini realistično občutene predloge za večje kompozicije v olju. Izjema je akvarel S poti k Prežihovemu Vorancu, v katerem je z razpoloženjem napolnjena pokrajina zavita v mehke barvne tone. Enovito, barvno zadržano slikarsko delo v olju predstavlja Lazarevičev Pogled na Kotlje, prekasa ga le oljna podoba Pokrajina pod goro s svojo lirčno naglašenostjo in barvno lahkostjo.

Med slikarje krajinarje sodi tudi **Branko Pungertnik**. Bolj kot njegove z debelimi nanosi barv opremljene oljne krajine nas privlači slika Pod Uršljo. Odlika slike je strnjenost njene kompozicije, ugašenost barvnih tonov in prepričljivost prostorske zasnove.

Gost iz Makedonije, akademski slikar **Simon Šemov**, se na razstavi pojavlja s skupino abstraktnih kompozicij v mešani tehniki (akvarel, lepljenka). V razstavljenih listih prevladuje motiv križa, ki ga slikar v različnih tonskih inacičah uporablja za poglobljanje in razširitev prostora v sliki, predvsem pa za ustvarjanje iluzije gibanja naslikanih slikarskih elementov, ki s svojim ritmom ustvarjajo občutek razrahljanosti in hotene nestabilnosti kompozicijske zasnove.

Cene Avguštin

prevajalci (Madžarevič, Berger, Simoniti), simpatično pa je nedavno svojo prevajalsko nemoč javno priznal Tone Pretnar (Komično v rimi, ki se ne da prevesti, Jezik in slovstvo, 1983/84, št. 1).

Gre za pesem Ljubivoja Ršumovića, Yu — Yu, ki je lani izšla v zbirki Pesme uličarke. V njej je pesnik duhovito povezal mednarodno avtomobilsko oznako naše države (in s tem avtomobil kot sodobni pripomoček medsebojnega spoznavanja) z ljudskim osmercem in četvercem. Vsebinska je humorno — ljubezniv prikaz nekaterih tipičnih dejavnosti naših narodov in narodnosti.

Pretnar na koncu svoje analize vzdihne:

»Situacija bi se dala prevesti, gramatika te rime, njena vez z naslovom in etiketo pa sta specifično srbohrvatski in v druge jezike bržčas neprevedljivi.«

Pa pogledjmo!

YU YU

U Srbiji mnogo psuju
I pesmuju
Yu Yu
Dok u Be Ha ašikuju
I lumpuju
Yu Yu

YUGOSLAVIA

U Hrvatskoj legenduju
I druguju
Yu Yu
Makedonci dert neguju
I trguju
Yu Yu

YUGOSLAVIA

U C. Gori detičuju
I vekuju
Yu Yu
Na Kosovu bratstvo kuju
I posluju
Yu Yu

YUGOSLAVIA

Dok Slovenci majstoruju
I jodluju
Yu Yu
Vojvodani bečaruju
I ljubuju
Yu Yu

YUGOSLAVIA

NEPREVEDLJIV PESNIŠKI HUMOR

Dober prevod je umetniška (pou)stvaritev. Zato ni čudno, da pesnika po pravilu prevajajo le pesniki. Do prave virtuoznosti so se povzpeli tudi naši mlajši

ZAKAJ LE BESEDNA PODPORA MLADINSKI KULTURI

Če vsaj malo berete časopise, lahko ugotovite, da je skrb za mladino obvezujoča, prednostna, poglavitna in ne vem kakšna še stvar naše družbe. Nekateri bodo vedeli povedati, da ima pri tem pomembno mesto mladinska kultura. In še res je. Toda koliko je družbi do mladinske kulture? Ne tiste proslavarske, uradne in priporočene, pač pa do avtentične, kritične in resnično mladinske. Eno figo ji je mar. Samo pogledjmo, kako redke so mlade gledališke skupine z alternativnimi predstavami, kako težko se uveljavljajo mladi slikarji, pesniki in pisatelji. Preden dočakajo knjigo ali samostojno razstavo, so ponavadi že srednja generacija. Za rock glasbo kot najpomembnejšo obliko mladinske kulture so nekateri že ugotovili, da je mogoče z njo dobro zaslužiti. Predvsem organizatorji in producenti, manj pa sami avtorji. Toda z uveljav-

ljenimi skupinami in posamezniki ni težav. Neuveljavljeni pa so prepuščeni sami sebi.

Začne se že pri opremljenosti, ki ni ravno poceni. Največ lahko pri tem pripomorejo »založeni« očeki in strici. Kdor nima takšne možnosti, mora trdo varčevati, če si hoče nabaviti opremo, in še to rabljeno. Nadaljuje se s prostori za vadbo. V stanovanjskih prostorih žal ni mogoče vaditi. Sosedbi bi bili preveč hvaležni. Vsak skedenj in luknja tudi nista primerna, ker je pri vsej zadevi potrebna elektrika. Toda v vsakem kraju se najdejo primerni prostori, ki pa so v rokah raznih organizacij in društev. In ti bi morali priskočiti na pomoč. Največkrat pa imajo na prošnje mladih glasbenikov razne izgovore. Tudi na Ravnah je tako.

Prostor nad magistratom na Trgu svobode že dalj časa sameva. V okolici so imeli pretanke

KULTURA

PODOBE S PREŽIHOVE POTI

(Likovna kolonija Ravne '83)

Likovno kolonijo Ravne na Koroškem odlikuje v primerjavi z nekaterimi drugimi kolonijami pri nas jasno izoblikovan program, ki obsega poleg svobodnega likovnega izražanja slikarsko oblikovanje koroške krajine in njene arhitekturne dediščine ter slikarsko in kiparsko obujanje človeških likov iz literarne zakladnice Prežihovega Voranca. Tako smo se letos spoznali z vrsto novih upodobitvenih realizacij stare ljudske arhitekture na Koroškem in kot morda še nikoli z vrsto oseb, ki se pojavljajo v Vorančevih delih.

Akademski slikar **Bojan Golija** prednjači v izboru upodobitev značilne koroške arhitekture, posebej tiste, ki se veže na Prežihovo življenje in delo: Prežihova bajta, Kotlje, Rojstna hiša Lovra Kuharja, Preški vrh, Pri Lužniku itd. Golijeve risbe v sepiji niso samo slikarsko dognani, temveč tudi dokumentarno verni posnetki zanimivih arhitektur. Tak je tudi lik Vorančevega Svetnečega Gašperja, slikarsko posnet na improvizirani dramski izvedbi mariborskih gledaliških igralcev.

Svetneči Gašper je pobudil tudi iraškega gosta **Azada a.Karima**, da je na svoj način upodobil tega posebnega. Njegov lik je Karim stabilno postavi v prostor, detaili so opuščeni, figura deluje predvsem s svojo barvito in razgibano

telesno gmoto. Poleg figure obravnava naš iraški slikar tudi koroško krajino, ki se mu v nekaterih posameznostih kaže kot barvno poudarjena in razgibana vizija lastne dežele. Abstraktni ekspressionizem, ki je po vsej verjetnosti najpomembnejša izrazna sestavina Karimovega slikarskega opusa, prevladuje v razstavljenih sitotiskih. Različni sestavi znakov, znamenj in letrizmov, ki so značilni za to vrsto slikarjevih del, ne posegajo v prostor slike, temveč se razvijajo v ploskvi.

Tudi **Musa Aliu**, član Združenja likovnih umetnikov Kosova, se je kot slikar z zanimanjem lotil v koloniji dramaturško obdelanega Svetnečega Gašperja. Igralca je upodobil spečega, naslonjenega na vogal mize. Slika kaže vse znake realističnega izhodišča, obarvanega s poimpressionsističnimi stilnimi značilnostmi.

Galerijo Svetnečih Gašperjev zaključuje na razstavi **Karolina Bračko**. Lik njenega Gašperja je izrazito plastično zasnovan in postavljen v skromno nakazan prostorski okvir. Prostorsko mnogo bolj konkretno so zasnovane Solzice, kjer je arhitektura prostora jasno opredeljena. V svojih statično zasnovanih figuralnih skupinah se slikarka skuša kar najbolj vživeti v psihološko problematiko nastopajočih oseb.

živce in so »mulce« preprosto nagnani. Na šolah se brčkone bojijo, da bi jim pokvarili naraščaj. V Titovem domu je dvorana menda stalno zasedena. Na glasbeni šoli pa takšne glasbe sploh ne priznavajo, ker se ne igra po notah.

Morda ne bo odveč, če na kratko povzamem nekaj strokovnih mnenj o rock in pop glasbi. Korenini v ljudski glasbi, ki je nastala pri stiku črnske in belske kulture na jugu ZDA, a je v sedanjih obliki tipično mestni proizvod. Izraža mestni nemir, nervozo in odtujenost. Slednje velja seveda za najbolj inovativne skupine in avtorje. Za njimi je še množica posnemalcev in »zabavnikov«. Tako je tudi prav. Prvič, ker je ena od najpomembnejših funkcij te glasbe zabava, in drugič, ker bo ob široki »bazi« tudi več kreativnih. Rock muzika pomeni mladini toliko in še več kot podeželskemu prebivalstvu in prvi generaciji v mestih narodno zabavna, ki je oblikovno in tematsko sorodna vaški folklori. Kmetje so dejansko, prva mestna generacija pa sentimentalno vezana na zemljo. Ti so najpogostejši naročniki čestitkarskih skladb, ko se spomnijo jubilejev svojih ostarelih sorodnikov na vasi. (Kateri malomeščan si na tihem ne želi, da bi spet postal kmet, če že nima vrtička, zavarovanega s plotom? O tem pričajo tudi številne »vikendice«, raztresene po slovenski zemlji.) Ko sem omenil, da mladim pomeni rock glasba še nekaj več, sem mislil na to, da še nis(m)o docela izoblikovani (in zatrti), in da lahko sporočila oblikujejo vrednote ne samo posameznikov, pač pa celih skupin, generacije. Nasprotno ostaja glasbi starejših le njena zabavniška in nostalgčna vloga.

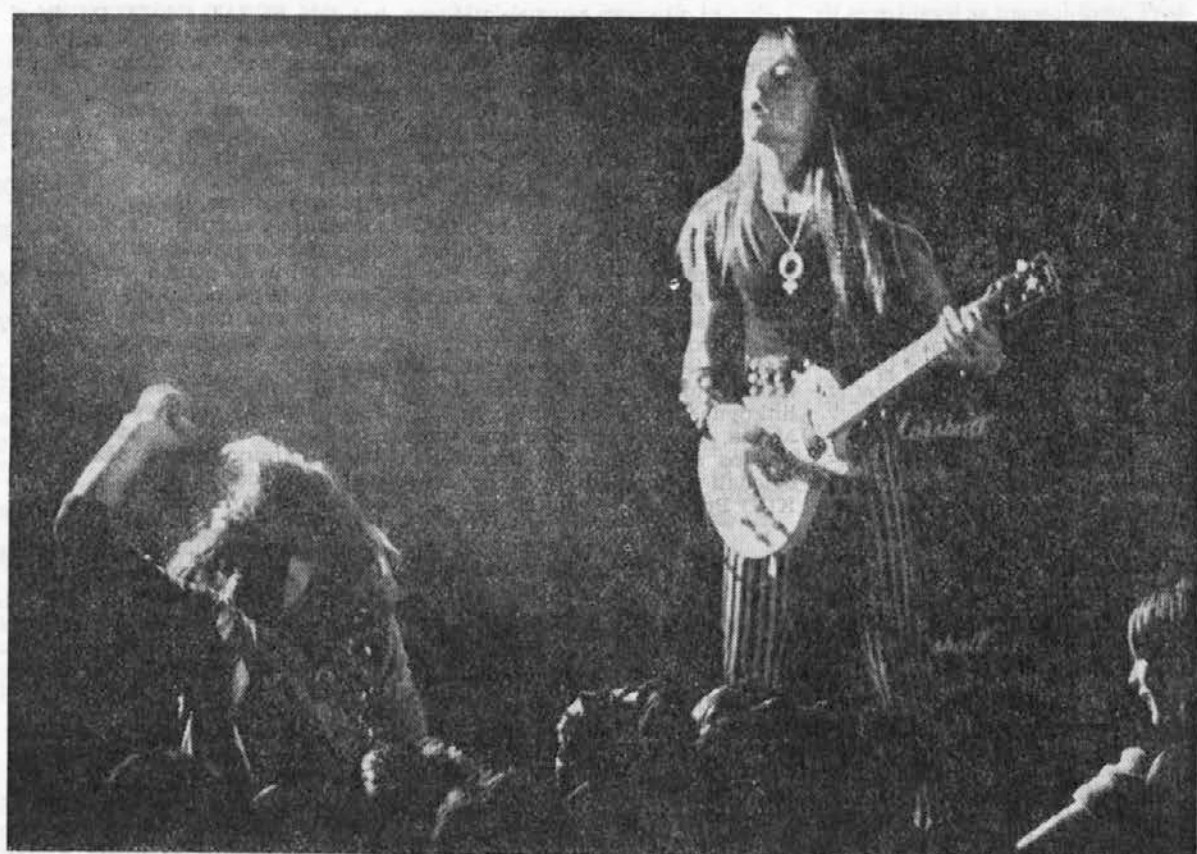
In že smo na famoznih koncertih in plesih, kjer se po mnenju nekaterih dogajajo takšne stvari, da bi jih najraje prepovedali. In bi tudi bili prepovedani, če bi organizatorji ali godbeniki pozabili prijaviti prireditev na upravi za notranje zadeve. Zadnje čase se tam pozanimajo tudi za primernost plakata, da bi tako zaščitili javno moralo.

Pred koncertom ali po njem se spet pokaže vpetost izvajalcev v navadne kupnoprodajne odnose in izkaže se praznost družbene podpore, ki ostane pri besedah. Najemnine dvoran se gibljejo od 600 starih tisočakov naprej. V ravenški občini je svetla izjema Dom rudarjev v Žerjavu, kjer ni najemnine in ga radi dajo na razpolago. Ponekod pozimi dvoran ne ogrevajo zastoni, ampak zahtevajo za vsako uro še dodatnih 200 tisoč. O prioritetah za termine pa najbrž ni treba zapravljalati besed. Ob vsem tem se večkrat pojavijo razne omejitve. Enkrat je potrebno prižgati luči, drugič je prepovedano kajenje, in tako dalje.

KULTURA V TOZDU ARMATURE

Ker o tozdu Armature v sredstvih javnega obveščanja izvemo vedno le, kako posluje ter s kakšnimi proizvodnimi problemi se ubada, sem se odločil, da seznanim sodelavce tudi o drugih dejavnostih. V tem članku se bom osredotočil zgolj na kulturno delovanje, katerega zametki segajo sicer šele v leto 1982.

Za kulturnega animatorja je bil imenovan tov. Brane Kremzer, ki

Rock koncert

Glede kajenja mi ni popolnoma jasno, ali so tolikanj zaskrbljeni za zdravje potomcev ali je po sredi kaj drugega. Morebiti pa imajo kadrovske težave s snazilkami in se jim ne ljubi čistiti dvorane. Mladinske organizacije, ki praviloma organizirajo takšne prireditve, želijo, da bi tudi v njihovo blagajno kapnil kak dinar. Če ob dvorani ni bifeja, sami prodajajo pijačo. Nikdar še nisem opazil, da bi prodajali samo alkohol. O opitih mladincih imam svoje mnenje. Tisti, ki so si šele izborili kos svobode izpod budnega očesa roditeljev, ponavadi zajemajo svojo osvoboditev s preveliko žlico. In se jim maščuje. Nasploh pa se po »razvratnosti« ne da primerjati mladinskih plesov in koncertov s kakšnimi velikimi hujšimi gasilskimi in sindikalnimi vesellicami.

Ne bom več moraliziral, ker to ni moj namen. Želim le pokazati razkorak med dejanskim in proklamiranim. Sploh ni potrebno, da bi začeli bende vključevati v ne vem kakšne organizacijske sheme, kar bi le zavrla njihovo (morebitno) ustvarjalnost. Organizaciomanija je padla že na drugih izpitih. Če pa bo ostalo zgolj pri besedni podpori, menim, da bo obveljala misel ljubljanskega punk benda, »da od vseh organizacij, ki naj bi se ukvarjale z mladino, zanjo najbolj skrbi policija.«

Marko Vrečič

kar številni (12 prijavljenih) lotili branja slovenskih leposlovnih knjig za Suhodolčanovo bralno značko. Seveda se je do »zaključne faze« to število zmanjšalo za dobro polovico, za kar pa je precej objektivnih razlogov, kot so porodniški dopusti, fluktuacija, odhodi v JLA.

V ta namen je bilo treba prebrati tri dela slovenskih pisateljev, od tega obvezno eno Leopolda Suhodolčana ter po eno pesniško zbirko.

O prebranih delih smo imeli nato sroččen razgovor, katerega sta vodila tovarišica Mojca Potočnik in Mirko Angeli.

Za nagrado pa nas je doletela velika čast, da smo bili navzoči pri poimenovanju osrednje koro-

ške knjižnice po dr. Francu Sušniku. Ob tej priložnosti smo prejeli Suhodolčanovo zlato značko ter knjigo Prežihovega Voranca.

Naj še enkrat spomnim, da je iz cele DO do konca vztrajalo pri branju le 16 najzvestejših bralcev, od tega 5 iz našega tozda.

Mislím, da je led prebit in da se nam bo letos priključilo še več ljubiteljev lepe slovenske besede.

Zavedati pa se moramo tudi tega, da to ni le branje za neko darilo oz. nagrado, temveč si na tak način bogatimo besedni zaklad, razširjamo in poglobljamo duhovno raven in ne nazadnje spoznavamo naše književnike in njihova dela.

Janko Kolar

KULTURNA KRONIKA

8. decembra je KUD Prežihov Voranc gostovalo v celovškem Mestnem gledališču s predstavo Samorastnikov. Občinstvo, okoli 700 gledalcev z vse slovenske Koroške v Avstriji, je naše gledališnike navdušeno sprejelo, manj ugodna pa je bila kritika v časopisju.

9. decembra je bilo na Ravnah 8. srečanje gledaliških skupin Slovenskih železarn. Predstave so bile istočasno v Kotljah, Črni in na Ravnah. V Kulturnem domu v Kotljah je nastopilo amatersko gledališče Železar iz Štor s komedijo Velimirja Stojanovića Ni človek, kdor ne umre, gledališče Töne Čufar z Jesenic je v Kulturnem domu v Črni prikazalo komedijo Iva Brešana Hamlet v Donji Mrduši, domačini pa so v Titovem domu ponovno zaigrali Samorastnike. Kakor na drugih dveh prizoriščih je bil — proti pričakovanju — obisk tudi na Ravnah zadovoljiv.

17. decembra je bilo na Jesenicah 7. srečanje pevskih zborov sozda Slovenske železarne. Med 9 zbori je za Železarno Ravne na-

stopil moški pevski zbor Vres, ki je na srečanju dostojno predstavil barve koroških fužinarjev.

16., 17. in 18. decembra je navduševalo gledalce po Mežiški dolini Gledališče brez tretjega iz Kopra z lahkotno komedijo Pisknik s tvojo ženo.

21. decembra je imel Pihalni orkester ravenških železarjev v športni dvorani pri osnovni šoli Prežihov Voranc slavnostni koncert v počastitev dneva JLA. Na njem so mu podelili zlati kipec Kosta Abraševića, znamenje, da so najboljši amaterji Jugoslavije. Prislužili so si ga na tekmovanju v Valjevu.

Istega dne je bila v Titovem domu na Ravnah prireditev Glasbeni večer mladih. Nastopili so otroci iz vrtca Solzice in ansambel Karantanija.

22. decembra je bila na Prevaljah osrednja pokrajinska proslava dneva JLA. Nastopili so moški pevski zbor Vres in recitatorji Dušanka Radjenović, Djordje Radović, Zeljko Ivanušić ter Simon Hribnik.

Slavnostni govornik je bil Lojze Briški, član predsedstva SR Slovenije. Proslave, na kateri so podelili priznanja enotam in posameznikom, ki so se izkazali v SLO in družbeni samozaščiti, so se udeležili še Martin Košir, republiški sekretar za ljudsko obrambo, generalpolkovnik Branko Jerkič in Radislav Klanjšček, Igor Uršič, član CK ZKJ, Pavle Zaucer-Matjaž in drugi.

23. decembra dopoldne je imel moški pevski zbor Fužinar dva komentirana koncerta za srednješolce, večer istega dne pa je nastopil še v domu starostnikov v Črnečah.

24. decembra so na Ravnah slavnostno odprli obnovljeno kinodvorano. V avli so razstavljali osnovnošolci in otroci iz vzgojno-varstvenega zavoda, obiskovalci

pa so si lahko ogledali film Veljka Bulajiča Veliki transport.

December je izzvenel v znamenju prireditev za otroke. Vzgojiteljice VVZ Mežica so z lutkovnimi igranicami Zajčkovna hišica in Debela repa navduševale otroke od Mežice do Raven, v Črni so imeli lastno predstavo, poseben program so pripravili otroci in tovarišice iz vrta Solzice, medtem ko je Rudi Mlinar uprizoril z gledališko skupino na Lešah lastno igrano Vseznalček.

Za otroke umrlih delavcev železarne je bila v Titovem domu na Ravnah v sredo, 28. decembra, lutkovna igrana in obisk dedka Mraza, upokojenci železarne Ravnice pa so si lahko 29. decembra ogledali Samorastnike v izvedbi KUD Prežihov Voranc Ravnice.

M. P.

NASTOPI SO NAJVEČJA SPODBUDA ZA DELO

(pogovor z Miloradom Joksimo-
vičem, predsednikom KUD Brat-
stvo)

»Tovariš Joksimo, društvo Bratstvo ste ustanovili aprila 1981. leta. Tedaj so o njem veliko govorili in pisali, po slabih treh letih pa je zanimanje zanj skoraj zamrlo. Ali društvo sploh še deluje?«

»KUD Bratstvo je zraslo iz ravnanskega KUD Prežihov Voranc, pri katerem je že pred tem delovala folklorna skupina Bratstvo. Folklor je tudi osnovna dejavnost našega društva. Imamo še dramsko sekcijo, ki je v prvem letu naštudivala igrano Branka Čopića Vuk Bubalo, zdaj pa pripravlja Dobriččinovo komedijo Človek z Marsa. Režiser bo isti kot prvič — Mirko Angeli. Radi bi oživili še klubsko in knjižnično dejavnost, vendar imamo težave s prostori. Društvo torej še deluje, čeprav je prvi zagon že pojenjal.«

»Kolikor vem, je društvo Bratstvo že ob ustanovitvi dobilo prostore v upravni zgradbi ob javniški gradu.«

»Da, prostore imamo, s pomočjo krajevne skupnosti Javornik — Šance smo jih tudi že opremili. Ne moremo pa urediti ogrevanja, dokler ne bo obnovljen javniški grad. V mrzlih prostorih seveda klub in knjižnica s srbohrvaško literaturo ne moreta zaživeti.«

»Ostale dejavnosti s tem niso prizadete, saj so ti prostori prejemajni za vadbo folklorne in najbrž tudi dramske skupine. Kaj povzroča težave njima?«

»Naše društvo ima podobne probleme kot druga ljubiteljska društva v občini in republiki, le da smo mi bolj izpostavljeni in jih močneje občutimo. Folklorno sekcijo na primer močno tare velika fluktuacija. Domačim društvom ni težko dobiti nove člane, ki bodo nadomestili manjkajoče, mi pa imamo zelo plitvo zaledje. Tudi nimamo primerne strokovnega kadra, pedagoških delavcev, ki bi znali pridobivati naše ljudi za delo v društvu.«

»Kaj, menite, je poglavitni vzrok, da ljudje odhajajo iz društva?«

»Nekateri delavci iz drugih jugoslovanskih republik se tu le začasno zaposlijo, potem se vrne-

jo v svoj kraj ali odidejo drugam. Hočejo hitro veliko zaslužiti, zato tudi popoldne delajo za denar. Take je za delo v društvu zelo težko pridobiti, če pa že pridejo, tudi kmalu odidejo. Drugi nehaajo prihajati v društvo, ko se jim spremenijo življenjske okoliščine. Najbolj stalni člani smo tisti, ki smo se tu že udomačili, »adaptirali.« Vsi pa tudi nismo za javne nastope.«

»Bratstvo ni samo krajevno in tudi ne občinsko društvo?«

»Res je. Združevalo naj bi pripadnike neslovenskih narodov (pa tudi domačine) iz vseh štirih koroških občin. V celotni koroški krajini naj bi tudi predstavljalo svojo dejavnost. To je za društvo velika prednost, hkrati pa tudi težava. V času energetske krize se ljudje težko vozijo v oddaljen kraj že na nastope,

kaj šele na redne vaje. Po drugi strani se je v zadnjem času precej spremenila kulturna politika v naših občinah. Temelji namreč na domicilnem načelu. Vsako društvo v svojem kraju pripravlja proslave in druge prireditve. Tako so se za nas močno zmanjšale možnosti za nastope. Ker primanjkuje denarja, tudi ne moremo več toliko gostovati v oddaljenih krajih in drugih republikah. Samo vaje pa ne spodbujajo ljudi k zavzetemu delu. Le v nastopih vidi vsak amater smisel svojega prizadevanja.«

»Folklorna dejavnost je draga. Imate dovolj sredstev zanjo?«

»Društvo ima sredstva le za kritje najnujnejših stroškov. Nimamo pa dovolj denarja, da bi plačali strokovnjaka — koreografa, niti si ne moremo privoščiti novih koreografij, ker ne bi mogli kupiti noš. Se naprej bomo plesali le šumadijski, bosanski, muslimanski, slavonski ples, baranjski tanec in šoto. Za vse našete plesse še nimamo ustreznih noš, vendar upamo, da jih bomo kmalu dobili.«

»Ali društvo Bratstvo sodeluje s kulturno umetniškimi društvi v pobratenih občinah?«

»Nastopali smo na bratskih večerih, sicer pa organiziranih stikov z bratskimi občinami doslej še nismo imeli. V prihodnje jih bo vsekakor treba vzpostaviti.«

»Kaj želite društvu v letu 1984?«

»Želim, da bi bilo več sodelovanja z domačimi društvi. Dejavnost društva Bratstvo ni namenjena samo našim ljudem, ampak tudi domačinom. Zato se mora tudi delo prepletati. V naše vrste vabim vse, ki jih tovrstna dejavnost zanima.«

»Tudi mi vam želimo uspešno delo in veliko nastopov v tem in prihodnjih letih!«

Mojca Potočnik

6. decembra namizni tenis — 16 udeležencev. 1. PD + V, 2. teška kov., 3. lahka kov. + krč. stroji.

Končna razvrstitev

1. teška kovačnica, 2. PD + V, 3. avtomatska kovačnica, 4. lahka kovačnica in krčilni stroji, 5. žarilnica in adjustaža.

Priznanja za sodelovanje in dobre rezultate so prejeli: Zlatko Golobranc, Oto Šumer, Vlado Kotnik, Zdravko Mlakar, Marjan Pungartnik, Zvonko Nabernik, Rajko Čegovnik.

Rajko Čegovnik

KARATE

Seminar. KK Celje (SD Ingrad) je od 16. do 18. septembra 1983 organiziral seminar karateja. Vodila sta ga mednarodna mojstra karateja dr. sc. Ilija Jorga (6. dan) in dr. sc. Vladimir Jorga (5. dan).

Seminarja so se udeležili trije naši člani. S predavanjem in treningov so pridobili veliko novega znanja. Na koncu seminarja je bilo opravljanje izpitov za šolske pasove (kyu) in mojstrske pasove (dan).

Ivan Belaj in Bojan Breznik sta opravila izpit za 1. kyu — rjavi pas. Tako ima naš klub trenutno 10 mojstrskih kandidatov.

Republiško prvenstvo za pionirje

KK Postojna je 26. 11. 1983 organiziral republiško prvenstvo za mlajše in starejše pionirje in pionirke. Mladi tekmovalci so se pomerili v katah posamezno in ekipno.

V kategoriji starejših pionirjev se je prijavilo 47 tekmovalcev. KK Ravne je na to tekmovanje poslal 3 tekmovalce, ki so dosegli izreden uspeh.

— Starejša pionirka Mira Morn je postala nova republiška prvakinja (kata posamezno).

— Anita Anželak je bila v isti kategoriji tretja.

— Starejši pionir Bojan Breznik je osvojil 4. mesto.

Vsi trije so si pridobili pravico do nastopa na državnem prvenstvu, ki bo v Titogradu.

B. R.

BERA LETA 1983

Z dejavnostjo v letu 1983 so v MO PD Prevalje še kar zadovoljni. Od aprila do decembra (ko so 11. in 12. 12. načrtovali še udeležbo na zboru mladinskih planinskih vodnikov Koroške

Rekreacija in šport

REKREACIJSKA TEKMOVANJA MED ODDELKI TOZDA KOVAČNICA V LETU 1983

V letu 1983 smo v tozdu Kovačnica izvedli rekreacijsko tekmovanje med oddelki v 8 disciplinah. 80 kovačev je nastopilo 229-krat. Množičnost je bila torej kar lepa, za kar se vsem sodelujočim zahvaljujem in upam, da nas bo letos še več. V prihodnje se bosta žarilnica in adjustaža priključili lahki kovačnici in krčilnim strojem.

Po mesecih so se tekmovanja zvrstila tako:

13. marca veleslalom — 27 udeležencev. 1. lahka kov. + krč. stroji, 2. PD + V, 3. teška kov.

10.—24. aprila kegljanje — 36 udeležencev. 1. teška kov., 2. PD + V, 3. avtom. kov.

21. maja streljanje — 46 udeležencev. 1. teška kov., 2. PD + V, 3. avtom. kov.

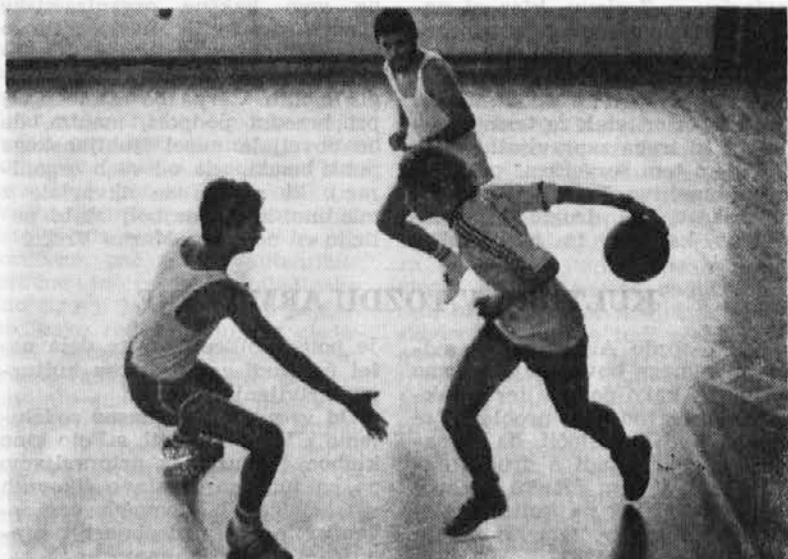
1. junija plavanje — 8 udeležencev. 1. avtom. kov., 2. PD + V.

7.—30. junija odbojka — 35 udeležencev, 10. tekem. 1. teška kov., 2. avtom. kov., 3. lahka kov. + krč. stroji.

27. junija streljanje — 19 udeležencev. 1. teška kov., 2. avtom. kov., 3. PD + V.

18. septembra šah — 12 udeležencev. 1. teška kov., 2. avtom. kov. 3. PD + V.

14.—28. septembra mali nogomet — 30 udeležencev, 10 tekem. 1. PD + V, 2. teška kov., 3. avtom. kov.

Igra

na Kremžarici in 17. ter 18. izlet na Smrekovec) so izvedli kopico izletov, planinsko šolo, kresovanje ob 1. maju na Uršlji gori, trimsko hojo, očiščevalno akcijo po poteh na Goro, sodelovali so v Titovi štafeti in na orientacijskem tekmovanju, kjer je njihova ekipa zasedla 6. mesto. V odboru je malo mladincev, aktivnih pa je še manj, a vendar so letos izvedli 16 izletov. Te ločijo na »lažje« in »težje«. »Lažji« izleti so enodnevni in predvideni za učence nižjih razredov OS. In kam so mladinci popeljali mlade planince? Na Poštarski dom (kar 66 udeležencev), na Leše, na Lovsko kočo, na Naravske Ledine in na bolj dolgo pot Mežica—Leše—Naravske Ledine—Prežihovo. Organizirali so tudi izlete z avtobusom (za VVZ na Grmovščov dom in Partizanko na Pohorju, kjer so »dosegli« tudi najvišje število udeležencev — kar 130 cicibanov; za osnovnošolce pa v Logarsko dolino) in z vlakom (nabiranje kostanja na Zavrčnem vrhu). Kot cilje »težjih« ali dvodnevni izletov omenimo: Ribniška koča—Pungart—Kremžarica na Pohorju, Smrekovec, Poštarski dom—Uršlja gora—Slime—Smrekovec, Raduha in Peca. Vsi izleti so bili dokaj dobro obiskani, saj so izračunali, da je bilo povprečno število udeležencev na izletu 34.

Z izletniško dejavnostjo bodo v mladinskem odseku v prihodnjem letu nadaljevali — trudili se bodo izlete popestriti z družabnimi igrkami. Poleg te dejavnosti pa se ogrevajo še za foto sekcijo in za orientacijski krožek. Potrebovali bodo zunanje sodelavce. Prvi razgovori že vlivajo upanje. Sploh pa bo prihodnje leto pomembno za PD — junija bodo na Uršlji gori slovesno izročili namenu prizidek doma. Tudi v tem okviru so mladim naložili določene naloge (predvsem čiščenje pred proslavo in po njej).

Andreja Čibron

ALPINISTIČNI TABOR NA MOSORJU IN V OMIŠU

Devet alpinistov AO Ravne in AS Prevalje je od 26. do 30. 11. 1983 plezalo v stenah Mosorja nad Splitom. Opravili so 37 vzponov, med njimi:

— Mobijevo smer (V/IV): Jamnik-Kaker-Pušnik

— Novoletno smer (V+/IV—V): Bezjak-Motaln

— Lastino smer (VI/V): Jamnik-Motaln

— Majino točilo (V/III): Štornik-Vodeb.

Nato so se z Mosorja preselili v Omiš, kjer pa so bili prisiljeni predčasno zaključiti tabor zaradi izredno močne burje. V stenah nad Omišem so preplezali štiri smeri, od tega dve prvenstveni:

— Gozdarska smer (IV—III): Štornik-Tajnikova

— Viharniško smer (III/I—II): Kaker-Pušnik

Jamnik in Kolar pa sta bila od 18. do 25. 11. v Paklenici. Dosegla sta nekaj imenitnih uspehov: prosta ponovitev Velebitarske, Forma vive, Fanikine in Unionsarske, ponovila pa sta tudi Raz za kladivce. V. Kaker

SAH

Z zadnjim hitropoteznim turnirjem 20. decembra 1983 se je končalo hitropotezno prvenstvo za Pokal Fužinar 83. V skupni uvrstitvi je z maksimalnim številom točk (250) zmagal mladinec Danilo Peruš. Drugo mesto je zasedel Zdravko Burjak (220). Sledijo: 3. Jože Jesenek (200), 4. Andrej Erjavec (162), 5. Franc Jurečan (123), 6. Mirko Hrovatič (108) itn. Skupaj se je uvrstilo 28 šahistov.

Na 22 turnirjih se je večkrat zbralo lepo število šahistov. Letos vas pričakujejo še več. Vabljeni!

M. V.

Med kegljači na ledu

Iz sivih oblakov je dišalo po snegu in bil je mraz, da te je pošteno ščipalo v obraz, ko smo se odpravljali med mlade kegljače na ledu v Mislinji. Najbrž še ne veste, da je ravno kegljanje drugi najbolj množičen šport poleg skokov med Mislinjčani in hkrati tudi edini ter posebnost v koroški krajini. Je takorekoč šport za staro in mlado. Posrečeni so prizori, ko vidiš že malčke s kegljem v roki, ki se poskušajo meriti s starejšimi vrstniki.

In kaj je bil namen, da pišemo ravno o tej zvrsti športa? Morda to, da je

to že dolgoletna tradicija ali pa morda, da so lani kegljači (najboljši, seveda) začeli tekmovati v državnem merilu. To pa je nedvomno velik uspeh za kegljače kot tudi za vse tiste, ki so to zvrst športa začeli v Mislinji uveljavljati. Začetki segajo v čase Avstro-ogrske monarhije in navdušenje za kegljanje je bilo tako močno, da so kegljali celo med delovnim časom. Seveda je bila to naklonjenost tudi takratnih lesnih privatnikov in trgovcev, ki so bili v Mislinji in okolici. Tako se je kegljanje nadaljevalo in ohranilo vse do da-

Kateri keglj je bližje?

nes. Menjale so se generacije in s slehernim je navdušenje za to zvrst športa raslo in dobivalo vse večji krog ljubiteljev, predvsem mladih. Zato tudi ni nič čudnega, da se keglja celo ponoči, pa ob večjih praznikih, ki pa jih v tem času ne manjka.

Prva ekipa kegljačev, ki se je lani uvrstila na državno prvenstvo v kegljanju na ledu (omenimo naj, da je največ ekip prav iz Slovenije), je tudi v tej sezoni zelo dobro pripravljena ter posega po boljših mestih ne samo pri nas, temveč tudi na tekmovanjih po Avstriji, Italiji in Švici. Kar pa je še bolj pomembno, je to, da imajo Mislinjčani svojega mladca tudi v državnih reprezentanci. Ko smo se pogovarjali z Danilom Kotnikom, članom te reprezentance, ter ga vprašali, kakšen je recept oziroma način, da se uvrsti med najboljše, je dejal, da je treba vložiti veliko dela in truda, pa tudi malo smi-

sla moraš imeti za tovrstni šport. Predvsem je važna tehnika meta keglja v daljavo in tudi preciznost. Naj bo kakorkoli že, vsaj v prihodnje lahko pričakujemo, da zanimanje za kegljanje ne bo usahnilo, kajti ta tradicionalni šport Mislinjčanov nadaljujejo mladi, ki so najtrdnjše jamstvo.

Zares je zanimiv in privlačen za šport, kajti ko se vključiš v to igro na ledu in ko te mraz pošteno ščiplje v obraz, enostavno pozabiš na čas, na okolico. Ves se predaš igri. Podobno se je dogajalo tudi z nami, ko smo zaveževani spremljali premikanje naših in nasprotnikovih kegljev, kdo bo preciznejši, bližji posebni kocki, ki omejuje ledeno ploskev. To pa je hkrati tudi čar in posebnost kegljanja in del teh užitkov smo bili deležni tudi mi, pa čeprav samo za nekaj trenutkov.

Silvo Jaš

Kadrovska gibanja v novembru

RPT. Bricman Srečko, KV strugar — iz poklicne rehabilitacije.

KOMERCIALA. Jančič Boris, NK delavec, Viderman Drago, NK delavec, Grm Martin, NK delavec — prva zaposlitev; Trbovšek Majda, KV prodajalka — iz druge delovne organizacije.

KONTROLA KAKOVOSTI. Javornik Darja, SS kemijska tehničarka — prva zaposlitev (za čas pripravnštva).

DRUŽBENI STANDARD. Mikeln Zdravko, SS gostinski tehnik — iz druge delovne organizacije.

DS KSZ. Paradiž Dominika, NK delavka — ponovna zaposlitev v ZR.

DO TSD v ust. Smrečnik Ivan, SS strojni tehnik — prva zaposlitev.

DELOVNO RAZMERJE JE PRENEHALO

JEKLARNA. Pandev Franc, livni žerjavovodja — inval. upokojitve; Medić Dragan, žerjavovodja — dana odpoved; Ilić Peter, drugi jamski delavec, Gerold Marko, drugi pomočnik topilca — samovoljna zapustitev dela.

JEKLIVARNA. Novak Franc, pomočnik žarilca — sporazumno; Paradiž Vinko, brusilec na rafami — po sklepu disciplinske komisije.

VALJARNA. Čekon Ivan, ogrevalec gredic — star. upokojen; Lampret Viktor, ravnalet — inval. upokojen; Medić Milovan, žerjavovodja — dana odpoved.

KOVAČNICA. Zvonar Jože, žerjavovodja — inval. upokojitve.

REZALNO ORODJE. Polajner Jože, KV ključavničar — inval. upokojitve.

KOVINARSTVO. Pavlič Anton, NK delavec — odpoved delavca.

BRATSTVO. Petrović Srdoljub, SS ekonomski tehnik — odpoved delavca.

ENERGIJA. Kričej Anton II, drugi strojnik kisikarne — umrl.

SGV. Pečnik Ivan IV, skoblar — odpoved delavca.

RPT. Kotnik Marija III, čistilka — inval. upokojena.

KOMERCIALA. Jančič Boris, skladiščni delavec — sporazumno; Posavec — Kovač Marko, skladiščni delavec — po sklepu disciplinske komisije.

Kadrovska služba

Naši upokoјenci

Stanko Potočnik, roj. 13. 11. 1927, v železarni od 1. 7. 1946 v tozdu Jeklolivarna kot livar. Star. upokoјen 3. 12. 1983

Jože Škrubej, roj. 12. 3. 1932, v železarni od 15. 8. 1968 v tozdu Jeklarna, nazadnje kot delovodja strežbe pečem. Inval. upokoјen 7. 12. 1983.

Ernest Gostenčnik, roj. 15. 1. 1926, v železarni od 6. 9. 1954 v tozdu ETS kot stikalničar. Inval. upokoјen 14. 12. 1983.

NAŠ PRVI PRILOŽNOSTNI POŠTNI ŽIG

Kot prvi priložnostni poštni žig je bil sprejet priložnostni poštni žig rdeče barve, ki je bil v uporabi v Sarajevu od 1. do 9. maja 1945 ob prvem kongresu Združene zveze antifašistične mladine Bosne in Hercegovine (USAOBH). To je bil zgodovinski priložnostni poštni žig in edini v svobodni, ki je nosil dva zgodovinska datuma: 1. maj 1945 — padeč fašistične obrambe Berlina, in 9. maj 1945 — dan kapitulacije Hitlerjeve Nemčije.

NAŠE CELOTE

Redna ovojnica z vrednostno označbo za 5 din je v obtoku od 11. novembra dalje.

KOROŠKI KINEMATOGRAFI V JANUARJU

Koroški kinematografi Črna. Zerjav, Mežica, Prevalje, Ravne na Koroškem in Dravograd bodo v januarju 1984 predvidoma predvajali naslednje filme:

VZPON IN PADEC IDI AMINA — angleško kenijski polit. biografski, 5.—19. 1.

SMRT V ULICI ANGELOV — avstralska drama, 5.—22. 1.

STAVIMO — it. komedija, 5.—22. 1.

PROJEKT UMOR — am. akcijski, 5.—17. 1.

PODGANE NA ASFALTU — meh. kriminalka, 6.—17. 1.

TRETI KLJUČ — domača drama, 6.—16. 1.

PODMORNICA — nem. vojni, 11.—23. 1.

PREPOVEDANA LJUBEZEN — am. drama, 12.—29. 1.

LOV V KALNEM — domača drama, 12.—29. 1.

KARATE BOJEVNIK — jap. pustol., 13.—24. 1.

NAUČENA UBIJANJA — am. triler, 19. 1.—5. 2.

UČENKE MADAME OLGE — šp. drama, 19. 1.—2. 2.

MASCEVANJE INŠPEKTORJA CLUSOTA — angl. krimi komedija, 19. 1.—2. 2.

MLADI TIGRI IZ HONG KONGA — nem. kriminalka, 20. 1.—30. 1.

PREVARANT HITREJSI OD POLICIJE — avstral. kriminalka, 27. 1.—6. 2.

NAJ VPRASAM MAMO — šved. drama, 27. 1.—6. 2.

Koroški kinematografi
Prevalje

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se najlepše zahvaljujem vsem sodelavcem tozdu TRO in sindikatu za pozornost in darilo, ki me bo vedno spominjalo na vas.

Vsem želim še veliko uspehov pri delu.

Jože Polajner

ZAHVALA

Vsem, ki ste bili z nami ob boleči izgubi dragega moža, očeta in dedka Mirka Dretnika, hvala. Posebna zahvala Pihalnemu orkestru ravnstevskih železarjev, zboru Vres, obema govornikom, sosedom in prijateljem za darovano cvetje in izraze sožalja.

Zena Katja, Milan, Danica in Vido z družinami

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, otateka in brata Josipa Glavice se iskreno zahvaljujem vsem, ki so sočustvovali z nami, darovali cvetje in ga spremili na njegovi zadnji poti. Posebej hvala še g. kaplanu za tople besede in Pihalnemu orkestru ravnstevskih železarjev za odigrane žalostinke.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moža in očeta Stanka Lončarja se zahvaljujemo vsem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, sosedom, njegovim prijateljem in znanjem za venco, cvetje in pomoč. Posebej se zahvaljujemo tov. Jamniku za organizacijo pogreba, osebu bolnišnice za ves trud in g. kaplanu za opravljeni obred. Hvala tudi Pihalnemu orkestru ravnstevskih železarjev.

Zena Marija in sinova
Stanko in Boris

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega Franca Močivnika, p. d. Avguščina, se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na zadnji poti, darovali venco in cvetje ter nam izrazili sožalje.

Hvala govornikom Benu Kotniku in Roku Gorenšku, g. župniku za opravljeni obred in pevcem z Prevalje.

Hvala tudi sodelavcem tozdu Komerciala, Jeklolivarna, Tovarne pohištva Prevalje, Elektrarne Šostanj, TOK Ravne, Trate Prevalje, SS NTPU Ravne in Kmetijski šoli Šentjur za izkazano pomoč in razumevanje.

Posebna hvala vsem, ki so nam v najtežjih trenutkih nesebično pomagali.

Mama Terezija, žena Ivanka s sinom Francjem in hčerko Roziko, bratje Karel, Ivan in Hubert, sestre Anka, Mica, Štefka in Krista z družinami ter ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega Ivana Štrca se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala sodelavcem tozdu Jeklolivarna, Valjarna, KZ Trata Prevalje, Bolniče Slovenj Gradec, ZZB Kotle in vsem drugim za izkazano pomoč ter darovane vence in cvetje. Hvala vsem, ki so nam pomagali v najtežjih trenutkih.

Prisrčna hvala tudi govornikom Stanku Kotniku, Ivanu Jakobu in Roku Gorenšku, g. župniku Kotniku za opravljeni obred in pevcem s Sel za žalostinke.

Zena Martina, brat Franc z družino, sinovi Ivan, Aleksander, Tini in Lojze, hčerke Ančka, Betka in Štefka z družinami ter drugo sorodstvo.

ZBIRKA PREŠERNOVE DRUŽBE ZA L. 1984 — 5 KNJIG ZA 600 DIN

Leto je okrog in spet je tu zbirka Prešernove družbe:

1. PREŠERNOV KOLEDAR ZA LETO 1984

2. Mimi Malenšek: JESEN V SOTESKI, povest

3. Ivan Dolenc: ZA DOLAR CLOVEČNOSTI, pričevanje izseljenca

4. Nada Kraigher: IZ MOJE TRZASKE MAPE, knjiga za mladino

5. France Adamič: SPOMINI IN PRIČEVANJA, o življenju in delu Louisa Adamiča

Če ni blizu poverjenika, ki bi jo naročil za vas, izpolnite obrazec, ga izrežite in pošljite!

NAROČILNICA

Naročam redno letno knjižno zbirko Prešernove družbe:

a) broširano — 600 din

b) vezano — 1000 din

Naročnino bom poravnal:

a) v celoti, takoj ob prejemu knjig

b) v treh zaporednih mesečnih obrokih

Ime in priimek naročnika:

Polni naslov:

Zaposlen:

Datum:

Podpis:

Izpolnite, odrežite in pošljite na naslov:

PREŠERNOVA DRUŽBA, 61000 Ljubljana, Borsetova 27

75-LETNICA ROJSTVA KOČA RACINA

Koča Racina (Veles, 1908 — planina Lopusnik, Makedonija, 1943), književnik. Zelo zgodaj se je vključil v revolucionarno delavsko gibanje in postal član Komunistične partije Jugoslavije.

Je. Obsojen je bil zaradi komunistične propagande, preganjan, zaprt in interniran. Padel je v narodnoosvobodilni vojni na planini Lopusnik. Racina zbirka pesmi »Bell mugrie ima zelo vidno mesto v procesu nastajanja sodobne makedonske književnosti, katere predstavnik je bil tudi Racin.

Ob tej priložnosti je bila izdana znamka z vrednostjo 4,00 din. Motiv: portret Koča Racina. Grafična obdelava: Dimitrije Cudov. Tiskarna: Zavod za izdelavo bankovcev v Beogradu. Tisk: dvobarvni ofset. Prodajna polja ima 25 znamk. Datum izdaje 22. december.

Izdaja delavski svet Zelenarje Ravne kot mesečnik v nakladi 5500 izvodov. Ureja uredniški odbor: Jože Gruden, Ivica Klančnik, Marjan Kolar, Franjo Miklavc, Vladimir Novinšek. Glavni in odgovorni urednik Marjan Kolar. Telefon 881 131, int. 304. Tiska CGP Večer, Maribor. Glasilo je po 7. točki 1. odst. 38. čl. zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Uradni list SFRJ št. 33/72) in mnenju sekretariata za informacije SRS št. 421-1/72 prosto plačila prometnega davka.

Fotografije za to številko so prispevali: Foto krožek OŠ Prežihov Voranc, S. Jaš, A. Krivograd, M. Potočnik, F. Rotar, Z. Strgar, kadrovska služba in oddelek za informiranje.